

128. Perjantaina 1 päivänä joulukuuta 1989

kello 13

Siv.

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus vuoden 1990 rakennus-
verolaiksi 4198

Hallituksen esitys n:o 208
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o
74
Suuren valiokunnan mietintö n:o 175

2) Ehdotus laiksi elintarvikevirastos-
ta 4213

Hallituksen esitys n:o 150
Talousvaliokunnan mietintö n:o 11
Suuren valiokunnan mietintö n:o 177

3) Ehdotus laiksi kuluttajavirastosta ..

Hallituksen esitys n:o 151
Talousvaliokunnan mietintö n:o 12
Suuren valiokunnan mietintö n:o 178

4) Ehdotus laiksi kuluttajatutkimus-
keskuksesta 4214

Hallituksen esitys n:o 152
Talousvaliokunnan mietintö n:o 13
Suuren valiokunnan mietintö n:o 179

5) Ehdotukset laeiksi lasten kotihoi-
don tuesta annetun lain 1 §:n ja lasten
kotihoitoon tuesta annetun lain muut-
tamisesta annetun lain voimaantulo-
säännöksen muuttamisesta
Hallituksen esitys n:o 193

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 30
Suuren valiokunnan mietintö n:o 185

Siv. 6) Ehdotukset laiksi lapsilisälain
muuttamisesta 4220

Hallituksen esitys n:o 175
Lakialoitteet n:ot 19, 80 ja 91
Toivomusaloite n:o 928/1987 vp.
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 32
Suuren valiokunnan mietintö n:o 192

Toinen käsittely:

7) Ehdotus laiksi elinkeinotulon ve-
rottamisesta annetun lain muuttamisesta
..... 4226

Hallituksen esitys n:o 111
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o
78
Suuren valiokunnan mietintö n:o 198

8) Ehdotus laiksi yhtiöveron hyvi-
tyksestä annetun lain muuttamisesta . 4230

Hallituksen esitys n:o 112
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o
76
Suuren valiokunnan mietintö n:o 199

9) Ehdotukset laeiksi maatilatalou-
den tuloverolain muuttamisesta sekä
tappiontasauksesta tuloverotuksessa
annetun lain 2 ja 4 §:n muuttamisesta 4234

Hallituksen esitys n:o 113
Toivomusaloitteet n:ot 42, 64, 65, 78 ja
79
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o
77
Suuren valiokunnan mietintö n:o 200

	Siv.		Siv.
10) Ehdotus laiksi yhteiskunnallises- ti merkittävää toimintaa harjoittavien yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuo- jennuksista annetun lain muuttamisesta	4235	16) Ehdotukset laeiksi sairausvakuu- tuslain sekä kansanterveyslain voi- maanpanosta annetun lain 3 §:n muut- tamisesta	4238
Hallituksen esitys n:o 206		Hallituksen esitys n:o 178	
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 80		Lakialoite n:o 99	
Suuren valiokunnan mietintö n:o 202		Toivomusaloitteet n:ot 863, 881, 1021 ja 1061/1987 vp. sekä 780/1988 vp.	
11) Ehdotus laiksi leimaverolain muuttamisesta	„	Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 35	
Hallituksen esitys n:o 207		Suuren valiokunnan mietintö n:o 206	
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 81		17) Ehdotukset laiksi rintamasotilas- eläkelain 9 a §:n muuttamisesta	4246
Suuren valiokunnan mietintö n:o 203		Hallituksen esitys n:o 155	
12) Ehdotus valtion liikelaitoksista annetun lain (627/87) mukaisten liike- laitosten lainanottovaltuuksista vuonna 1990	„	Lakialoitteet n:ot 45 ja 68/1988 vp.	
Hallituksen esitys n:o 108		Toivomusaloitteet n:ot 752/1988 vp., 549 ja 562	
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 79		Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 37	
Suuren valiokunnan mietintö n:o 201		Suuren valiokunnan mietintö n:o 207	
13) Ehdotukset laeiksi öljysuojara- hastoa koskevan lainsäädännön muut- tamisesta	4236	18) Ehdotukset laeiksi asuntotuotan- tolain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta	4253
Hallituksen esitys n:o 215		Hallituksen esitys n:o 194	
Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 21		Toisen lakivaliokunnan mietintö n:o 12	
Suuren valiokunnan mietintö n:o 197		Suuren valiokunnan mietintö n:o 208	
14) Ehdotus laiksi poikkeusmenette- lystä palo- ja pelastustoimen käyttö- kustannusten valtionosuuksia myön- nettäessä	„	19) Ehdotukset laeiksi asunto-olojen kehittämISRahastosta sekä siihen liitty- vien lakien muuttamisesta	4260
Hallituksen esitys n:o 184		Hallituksen esitys n:o 183	
Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 25		Toisen lakivaliokunnan mietintö n:o 13	
Suuren valiokunnan mietintö n:o 204		Suuren valiokunnan mietintö n:o 209	
15) Ehdotus laiksi palo- ja pelastus- toimesta annetun lain muuttamisesta	4238	Ainoa käsittely:	
Hallituksen esitys n:o 196		20) Ehdotus testaustulosten ja vaati- mustenmukaisuudesta esitettyjen todis- teiden keskinäisestä tunnustamisesta tehdyn yleissopimuksen sekä siihen liit- tyvän pöytäkirjan hyväksymisestä	„
Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 26		Hallituksen esitys n:o 221	
Suuren valiokunnan mietintö n:o 205		Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 34	
		21) Asetus 13 päivältä lokakuuta 1989 merenkululaitoksen eräiden vir- kojen perustamisesta ja lakkauttamises- ta	4261
		Mainittu asetus (A n:o 32)	
		Liikennevaliokunnan mietintö n:o 11	

Siv.

Siv.

Ensimmäinen käsittely:

22) Ehdotukset laiksi valtion eläke-
rahastosta sekä laiksi valtion liikelai-
toksista annetun lain 25 §:n muuttami-
sesta 4261

Hallituksen esitys n:o 163
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o
82

23) Ehdotukset laeiksi kansaneläke-
lain 79 §:n ja eräiden siihen liittyvien
lakien muuttamisesta ”

Hallituksen esitys n:o 231
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 38

24) Ehdotukset ulosottomiehen oi-
keutta saada eräitä tietoja eläke- ja va-
kuutuslaitoksilta tarkoittaviksi laeiksi ”

Hallituksen esitys n:o 219
Toisen lakivaliokunnan mietintö n:o 14

Esitellään:

25) Hallituksen esitys n:o 226 laiksi
valtioneuvoston oikeudesta luovuttaa
Vammaskosken tehtaan hallinnassa
olevaa omaisuutta perustettavalle osa-
keyhtiölle sekä ryhtyä eräisiin muihin
perustamiseen liittyviin järjestelyihin .. ”

26) Hallituksen esitys n:o 230 sätei-
lylaiksi ”

27) Ed. Kankaanniemen ym. laki-
aloite n:o 106 laiksi Suomen Hallitus-
muodon 6 §:n muuttamisesta ”

28) Ed. Knuuttilan ym. lakialoite
n:o 107 laiksi Suomen Hallitusmuodon
7 §:n muuttamisesta ”

Pöydällepanoa varten esi-
tellään:

29) Valtiovarainvaliokunnan mietin-
tö n:o 83 hallituksen esityksen johdosta
luottoverolaiksi sekä laiksi leimaverol-
lain muuttamisesta (HE n:o 186) 4262

30) Puolustusasiainvaliokunnan mie-
tintö n:o 3 hallituksen esityksestä laiksi
väestönsuojelulain muuttamisesta (HE
n:o 23) 4262

Puhetta johtaa puhemies Sorsa.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi
edustajat Björkstrand, Juhantalo, Kalliomä-
ki, Lax, U. Leppänen, Moilanen, Myller,
Nieminen, Puhakka, Puska, Riihijärvi, Rin-
ne, Suominen ja Virolainen.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuu ed. Ju-
hantalo.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä
päivästä yksityisasioiden vuoksi edustajat
Björkstrand, Kalliomäki, Rinne ja Virolai-
nen sekä tämän kuun 4 päivään yksityis-
asioiden takia ed. Riihijärvi.

Ed. Paasilinnan edustajantoimi

Puhemies: Luetaan ed. Paasilinnan
eduskunnalle osoittama kirjelmä.

Sihteeri lukee:

”E d u s k u n n a l l e

Tultuani valituksi Oy Yleisradio Ab:n pää-
johtajaksi pyydän kunnioittavasti, että mi-
nulle myönnettäisiin ero eduskunnan jäse-
nyydestä 15.12.1989 alkaen.

Helsingissä 24 päivänä marraskuuta 1989

Reino Paasilinna”

Puhemies: Puhemiesneuvosto puoltaa anomusta.

Anomukseen suostutaan.

Kirjalliset kysymykset

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuina, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 539, 542 ja 544. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Kahden toivomusaloitteen siirto

Puhemies: Sen johdosta, että hallituksen esitys n:o 197 laiksi puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta on viime lokakuun 31 päivänä lähetetty puolustusasiainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi, puhemiesneuvosto ehdottaa, että samaa asiaa koskevat ed. Laineen ym. toivomusaloite n:o 53/1987 vp. sota-aseiden viennin lopettamisesta ja ed. Nybyn ym. toivomusaloite n:o 56/1987 vp. aseiden viennin rajoittamisesta ja Suomen asetuotannon muuttamisesta, jotka on 11 päivänä kesäkuuta 1987 lähetetty ulkoasiainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi, siirrettäisiin puolustusasiainvaliokuntaan.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

Itsenäisyyspäivän juhlaajumalanpalvelus

Puhemies: Esitellään juhlamenojen ohjaajan kirjelmä itsenäisyyspäivän juhlaajumalanpalveluksesta.

Sihteeri lukee:

”Juhlamenojen ohjaaja

Helsingissä 9 päivänä marraskuuta 1989

Eduskunnan puhemiehelle

Juhlamenojen ohjaajana minulla on kunia välittää T e i l l e, Herra Puhemies, sekä

Eduskunnan varapuhemiehille ja Jäsenille Valtioneuvoston kutsu saapua Tuomiokirkossa 6. päivänä joulukuuta 1989 klo 12.00 pidettävään Itsenäisyyspäivän juhlaajumalanpalvelukseen.

Johannes Bäckström

Asu: Tumma puku”

”Ceremonimästaren

Helsingfors, den 9 november 1989

Till Riksdagens Talman,

I egenskap av ceremonimästare har jag äran härmed framföra Er, Herr Talman, samt Riksdagens Vicetalmän och Riksdagsmän Statsrådets inbjudan till den festgudtjänst som på Självständighetsdagen den 6 december 1989 avhålls i Domkyrkan kl. 12.00.

Johannes Bäckström

Klädsel: Mörk kostym”

Puhemies: Pyydän edustajia kokoontumaan Tuomiokirkkoon menoa varten Yliopiston kirjaston edustalle itsenäisyyspäivänä ensi keskiviikkona kello 11.45.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus vuoden 1990 rakennusverolaiksi

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 208

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 74

Suuren valiokunnan mietintö n:o 175

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Pekkarinen: Herra puhemies! Yksi hallituksen talouspolitiikan selvimmistä virheistä on se tosiasia, että sen seurauksena nimenomaan rakentamisen ylikuumentuminen on selvä tosiasia. Monilla toimillaan hallitus on vauhdittanut tällaista kehitystä. Vauhdittamalla alueellista keskittämistä se erityisesti on luonut ainespuita sille kehitykselle, joka rakentamisen suhdanteiden suhteen varsinkin pääkaupunkiseudulla on tahtunut tosiasia.

Hallitus ryhtyi aika hyvissä ajoinkin toimenpiteisiin ylikuumenemisen hillitsemiseksi ja tilanteen kääntämiseksi vähän hallitumpaan suuntaan. Jo talvella 1988 hallitus antoi lakiesityksen investointiverosta, jolla pyrittiin hillitsemään vähemmän tärkeää rakentamista pääkaupunkiseudulle.

Keskustan eduskuntaryhmä kannatti tätä hallituksen esitystä. Pidimme sitä tarpeellisena ja monin tavoin aivan välttämättömänä. Kuluvan vuoden kesäkuun 2 päivänä hallitus kuitenkin tuli suhdannepoliittisissa arvioinneissaan käsittämättömästi siihen tulokseen, että rakentamisen ylikuumenemisen aika on ohitse, ja tuossa tilanteessa toi eduskuntaan esityksen, jolla rakennusveron purkaminen pääkaupunkiseudulla aloitettiin. Oppositio-ryhmät, ainakin valtaosa näistä, eivät voineet tuolloin puoli vuotta sitten hyväksyä hallituksen moista esitystä. Meidän mielestämme tuossa vaiheessa elettiin edelleen hyvin selvästi sellaista vaihetta, jossa nimenomaan rakentamisen ylikuumeneminen oli aivan pois tolaltaan ja pois hallinnasta. Niinpä oppositio-ryhmät vastustivat tuossa yhteydessä rakennusveron purkamista pääkaupunkiseudulta.

Seuraava vaihe tässä surkukupaisassa näytelmässä oli se, että muutama kuukausi myöhemmin hallitus toi taas uuden esityksen eduskuntaan, jolla tällä kertaa esitti rakennusveroa, ei vain pääkaupunkiseudulle vaan koko maahan, koko Suomeen, sen heikoimpaankin työllisyyskuntaan, sen syrjäisimpäänkin kuntaan, sellaiseen kuntaan, jossa rakentamisen ylikuumenemisesta ei ole minäkäänlaista tietoa. Keskustan eduskuntaryhmä ei tietystikään voinut hyväksyä muutama kuukausi sitten tällaista esitystä. Äänestimme silloin sitä vastaan, ja näin tulemme äänestämään myös nyt, kun hallitus on uusintanut vastaavan esityksen. Tällä esityksellä hallitus tähtää nyt siihen, että rakennusvero olisi voimassa vuoden 1990 koko maassa äsken kerrotulla tavalla.

Rakennusveron ulottaminen koko maahan meidän mielestämme jo aiemmissa istunnoissa tuoduilla perusteilla ei todellakaan ole tarpeen eikä aiheellinen. Keskusta pitää välttämättömänä, että rakennusvero tulee voimaan eteläisimmässä Suomessa ja myös muualla keskisessä Suomessa sellaisissa kaupungeissa, joissa rakentamisen ylikuumeneminen on tosiasia. Mutta me emme hyväk-

syneet sitä, että kaikkialle muualle maahan rakennusvero ulotettaisiin.

Meidän kantaamme tukevat monet erilaiset selvitykset ja tutkimukset, joita julkisuuteenkin on saatettu viime viikkojen ja kuukausien aikana. Erityisen vankasti keskustan kantaa tässä asiassa tukee työministeriön piirissä käyty keskustelu ja suoritettu valmistelutyö. Työministeriössäkin on ainakin julkisuuteen tulleiden tietojen mukaan voitu todeta se tosiasia, ettei rakennusveron ulottamisella heikompiin työllisyyskuntiin, nimenomaan pohjoisessa ja itäisessä Suomessa, ole mitään järkeä. Niinpä samaan aikaan, kun eduskunta kolmannessa käsittelyssä on hyväksymässä rakennusveroa koko maahan, työministeriö tiettävästi puuhailee lainsäädäntöä tai toimenpiteitä, joilla iso joukko kuntia itäisessä ja pohjoisessa Suomessa vapautettaisiin rakennusveron piiristä.

Herra puhemies! Tämä, jos mikä, kuvaa hallituksen heilumista suuntaan ja toiseen tässä asiassa. Samaan aikaan täällä lyödään toisen sisältöistä lakia kiinni ja samaan aikaan valtioneuvoston ministeriöistä yksi puuhaa kokonaan jotakin muuta. Kaiken lisäksi, kun työllisyys selvityksiä eri työvoimapiireistä tarkastelee, käy selvästi ilmi, että pääkaupunkiseudulla ja eräissä suurissa kunnissa todellakin tilanne on se, että täällä on jopa työvoimapulaa, jopa rakennusalalla. Tosin on jonkin verran avoimia työpaikkojakin, mutta aika vähän, ja rakennusalan työttömiä ei juuri lainkaan. Vastaavasti muualla Suomessa, varsinkin kehitysalueilla, tilanne on edelleenkin se, että siellä rakennusalalla on työttömiä ja avoimia työpaikkoja ei juuri lainkaan.

Mikäli laki nyt hyväksytään koko maata koskevaksi, aivan ilmeisesti laki tulee vaikuttamaan siihen, että se imee työttömiä rakennusalan työntekijöitä muualta Suomesta lähinnä eteläisimmän Suomen tarpeisiin ja keskisessä Suomessa suurimpiin kaupunkeihin. Tällainen on lain vaikutus, ja sillä meidän mielestämme ei ole mitään perusteluja. Näiltä osin hallituksen esitys on viemässä aivan vikasuuntaan, sekä suhdannepoliittisesti vikasuuntaan että myös maan alueellisen kehityksen kannalta väärään suuntaan.

Herra puhemies! Näillä perusteluilla ehdotan, että lakiehdotus hylättäisiin tässä muodossa.

Kun esitän tämän hylkäämistä, se ei tarkoita todellakaan sitä, ettei keskusta haluaisi rakennusveroa voimaan eteläisimmässä Suomessa ja niissä keskisen Suomen kaupungeissa, jotka olemme luetelleet vastalauseessa, joka liittyy mietintöön. Tässä muodossaan, koko maahan, emme voi lakia hyväksyä voimaan ja siitä syystä tuo ehdotus tämän lain hylkäämisestä on perusteltu.

Ed. Tennilä: Herra puhemies! Kannatan ehdottomasti sääntelyä, ohjailua ja myös suhdannepolitiikkaa. Kaikkien toimien osalta on tärkeää kuitenkin oikea kohdentaminen, niin ajallisesti tietysti suhdannepolitiikan osalta kuin myös, että toimet ovat alueellisesti perusteltuja. Esitetty rakennusvero koko maata kattavana on aluepoliittisesti virheellinen, sillä Lapissa ja muilla kehitysalueilla ei ole ylikuumenemisen merkkejäkään. Meillä on edelleenkin tosiasiaa työttömyyttä ja tarvittaisiin päivittäin uusia työpaikkoja, jotta muuttoliike, joka jo on käynnistynyt alueiltamme tänne pääkaupunkiseudulle, saataisiin pysäytetyksi.

Tällaisella verolla hidastetaan esimerkiksi matkailurakentamista ja muutakin tärkeätä rakentamista pohjoisessa, ja se on isku pohjoisille seuduille ja niiden tulevaisuudellekin eikä vain tähän hetkeen. Se lisää työttömyyttä ja pääkaupunkiseudun imua. Kun meiltä loppuu rakentaminen tai kun se vähenee, meidän rakentajiemme on silloin lähdettävä hakemaan työtä muualta, ja se muu on pääkaupunkiseutu. Näenkin tässä esityksessä ideana sen, että tänne halutaan kehitysalueilta pakottaa väkeä. Ministeri Liikanen ampuu tässä. Pääkaupunkiseudun osalta tämä laukaus on pistoolin pamaus, mutta kehitysalueilla se on tykin rysäys tai tykin laukaus. Siellä se tuntuu ja vaikuttaa. Näinhän ei tarkoitus voi olla, koska siellä pitäisi toimien olla päivänvastaista.

Kannatan siis ed. Pekkarisen hylkäysehdotusta.

Ed. Ahonen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Tennilälle vastauspuheenvuorona: Häneltä on ilmeisesti jäänyt huomaamatta täysin se kehitys, joka pääkaupunkiseudun rakennusverolaista on ollut seurauksena. Se on juuri päivittäin kuin ed. Tennilä äsken yritti todistaa. Muuttoliike on tasaantunut, ja lakihan antaa mahdollisuus-

den, että perustelluissa hankkeissa voidaan rakennusveron perimisestä luopua ja antaa kehitysalueilla mahdollisuus järkeville hankkeille toteutua kohtuulliseen kustannustasoon.

Ed. Tennilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa on yksi superministeriö, valtiovarainministeriö, joka asioista päättää. Minä en haluaisi Lapin kehittämistä jättää sen varaan, mitä se järkeväksi näkee ja mitä ei. Minusta Lapilla pitää olla oikeus omaehtoiseen kehittämiseen ja meidän omien edellytystemme mukaiseen ja meidän tarpeitamme vastaavaan rakentamiseen myös. Minusta on väärin, että tässä valta annetaan valtiovarainministeriöön, missä tunnetusti ajattelutapa on tylä ja kova pohjoisia alueita kohtaan.

Ed. Apukka: Herra puhemies! Ed. Ahoselle voisin heti sanoa, että hän ilmeisesti yksipuoliset tietonsa kerää vain hallituksen esityksistä, kun ei ole seurannut kehitystä maassa muutoin. Tämä rakennusverolakiesitys on tyypillinen hallituksen lakiesitys, esimerkki sellaisesta roiskimalla tehdystä laista, jossa muka hyvän tarkoituksen vuoksi ei välitetä niistä haittavaikutuksista, mitä tämä kehitysalueilla nimenomaan toteutuessaan aiheuttaa. Pyydän, että myös ed. Ahonen kuuntelee tämän puheenvuoron sen vuoksi, että en puhu täällä omiani, vaan kerron Lapin lääninhallituksen tekemästä erittäin seikkaperäisestä tutkimuksesta siitä, miten rakennusverolaki toteutuessaan kohdentuu täysin väärin paikkoihin.

Ensinnäkin Lapin veronalainen rakentaminen on vain 0,4 prosenttia koko maan rakentamisesta. Eli kun tässä on puhuttu siitä, että tällä on voimakkaat suhdannepoliittiset vaikutukset myös Lapin osalta, niin jokainen tajuaa, ettei tämän vertaisella rakentamisella ja sen estämisellä ole merkittävää suhdannepoliittista vaikutusta. Kuitenkin Lapin läänille tällä on siinä mielessä suuri vaikutus, että vuonna 1990, siis ensi vuonna, Lapissa tämän rakennusveron piirissä kaikesta rakentamisesta olisi noin 10 prosenttia. Se tarkoittaa kerrosneliömetreiksi muutettuna 64 000:ta kerrosneliömetriä ja merkitsee työpaikkoina 750:tä välitöntä rakennusalan työpaikkaa, kerrannaisvaikutuksineen runsasta 1 000:ta työpaikkaa. Siis

vaikka valtakunnan mittakaavassa Lapin rakentamisella ei ole suurta merkitystä, niin Lapin rakennustyömiehillä sillä on erittäin suuri merkitys.

Tämän Lapin lääninhallituksen selvityksen mukaan rakennustoiminta on Lapissakin ollut voimakkaassa kasvussa, se myönnettäköön, mutta se kasvu on aiheutunut asuntotuotannosta ja sellaisesta pienimuotoisesta lomarakentamisesta, mikä on tämän rakennusveron ulkopuolella. Sen sijaan tämä rakennusveron piiriin tuleva rakentaminen Lapin läänissä on säilynyt ennallaan ja säilyisi sellaisena myös ensi vuonna. On hyvä muistaa tämän kaltaiset tosiasiat, kun puhutaan siitä, miten suuri merkitys Lapin rakentamisen kielteiselläkin koko maan mittakaavassa on.

Sen lisäksi tämä rakennusvero Lapin läänissä kohdentuu suurimmalta osaltaan matkailuelinkeinon rasitteeksi ja matkailurakentamiseen. Kuitenkin tältäkin osin todettava, että majoituskapasiteetin kasvu koko 80-luvulla on ollut huomattavasti hitaampaa kuin yöpymismäärien kasvu. Eli siellä nimenomaan tarvittaisiin tämän tyylistä rakentamista, mikä tällä nyt estetään, jos aiotaan kehittää matkailuelinkeinoja.

On oikein hyvässä muistissa ne hallituksen lupaukset, kun Kolarin kuntaa kohtelivat voimakkaat työpaikkamenetykset Rautuvaaran ja Partekin osalta. Silloin moni viisas ministeri kävi esittelemässä siellä, että teillähän on täällä erittäin potentiaalinen ala tuo matkailu. Kehittääkää sitä ja keskittykää siihen. Nyt kuitenkin tällä lailla ollaan iskemässä juuri siihen elinkeinoon, mitä siellä on yllytetty nyt vuosia kehittämään.

Sen lisäksi rakennusvero esimerkiksi Lapin läänissä kohdentuu kaikkein vaikeimpiin kuntiin, pääsääntöisesti niihin erityisaluekuntiin, joita siellä pitäisi kaikin toimin yrittää tukea ja pönkätä. Tästäkin lääninhallituksen selvityksen selviä numeroita: Veronalaisesta rakentamisesta peräti neljännes Lapissa kohdentuu niihin muutamaaan erityisaluekuntaan, mihin pitäisi erityisiä tukitoimia suunnata, siis neljännes, kaupunkeihin 17 prosenttia ja muihin kuntiin 12,5 prosenttia. Eli kaikkein voimakkaimmin tukistetaan taas niitä kuntia, missä on kaikkein heikoin tilanne. Tiedämme myös, että valtaosa matkailurakentamisesta Lapissa on nimenomaan erityisaluekunnissa. Sitäkö tällä on tarkoitus

rangaista, että erityisaluekunnat kehittäisivät matkailuaan?

Työllisyyden kannalta Lapissa on rakennusalan työpaikkoja kutakuinkin 5 500. Tällä hetkelläkin on kaikista muista väitteistä huolimatta noin 500 elikkä miltei 10 prosenttia työttömänä rakennusosalalla. Siis ne todistellut, että Lapissakin rakentajista on hirmupula, eivät pidä paikkaansa. Siellä on joka kymmenes rakentaja työttömänä. Mikäli tämä laki tällaisenaan toteutuisi, se tietäisi Lapissa 750 rakentajaa lisää työttömäksi elikkä 15 prosenttia lisää. Sen jälkeen joka neljäs Lapin rakentaja olisi työttömänä. Tämäkö tämän lain tarkoitus on ollut?

Arvoisa puhemies! Myös SKDL:n ryhmä on sitä mieltä, että tämän sisältöisenä tätä lakia ei missään tapauksessa pidä hyväksyä. Tämä on niin vieras laki kaikille aluepoliittisille puheille, mitä hallitus on useampaan otteeseen esittänyt, että emme ymmärrä, että tällä tavalla voidaan toisella lailla kaikkia aluepoliittisia kauniita väittämiä lyödä korvalle. Toivon, että kun tämän lain hyväksymisestä tai hylkäämisestä äänestetään, useammat edustajat ajattelisivat sitä siltä kannalta, onko tämän lain tarkoitus hillitä ylikuumentunutta rakentamista vai onko tämän lain tarkoitus sivutuotteena antaa kuolinisku kaikkein vaikeimmille kunnille syrjäseuduilla.

Kannatan hylkäysehdotusta, jonka ed. Pekkarinen teki, ja totean, että myös SKDL:n kanta löytyy siitä mietintöön liitetystä vastalauseesta. Emme ole kokonaisuudessaan rakennusveron lopttamisen kannalla, mutta tämän sisältöisenä emme voi sitä hyväksyä.

Ed. A h o n e n (vastauspuheenvuoro): Her-ra puhemies! Vastauksena ed. Apukan puheenvuoroon, jossa kuuluu kyllä Rakennustajaliiton äänenkaikuja hyvin voimakkaasti, mikä on aika yllättävää SKDL:n edustajan suusta kuultuna, niin haluaisin todeta, että valheet yleensä luokitellaan kolmeen luokkaan: valhe, emävalhe ja tilastovalhe. Tämän jälkimmäisen kategorian edelleen levittämiseen ed. Apukka puheenvuorossaan syyllistyi hyvin voimakkaasti.

Nimittäin tässä kaikki vaikuttaa kaikkeen. Me kaikki tiedämme, kuinka rakentamiskustannukset ovat käsittämättömällä tavalla nousseet tässä maassa. Siihen ei ole mitään

järkevää selitystä muuta kuin se, että ala on niin ylikuumentunut, että sitä on pakko jäädytellä, jos me aiomme asuntojen hinnat pitää jollakin tavalla kurissa, pyrkiä saamaan kustannukset kuriin, varmistaa sen, että välttämätön tarpeellinen yhdyskuntarakentaminen, koulut, päiväkodit, sairaalat, asunnot, tulee rakennettua sillä tavalla, että yhteiskuntaa ei kohtuuttomasti kupata. Tällä lailla nimenomaan pyritään siihen, että saadaan kustannukset kuriin. On ihmeellistä, että SKDL sortui tämmöiseen ala-arvoiseen populismiin, mitä tässä tapauksessa tapahtui.

Ed. Rajamäki (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Rakennusverolainsäädäntö on rakentamisen ylikuumeneminen huomioon ottaen myöhemmin. Se on myöhemmin myös Lapin hotelli- ja ravintolarakentamisen tiettyihin haittoihin nähden. Hallituksen esityksessä kuin myös eduskunnan kannanotosa on lähdetty siitä, että talouden ja suhdanepoliittikan muutokset tullaan ottamaan huomioon myös lain purkuna, ja ilmeisesti tämä lainsäädäntö ei olekaan kovin pitkäaikaisista.

Toinen asia, johon myös on kiinnitetty huomiota aiheellisesti, on aluepoliittisen näkökulman vähyys. Yleensäkin lainsäädännössä pitäisi aluepoliittiset vaikutukset arvioida. Tältä osin olisi toivottavaa tietysti, että myös menetellään niin kuin eduskunta on edellyttänyt. Tähän kyllä viittaakin viimeiset tiedot valtiovarainministeriön poikkeusten myöntämisestä. 80 anomuksesta oli 40 käsitelty ja 26 oli myönteistä eli neliöissä myös yli puolet hakemuksista hyväksyttiin, ja ne oli hyväksytty myös aluepoliittisten ja erityisalueperusteiden osalta sen lisäksi, että eduskuntahan edellyttää myös rakennustarvikkeiden saatavuuden ja työllisyyden huomioon ottamista lupia ja poikkeuksia käsiteltäessä. Siitä huolimatta on tärkeää, kuten aluepoliittinen neuvottelukunta on myös korostanut rakennusveron osalta, että aluepoliittista näkökulmaa on entisestään painotettava. Tällä hetkellä näyttää, että valtiovarainministeriössä tämä myös otetaan huomioon.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on viiveiden sarja, viiveiden sarja sillä tavalla, että itse rakennusvero oli varsin paikallaan

tietyissä tilanteissa, mutta se myöhästyi siitä kohtalokkaalla tavalla. Se oli erittäin paha virhe.

Toinen on se, että alueellista erilaisuutta ei ole otettu huomioon. Siinäkin on viive vaikuttanut haitallisesti kaikilta osiltaan. Viive toimii myös ed. Ahosen äskeisessä puheenvuorossa, kun hän viittasi asuntotuotantoon, korkokanta kun on sitten aihetta koskevan viime keskustelun jälkeen hypännyt huikeille tasoille ja ilman muuta hidastaa asuntoinvestointeja. Se on ihan selvä asia. Kun asuntolainojen korot lähentelevät 20:tä prosenttia, niin kyllä siinä hiljentymistä asuntorakentamismarkkinoilla tapahtuu. Jälleen viive, joka on merkittävä ja joka pitäisi ottaa huomioon.

Totean henkilökohtaisesti sen, että tässä mielettömyys on siinä, että alueellista eriarvoisuutta ei ole otettu huomioon, vaan asetetaan lähes mahdottoman tilanteen eteen varsinaisessa päätöksentekotilanteessa ja tulos näkyy kohta.

Ed. Tennilä (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Ahoselle toteaisin, kun hän puhuu erilaisista puhelajeista ja mainitsi valheen ja emävalheen, että niihin voi lisätä myös semmoisen lajikkeen kuin höpinä, jolla ei ole mitään pohjaa. Vain eduskunnan kohteliaisuussäännöt kieltävät minua sanomasta, kuka syyllistyi tämmöiseen puhelajiin. Siinä oli täydellistä asiantuntemattomuutta ja sitä varmuutta, jonka täydellinen asiantuntemattomuus antaa pohjaksi puheelle.

Lapille tämä on kielteinen laki ja vääää lainsäädäntöä, että tämä sinänsä hyvä tarkoitus levitetään niin laajaksi, että se kääntyy itseään vastaan. Tämmöistä tapahtuu! Tässä olisi pitänyt olla selvä alueellinen lähtökohta eli rajoittaa rakentamista jyrkästi siellä, missä rajoitukseen on tarvetta, ja toisaalta sallia rakentaminen siellä, missä lopultakin on saatu edes johonkin rajaan työttömyyden vastainen taistelu eli työllisyystilanne on edes hieman parantunut.

Mitä tulee poikkeuslupien käsittelyyn, jos lähes kaikille poikkeuslupahakemuksille on sanottu "kyllä", niin sehän se sitten on varma osoitus siitä, että tämä on maailman turhinta byrokratiaa.

Ed. Apukka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Ahoselle täytyy kyllä

sanoa, että jos täällä herjan heitosta saisi pisteitä ja asia menisi eteenpäin, niin tuo äskeinen ed. Ahosen puheenvuoro oli siinä mielessä hyvä, mutta sehän ei täällä tunnustusti auta.

Kun hän minua ja SKDL:n ryhmää oikein mollasi tosissaan, niin toivon, että ed. Ahonen edustajatoveriltaan Ajolta kysyisi myös käsityksiä. Toivon mukaan hän äänestyksen aikana nyt on paikalla, niin kuulisi niitä saman puolueen ihmisen suustakin, ettei tarvitse tuommoisen herjan tasolle alentua.

Valitettavasti täytyy todeta, että ilmeisesti puhuttua tekstiä ei ed. Ahonen oikein hyvin ymmärrä, mutta kun täällä ei liitutaulua ole, niin voin kahden kesken näyttää nuo numerot paperilla ed. Ahoselle, jos hän haluaa niihin tarkemmin perehtyä.

Totean vain sen, että Lapissa ei yksikään rakennus ole jäänyt rakentamatta sen vuoksi, että työmiehiä ei rakennusosalalla olisi, ja jos teillä on todella tarkoituksena se, että Lapin rakentajat pakotetaan sieltä muuttamaan tänne pääkaupunkiseudulle rakennustöihin, niin siinä te olette hyvin onnistuneet. Toivotavasti saan tällaiset terveiset viedä sosialidemokraattisen ed. Ahosen terveisinä, että on teidän tahtonnekin muuttaa Lapin rakentajat Helsinkiin.

Ed. E. Aho: Herra puhemies! Haluan hyvin lyhyesti enää puuttua rakennusveroasiaan sen takia, että se on puitu täällä moneen otteeseen jo lävitse. Ed. Pekkarinen jo toi perusteluja esille, miksi keskustan eduskuntaryhmä ei voi olla tämän lain hyväksymisen kannalla siitä huolimatta, että itse rakennusveron käytön rakennuskustannusten nousun hillitsemiseksi ja rakennuskapasiteetin suuntaamiseksi asuntorakentamiseen hyväksymmekin.

Herra puhemies! Täällä on esitetty erilaisia väittämiä, lukuja ja tietoja. Pyysin valtiovainvaliokunnan verojaoston käsittelyn yhteydessä, että VTT tekisi laskelman siitä, mikä on rakennuslupatilanne maan eri osissa ja vielä niin, että myönnettyistä rakennusluvista vähennettäisiin asuntorakentamista koskevat luvat. Tällä tavalla siis saataisiin käsille se rakentaminen kullakin alueella, jota tällä rakennusverolla on tarkoitus säädellä. Lisäksi tähän tulee tietysti mukaan myös teollisuusrakentaminen.

Tämä tilasto, joka on käytettävissäni,

osoittaa täysin kiistattomasti sen, että rakennusvero kohdistettuna koko maahan on täysin virheellinen toimenpide. Perusteita siihen ei ole. Ensinnäkin ed. Ahoselle toteaisin, että siitä huolimatta, että pääkaupunkiseudulla on rajoitettu rakennusverolla jo aika pitkään liikerakentamista ja eräitä palvelurakentamisen osia, Uudellamaalla rakennuslupien määrä, jos ja kun asuinrakennukset otetaan luvuista pois, on kasvanut selvästi enemmän kuin muualla maassa. Taitaa olla niin, että kaikkein nopeimmin viimeistenkin kuukausien aikana. (Ed. Pekkarinen: Yli kaksinkertaistunut!)

Edelleen on aivan selvästi nähtävissä, että rakennuslupamäärillä mitattuna rakentamisen ylikuumeneminen koskee alueellisesti hyvin selvästi neljää eteläisintä läänistä, Keski-Suomen läänistä ja Lappia. Lapissa on erityistilanne, erityisolosuhteet, joita täällä on jo hyvin perusteellisesti kuvattu. Keski-Suomessa se koskee nimenomaan Jyväskylän seutua. Muualla maassa ei ole mitään ylikuumenemista, jos rakennuslupatilastot otetaan pohjaksi, ja ne ovat se pohja, jolta myös hallitus on oman esityksensä rakentanut.

Esimerkiksi Oulun läänissä muita kuin asuinrakennuksia varten myönnettyjen lupien määrä on ollut koko 80-luvun loppupuolen suurin piirtein samalla tasolla, vuodesta 1985 lähtien. Ei ole minkäänlaista muutosta. Tuo käyrä on täysin vaakasuorassa. Vaasan läänissä tilanne on tällä hetkellä huonompi kuin se on ollut kahden kolmen viime vuoden aikana. Siellä rakennuslupamäärä on menossa alaspäin. Siellä ei ole ylikuumenemista, vaan siellä ollaan menossa kohti rakentamisen lamaa. Pohjois-Karjalassa tilanne on suurin piirtein samanlainen. Mikkelin läänissä jonkin verran on tapahtunut nousua kahden kolmen vuoden takaiseen tilanteeseen nähden.

Ilmettelen, kuinka eduskunnassa näiden maakuntien ja alueiden edustajat voivat olla hyväksymässä lakia siltä pohjalta, että heidän alueellaan olisi rakentamisessa ylikuumenemista, kun sellaisesta ei ole minkäänlaisia merkkejä rakennuslupatilastojen perusteella. Saattaa olla yksittäisiä paikkakuntia, joilla ongelmia on, ja vero voitaisiin kohdistaa näille paikkakunnille ja niiden lähialueille, jolloin se osuisi sinne, minne on tarkoituskin.

Herra puhemies! Vielä kerran haluan to-

deta sen, että me emme ole suinkaan rakennusveron käyttämistä vastaan. Päinvastoin olemme rakennusveron tehokkaan käyttämisen kannalla, mutta silloin sillä on kaksi ehtoa. Sitä pitää käyttää vain ja ainoastaan niillä alueilla, missä rakentamisen ylikuumenemisen merkit ovat nähtävissä. Toiseksi niillä alueilla, missä merkit ovat selvästi nähtävissä, toimenpiteitä voidaan nykyisestäkin vielä kiristää, mm. pääkaupunkiseudulla ottamalla teollisuusrakentaminen veron piiriin. Näillä ehdoilla me olemme valmiit koska tahansa rakentamaan rakennusveroa, joka myös johtaisi huomattavasti parempaan lopputulokseen kuin hallituksen nyt tekemä ehdotus, jota hallitusryhmät ovat läpi ajamassa.

Ed. Ahonen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ensinnäkin toteaisin ed. E. Aholle, että hänen puheenvuoronsa oli kyllä hyvin johdonmukainen ja selkeä ja oikeista asioista lähtevä, mutta hän ei varmasti ole eikä ilmeisesti koko kepukaan ole kuullut koskaan puhuttavan semmoisesta asiasta kuin ennalta ehkäisystä. Tällä rakennusverollahan nimenomaan pyritään ennalta ehkäisemään sellaisten tilanteiden muodostuminen, että tilanne ryöstäytyisi muuallakin maassa hallinnasta, niin kuin on pääkaupunkiseudulla tapahtunut.

Mitä tulee alueelliseen kehitykseen, niin ed. E. Aho ei ilmeisesti ole myöskään huomannut sitä, että se alueellinen kehitys, joka on tapahtunut 80-luvun alkupuolella, on nyttemmin viimeisen puolentoista vuoden aikana selvästikin tasaantunut, ja tähän on ollut yhtenä vaikuttajana se rakennusvero, joka pääkaupunkiseudulla on ollut. Muutto-liike pääkaupunkiseudulle on laantunut. Se on hiljaisempi kuin 10 vuotta sitten. Se on hiljaisempi kuin kertaakaan aikaisemmin tällä vuosikymmenellä, ja yhtenä tekijänä tähän nimenomaan uskon olleen tämän rakennusveron.

Ed. Apukalle toteaisin vain sen, että kun ei täällä kerran liitutaulua ole, niin minulla on kyllä rautalankaa tuolla vyyhti, joten saanen lainata sen käyttöönnne, niin voitte väantää mallin.

Ed. Myller (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totean ed. E. Aholle vastauksena, että minun mielestäni on erittäin

tärkeätä, että yhteiskunnalla on käytettävissä erilaisia ohjausmekanismeja silloin, kun talous jollakin alalla kuumenee liikaa. Pohjois-Karjalan osalta voin sanoa sen, että siinä vaiheessa, kun ensimmäisen kerran tämä laki oli esillä, otin hyvin selvästi ja tarkasti tiedot siitä, miten laki kohtaantuu Pohjois-Karjalassa, ja nämä tiedot sain työvoimapiiristä. Siellä ei ollut työttömiä rakennusmiehiä. Ylikuumenemista rakennuslalla selvästi oli. Ainoastaan ongelmat ovat niillä alueilla, missä valtiolla on erityinen työllisyysvelvoite, ja nythän tiedämme tänä päivänä, että työministeriö on aktiivisesti puuttunut nimenomaan tähän kohtaan.

Ed. E. Aho (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ensinnäkin toteaisin sosialidemokraattisille edustajille yleisesti sen, että kun teidän ministerinne, ministeri Puhakka, jo hyväksyy sen, että tämä laki on epäoikeudenmukainen, tulkaa jo sen verran perässä, että tunnustatte tämän perusasian, kun kerran hallitus itsekin on sen valmis jo myöntämään. Nyt todella pitäisi miettiä, millä tavalla tämä laki kohdennetaan juuri sinne, minne se kuuluukin ja kuuluisikin.

Esimerkiksi, ed. Ahonen, Pohjois-Karjalan, joka tässä äsken mainittiin, tilanne on selvästi menossa rakennuslupatilaston perusteella alaspäin. Rakennuslupien määrä muiden kuin asuinrakennusten osalta on pienentymässä tällä hetkellä, eikä hallitus ole ehdottanut tätä miksiäkään ennakkoivaksi toimenpiteeksi tulevaa varten, vaan rakennusvero on rakennettu nimenomaan tällä hetkellä olevan tilanteen korjaamiseksi. Tällä hetkellä olevaa tilannetta ei voi kuvata millään muilla kuin tilastotiedoilla, ja ne puhuvat aivan kiistattomasti sen puolesta, että veroa ei pitäisi alueellisesti sijoittaa neljän eteläisen läänin ulkopuolelle muuten kuin yksittäisille paikkakunnille. Tämä on täysin kiistaton tosiasia.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Ahonen puhui ennalta ehkäisystä, ja minusta tuntuu siltä, että hallitus yhdessä Suomen Pankin kanssa on suorittamassa sellaista rakennustyön ennalta ehkäisyä korkeiden korkojen muodossa, että tämä laki tulee osoittautumaan lähikuukausina tarpeettomaksi ja siitä joudutaan luopumaan sen takia, että ennalta ehkäisy on ollut

niin tehokasta ja niin voimakasta, mutta ei tämän lain takia, vaan sen korkopolitiikan takia, jota maassa harjoitetaan. Minusta tuntuu siltä, että ed. Ahonen, jos hän hyväksyy korkopolitiikan avulla tapahtuvan ennalta ehkäisyn, ajaa maata sellaiseen tilanteeseen, että täällä ei rakenneta asuntoja tarpeeksi ihmisten käyttöön.

Tässä mielessä parempi on jopa ylikuumentunut asuntotilanne kuin se, että ei rakenneta asuntoja lainkaan, ja tässä mielessä uskon, että korkopolitiikka tulee vähitellen vaikuttamaan siihen suuntaan, että tulee konkurssseja, tulee myymättömiä asuntoja ja ne ovat myöskin merkinä sairaasta tilanteesta. Toivoisin, että ed. Ahonen olisi yhtä huolestunut korkeista koroista kuin hän on tässä tapauksessa huolestunut siitä, että kehitysalueilla työntekijät saavat työtä.

Ed. Pekkarinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Ahonen tarttui aivan oikeaan asiaan. Hän puhui ennalta ehkäisystä. Ed. Ahonen, juuri ennalta ehkäisyn vuoksi olen ymmärtänyt työministeriön ryhtyneen niihin toimenpiteisiin, joihin se on ryhtynyt, että todella itäisen ja pohjoisen Suomen alueet vedettäisiin pois rakennusveron piiristä. Jo nyt on selvästi nähtävissä, että se suhdannekehitys, mitä kohti varsinkin noilla alueilla ollaan menossa, on sellainen, että päinvastoin siellä kohta tulisi vauhdittaa rakentamista eikä iskeä sitä vastoin kasvoja, niin kuin tällä verolla pohjoista, osin keskistä ja itäistä Suomea selvästi lyödään. Juuri ennalta ehkäisyn vuoksi tulee menetellä niin, että nämä alueet tulee vapauttaa rakennusverosta. Mitä hallituksen ennalta ehkäisyihin yleensä tulee, näyttää siltä, että se on tässäkin tekemässä täsmälleen päinvastaista ratkaisua, mitä välttämättä tässä vaiheessa ja tilanteessa pitäisi tehdä. Se virhe toistuu, minkä hallitus teki viime kesänä.

Haluan ed. Ahoselle vielä muistuttaa, että samaan aikaan kun pääkaupunkiseudulla hallitus päätti poistaa rakennusveron, rakennuslupien kasvuvauhti oli sellaisella uralla, että puolessatoista vuodessa suurin piirtein lupien määrä oli noin kaksinkertaistumassa pääkaupunkiseudulla. Tällöisessä asetelmassa hallituksen ennalta ehkäisy puoli vuotta sitten oli sitä, että rakennusverosta luovuttiin tällä alueella. Täsmälleen yhtä

pieleen on menossa tämä ratkaisu, jota nyt ollaan tekemässä, asettamassa rakennusveroa itäisen, pohjoisen ja osin keskisen Suomen alueella.

Ed. Törnqvist (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ne toimenpiteet, joihin työministeriö on ryhtynyt, johtuvat työllisyyslain velvoitteista. Itä- ja Pohjois-Suomessa on noin kymmenen kuntaa, joissa työttömyys on vielä yli 1,8-kertainen muuhun maahan verrattuna. Edustajille Pekkariselle ja Ahoselle sanoisin, että ne eivät välttämättä ole rakennusalan työttömiä, vaan siellä on monen muun alan työttömiä.

Tosiasiakin kuitenkin on se, että kehitysalueilla niin Itä-Suomessa kuin Lapissaakin ylikuumentunut tilanne nostaa rakennuskustannuksia pilviin. Se pitää paikkansa sillä tavalla, että se näkyy urakkahinnoittelussa ja urakkatarjouksissa. Aivan selvästi ne ovat yli normaalihintojen. Tämä taas johtaa siihen, että esimerkiksi lomarakentamisen kohdalla, kun rakennuskustannukset nousevat, totta kai ne rakennuskustannukset on saatava hinnoittelussa takaisin. Se johtaa lomien ja muiden tällaisten hintojen nostamiseen.

Suomi on jo nyt hinnoitellut itsensä ulos matkailumaana Lapissa ja monessa muussa paikassa. Moniko tavallinen suomalainen lähtee Lappiin lomalle? Ei hän kukkarolleen pysty sitä maksamaan, vaan lähtee mieluummin etelään. Sitä paitsi eduskunnan ponnen perusteella poikkeuslupia on tähän mennessä ainakin Pohjois-Karjalaan saatu nopeasti ja joustavasti.

Ed. Laine: Herra puhemies! Kun me demokraattisen vaihtoehdon kansanedustajat viime kerralla äänestimme hallituksen esitystä vastaan, meidän perustelumme olivat lähinnä lain vaikutukset Itä- ja Pohjois-Suomen tilanteeseen. Tämä perustelu on edelleenkin paikallaan. Mutta kun ed. Pekkarisen puheenvuorosta sai sellaisen käsityksen, että koko muu Etelä-Suomi kyllä sopisi rakennusveron piiriin, niin tältä osin haluaisin ikään kuin täsmentää hänen käsitystään tai, sanoisinko, poiketa hieman hänen käsityksestään.

Nimittäin tilanne siitä, kun viimeksi säädettiin rakennusvero, on aika olennaisella tavalla eteläisessä Suomessa muuttunut, ja täytyy hieman eriytyneemmin katsella kysy-

mystä Etelä-Suomesta. Siksi lyhyesti viittaan vain siihen, että esimerkiksi telakkateollisuuden ongelmat Turun seudulla ovat aiheuttaneet satojen henkilöiden jäännin työttömiksi. Jos otetaan hieman pidempi aika, niin luku ylittää tuhat henkeä. Monet alihankkijoiden työntekijät tulevat jäämään työttömiksi, ja erityisesti viime aikoina tekstiili- ja vaatusteollisuuden sekä jalkineiteollisuuden osalta annetut lomautusvaroitukset, irtisanomiset ja lopettamispäätökset merkitsevät vähintään tuhannen henkilön jäämistä työttömäksi. Useassa tapauksessa kysymys on sellaisista perheistä, joissa toinen tai joku perheen jäsenistä toimii rakennusosalalla.

Näin ollen, jos nyt katsotaan, että rakennusvero tulee säätää koko maahan ja tässä tapauksessa myös Turun seudulle, se saattaa merkitä monessa sellaisessa perheessä, jossa jo ennestään on työttömiä, tämän lain seurauksena rakennusosalalla työttömyyttä. Nämä ovat niitä tekijöitä, jotka esimerkiksi Turun kaupunginhallinnossa, Raision kaupunginhallinnossa ja muualla Turun seudulla ovat saaneet aikaan eduskunnan suuntaan vetoomuksia siitä, että rakennusverolakia ei pidä hyväksyä. Tämä on lisäperustelu esimerkiksi omalta osaltani äänestää hallituksen esitystä vastaan.

Kyllä tiedän, kuten täällä on sanottu, että poikkeuslupia voidaan anoa, poikkeuslupia voidaan myöntää ja niitä on myönnettykin, mutta olisi minusta liikaa vaatia esimerkiksi opposition kansanedustajien luottavan siihen, että valtiovarainministeriön asianomaiset virkamiehet oikein ja tasapuolisesti poikkeuslupien käsittelyyn suhtautuvat. Siitä syystä katson välttämättömäksi edelleen äänestää hallituksen esityksen hylkäämisen puolesta.

On vielä yksi näkökohta, jota haluaisin korostaa ja joka tässä keskustelussa ei ole tullut esille. Rakennusvero koskee mm. urheilulaitoksia ja kulttuurilaitoksia. Käytännössä se estää monissa kunnissa näiden hankkeiden toteutumisen, koska eivät kunnat ja muut yhteisöt lähde maksamaan sellaista veroa kuin tämän lain toteuttaminen tarkoittaisi. Näin ollen monet kuntalaisten kannalta välttämättömät tarpeet jäävät toteutumatta tai niiden toteutuminen myöhästyy toivottoman kauan. Tämä oli eräs niistä perusteluista, jonka halusin vielä mainita asettuessani, niin kuin devan kaikki kansan-

edustajat, vastustamaan hallituksen esitystä.

Ed. Särkijärvi: Herra puhemies! On hyvä, että ilmeisesti kaikki kansanedustajat ovat ainakin yhtä mieltä siitä, että rakennusosalalla tulisi pyrkiä siihen, että kapasiteetti olisi tasaisesti käytössä kaikilta osiltaan ja että tällöin, silloin kun rakennusalan ulkopuoliset seikat aiheuttavat suuria häiriöitä, tulee julkisen vallan pyrkiä vaikuttamaan tasoisesti näihin häiriöihin. Toinen suuntahan on tietysti laskusuhdanteen aikana se, että pyritään julkisin investoinnein lisäämään ja parantamaan rakennusalan työllisyyttä ja muun kapasiteetin käyttöä.

Se, että kapasiteetin käytössä todella on ollut selvää kuumenemistä, näkyy erilaisista indikaattoreista. Silloin kun ammattityövoiman kustannukset äkillisesti voimakkaasti nousevat, se yleensä tarkoittaa sitä, että on ollut pulaa tästä työvoimasta. Silloin kun kunnat eivät saa normaaliin tapaan vastauksia urakkatarjouksiinsa, se kertoo siitä, että rakentajilla on jotain heidän kannaltaan kannattavampaa rakentamista. Näinkin on käynyt. Erityisesti valtion lainoittaman tuotannon tilanne on ollut tavallista huonompi.

Edelleen myös aikataulullisesti rakentamista on jouduttu nyt suunnittelemaan pitämällä tähtäyksellä siitä syystä, että rakennustarvikkeista on ollut selvää pulaa. En tiedä, mikä on tämän hetken tilanne, mutta keskeisissä rakennustarvikkeissa saattoi vielä kesälä olla kuuden, kahdeksan, jopa yhdeksän kuukauden tilausaikoja. Tämä on hyvin epätavallista. Se toki kohdistuu kaikkein vähiten sellaisiin rakentajiin, jotka muutoinkin toimintansa etukäteen pitkällä tähtäyksellä miettivät, mutta toisaalta taas kaikkein suurin käytännön merkitys tällä on tietysti pienille kantarakentajille, esimerkiksi omaa taloa itselleen rakentaville, jotka eivät ole tottuneet siihen, että rautakaupasta ei saa-kaan niitä nauloja, joita sieltä on tavallisesti saanut.

Edelleen viime keväänä oli nähtävissä rakennusalan työvoimaennusteessa sellainen hyvin poikkeuksellinen tilanne, että työvoiman kysyntä oli kasvamassa kaikkialla koko maassa, ja mitään työvoimavarantoa ei olisi tämän mukaisesti jäänyt rakennusosalalle. Se, että tilastoissa edelleenkin ilmenee ihmisiä, jotka ovat nimenomaisesti rakennusalan työttömiä, ei tarkoita sitä, että he olisivat

käytettävissä rakennusalan töihin. Meillä on työministeriön arvioiden mukaan työttömyystilastoissa suunnilleen kolmasosa henkilöitä, jotka eivät ole normaalilla tavalla työllistettävissä, siis sillä tavalla, että he pystyisivät hoitamaan juuri niitä tehtäviä, joista nyt on kyse kapasiteetin riittävyttä pohdittaessa.

Niistä tilastotiedoista, mitä täälläkin on esitetty, voidaan olla montakin mieltä. Varauksellisuuteen esimerkiksi antaa aiheutta se, että ainakin Lapin lääninhallituksen suunnittelupäällikön mukaan niitä työttömiä ei ole, jotka Lapin puolen tilastoissa näkyvät. Pohjois-Karjalassa Joensuun kaupunki ei saa asuinrakennuskohteita käyntiin, kun ei ole sitä työvoimaa, joka siellä tilastoissa Pohjois-Karjalassa kuulemma on työttömänä jne. Eli tällainen jälkenpäin katsominen näiden työvoimatilastojen osalta ja jopa poikkileikkaustilanteidenkin seuraaminen ei anna todellista kuvaa tilanteesta, ja todellinen kuva on kentällä, missä rakentamista tulisi tapahtua.

Kun sitten on viitattu tilastoihin, joissa puhutaan rakennuslupien määrän kasvusta, niin nyt oikeastaan parempi olisi pyrkiä mittaamaan rakentamista kuutiometreinä, koska tältä osin työvoimakysyntä pysyy suunnilleen samanlaisena. Mutta esimerkiksi rakennusmaamaksulaki, joka eduskunnassa on hyväksytty, on johtanut siihen, että pääkaupunkiseudulla joudutaan ottamaan rakennettaviksi sellaisia kohteita, jotka kokonsa tai rakentamisen vaikeuden vuoksi ovat työvoimaintensiivisempiä kuin tuotanto keskimäärin. Tällainen tietysti vaikuttaa työvoiman kysyntään tavalla, joka ei pelkästään lupamääriä tarkasteltaessa käy ilmi.

Oli tietysti hauska kuulla myös, mitä ed. Apukka kertoi Lapin matkailun edistymisestä. Joissain toisissa puheenvuoroissa SKDL:n ryhmästä päin on väitetty päinvastoin, että suomalaisilla olot kurjistuisivat, mutta uskon kyllä, että yhä kasvava määrä suomalaisia pystyy viettämään kulutusjuhlaa Lapissa myöskin siinä tapauksessa, että lomaparatiisien ja trooppisten kylpylöiden rakentamista hiukan lykättäisiin tulevaisuuteen. Sillä näinhän on tehtävä, jos me asetamme valtakunnallisesti tärkeysjärjestykseen eri rakentamiskohteita. Ne henkilöt, jotka eniten käsiteltävänä olevasta laista hyötyvät, ovat tyypillisesti omaa kotiaan rakentavia

pienrakentajia, joita Suomessa on jatkuvasti hyvin suuri osa rakennustoiminnan tuottajista.

Tämä laki, jos se on tarpeellinen, niin kuin se tässä tilanteessa todennäköisesti on ensi vuoden puoleen väliin, on tietysti tarpeellista ulottaa tällöin koko sille markkina-alueelle, joka on yhteinen kerättäessä työvoimaa, käytettäessä sitä, tuotettaessa ja välitettäessä rakennustarvikkeita ja -osia, myytessä elementtituotannon kapasiteettia. Sellainen laki, joka koskisi pelkästään osaa maasta, on vähän samanlainen kuin sellainen kauha, joka on vain yhdestä kohdasta rikki. Siitä vesi valuu aivan samalla tavalla kuin sellaisesta, jossa reikiä on useampia.

Vielä esittäisin sen varauksen lain toimitukseen, että mielestäni jotkin näistä poikkeuksista, jotka nykyiseen ja sitä edeltäneeseen lainsäädäntöön on annettu, ovat olleet luonteeltaan sellaisia, että niitä ei lain tarkoituksen mukaan voida pitää perusteltuina. Toivon, että poikkeuslupakäytäntö tältä osin muuttuisi johdonmukaisemmaksi.

Ed. Backman: Arvoisa puhemies! Kun puhutaan ylikuumentuneesta rakennustilanteesta ja asuntorakentamisen tarpeesta, ollaan yhtä mieltä, mutta kun ruvetaan puhumaan keinoista, niin ollaankin hyvin eri mieltä ja on tällaista eipäs — juupas-keskustelua. Kun täällä on puhuttu lähinnä Lapin ja Itä-Suomen tilanteesta, niin muutama sana tähän.

Muistin varaisesti totean, että aluepoliittisessa neuvottelukunnassa meille kerrottiin Lapissa ensi vuonna suunnitelmissa olevan noin 700 000 kerrosalaneliön rakentaminen, josta todettiin, että tämä ei missään tapauksessa pysty toteutumaan kapasiteettiongelmien takia. Kyseessä on muukin kuin työvoimakapasiteetti. Vertauksena voi todeta, että Lapissa vuonna 1986 rakentamisen kokonaisvolyymi oli 400 000 kerrosalaneliötä, ensi vuoden suunnitelmissa sama on jo pelkästään asuntorakentamisen osuus. Rakentamisveron osuus Lapin koko rakentamisesta olisi noin 10 prosenttia. Tässä mielessä laki ei tule Lapille olemaan niin merkittävä kuin täällä on annettu ymmärtää. Tuo 10 prosenttia pystytään helposti suuntaamaan vaikkapa asuntorakentamiseen ja tällä tavalla turvaamaan todellinen lain tarkoitus.

Kun Itä-Suomen osalta on väitetty, että

siellä olisi myös tarvetta suuriin lain lievennyksiin, niin voin kertoa, että itäisessä Savossa ei koulurakentamisen osalta ole saatu urakkatarjouksiin yhtään tarjousta sen takia, että rakentaminen on ylikuumentunut. Esimerkiksi Itä-Savon alueelta ei löydy työttömyyskortistostakaan yhtään työtöntä. Meille Itä-Suomessa on aivan yhtä tärkeää saada asuntoja kuin että samoilla resursseilla, niin työvoima- kuin materiaaliressursseilla, rakennettaisiin Lappiin lisää kylpylöitä. Kysymys on nyt asuntotuotannon ensisijaisuudesta.

Ed. Sarapää (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edelliseen puheenvuoroon viitaten totean, että Lapissa on aika vaikea lisätä asuntotuotantoa, kun samanaikaisesti valtio leikkaa valtiontuen määrää Lapin asuntorakentamisesta. Täällä käydyissä keskusteluissa ehkä eniten lainattu muistio on Lapin lääninsuunnittelun tekemä selvitys rakennusveron vaikutuksista Lapin lääniniin. Muistion mukaan rakennusvero tulee aiheuttamaan Lapissa merkittäviä työllisyysvaikutuksia, työttömyys kasvaa ja on arvioitu, että vähintään 750 työpaikkaa menetetään. Kun tähän lisätään vielä kerrannaisvaikutukset, niin on kyse 1 000 työpaikasta. Se on Lapin kannalta iso asia, jota on todella vaikea millään muulla toimenpiteellä korvata.

Ed. Apukka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Backman muisteli vuodelta 1987 lukua, joka oli 400 000 kerrosneliometriä, mutta hän olisi voinut minulta ihan vierestä kysyä tuoreempia tietoja. Tänä vuonna Lapissa rakennetaan 570 000 kerrosneliometriä. Ei kannata verrata vanhoihin lukuihin, kun näin paljon tuoreempiakin lukuja on olemassa.

Ed. Särkijärvi äsken totesi, että SKDL on puhunut ihmisten kurjistumisesta. Näin tiettyissä yhteyksissä on puhuttukin, mutta olemme myös todenneet, että meillä kulutusjuhlijoita tässä maassa riittää. Ilmeisesti ed. Särkijärven mielestä on parempi, että Lapin ihmiset eivät tekisi kulutusjuhlijoille lomakohteita, vaan annettaisiin niidenkin markkojen mennä Espanjaan. Kyllä kai on parempi, että me voisimme kotimaassa niitä markkoja käyttää lomarakentamiseenkin ja nimenomaan sellaisilla alueilla, missä työllisyystavoitteita ei ole pystytty turvaamaan niin kuin työllisyyslaki edellyttää.

Ed. E. Aho (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä puhuttiin siitä, että Itä-Suomessakin olisi alueita, missä on ylikuumentumisen merkkejä nähtävissä. Varmasti löytyy yksittäisiä paikkakuntia, niin kuin kaikkialta maasta, joilla tällaisiakin ongelmia on. Mutta lakihan tulee säätää alueen kokonaistilanteen perusteella. Kun sitä tarkastellaan, niin ne väitteet, mitä meidän puoleltamme on esitetty, perustuvat tilastotietoihin ja ovat täysin päteviä. Esimerkiksi sosialidemokraattien edustajat, jotka täällä ovat esiintyneet, voisivat kääntyä vaikkapa valtiovarainvaliokunnan verojaoston ryhmätoveriensä puoleen, ja sieltä löytyisi tarvittavaa taustatietoa.

Edelleen kun puhutaan monen alueen työvoimatilanteesta, unohtetaan kokonaan sellainen hyvin merkittävä tosiasia, että Helsingin seudulla on tuhansia rakennusalan työntekijöitä, jotka tulevat muualta ja tekevät täällä jatkuvasti rakennusalan töitä sen ylikuumentuneen tilanteen takia, joka täällä jatkuvasti rakennusverosta huolimattakin vallitsee. Tämä totta kai vaikuttaa niiden alueiden työllisyystilanteeseen, joilta nämä työntekijät ovat lähteneet. Jos olen oikein ymmärtänyt, niin näitä rakennusalan ihmisiä, jos erikoisalat otetaan mukaan, tulee Lappia myöten.

Ed. Siuruainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyysin tämän vastauspuheenvuoron lähinnä ed. Backmanin puheenvuoron vuoksi. Pelkät neliöt tai luvat eivät ole perusteena sille, mikä on tarpeellista rakentamista ja mikä ei. Meillä on Pohjois-Suomessa mm. tällä hetkellä hyvin monia hankkeita kesken, joissa on joko toimintakeskus valmiina tai asuntopuoli valmiina ja tarvittaisiin välttämättä kokonaisuuden toimivuuden kannalta, että hanke voitaisiin saattaa loppuun.

Edelleen on turhaa väittää, ettei työttömiä rakennushenkilöitä olisi Pohjois-Suomessa. Meillä Oulun työvoimapiirissä on tällä hetkellä noin 700 työtöntä rakennusalan työvoimaan kuuluvaa henkilöä.

Edelleen on muistettava, että matkailurakentaminen on Pohjois-Suomessa hyvin pitkälle tuotannollista toimintaa, joka on verrattavissa etelän varsinaiseen teollisuusrakentamiseen ja työpaikkojen luomiseen täällä.

Edelleen on vielä syytä muistaa, että tällä hetkellä monissa hankkeissa monien vuosien työn tuloksena ovat erilaiset yrittäjät ja yritykset koossa. Jos tämä paketti hajoaa, niin hyvin monien vuosien työ aluepoliittisestikin menettää merkityksensä, ja moni kunnalle ja seutukunnalle tärkeä hanke on hajoamassa. Näin ollen tässä laissa oikeudenmukainen ratkaisu saadaan aikaan ainoastaan silloin, kun ylikuumentuneet alueet luetaan lain piiriin, ja ne alueet, joilla todella rakentaminen on tarpeellista tänäkin aikana, suhdannetekijäin vuoksi jätetään laista ulos.

Ed. Hokkanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin vielä lopuksi todeta, että tämän lain tarkoituksena on viilentää ylikuumentunutta rakennussuhdannetta ja siten jarruttaa rakennuskustannusten kasvua Suomessa. Sen vuoksi 40 prosentin rakennusvero saatetaan koskemaan laissa mainittua rakennustoimintaa koko maassa. Minusta on tärkeä todeta tämä, kun ed. Apukka sitä aikaisemmin kysyi.

Ed. Apukka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos aivan lyhyesti voin vielä ed. Hokkaselle sanoa, mitä tämä Lapin läänissä tarkoittaa. Kerroin, että se rajoittaa nimenomaan matkailuhankkeita erityisaluekunnissa, suurimpia matkailurakentamiseen liittyviä hankkeita. Kun laki on voimassa, niin ed. Hokkanenkin varmasti tajuaa, että kun näitä rakennuksia ei tule lisää, niin niiden hinta nousee pilviin, jotka ovat siellä myynnissä. Niistä maksetaan mitä tahansa, kun niitä ei saa rakentaa lisää. Miten on ymmärrettävissä, että laki pudottaa hintaa, kun sillä on täsmälleen päinvastainen tarkoitus? Ed. Hokkanen voi sen itse Lapin läänistä tarkistaa, jos epäilee tietoja. Onhan aivan selvää, että kun ei voida rakentaa lisää, niin niiden hinta nousee, jotka ovat myynnissä. Tämä on markkinataloussysteemin laki.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen tarkkaavaisesti kuunnellut tätä keskustelua ja kiinnittänyt huomiota siihen, että varsin laajalti karsastetaan sellaista, että tämän veron kohdentamisessa olisi alueellisia eroja. Mielestäni kuitenkin tässä olisi ollut erinomainen mahdollisuus järkevästi hoitaa aluepolitiikkaa sillä

tavalla, että jos on jokin erityisalue, jolla on todella kannatettavaa ja järkevää, huom. ei kerskakulutusrakentamista, niin nyt sallimalla siellä rakennusveroton rakentaminen olisi voitu antaa varsinainen kehityssysäys tuolle alueelle. Tällä tavalla olisi erittäin näppärällä tavalla hoidettu aluepolitiikkaa, mutta tähän tämän hallituksen kyky ei riitä.

Ed. Jokiniemi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oma puheenvuoroni koskettaa myös aluepolitiikkaa. Tällä lailla säädellään sitä hyvin ratkaisevasti. Täällä on perusteltu myös, jotta tässä tehdään tilaa nimenomaan asuntotuotannolle. Toisaalta teollinen rakentaminen on vapautettu. Meidän tiedämme, jotta asunnot seuraavat työpaikkojen mukana eli asunnot on löydettävä sinne, minne työpaikat syntyvät. Tällä hetkellä pääkaupunkiseutu on kaikkein eniten ylikuumentunut myös teollisten työpaikkojen syntymisen osalta. Tämähän tietää myös sitä, jotta täällä tarvitaan yhä enemmän asuntoja ja oravanpyörä jatkuu, toisin kuin jos olisi nimenomaan säädelty, ainakin osittain rajoitettu, myös uusien teollisten työpaikkojen rakentamista. Tähän keskusta vastalauseeseen on kiinnittänyt huomiota.

Lähetekeskustelussa työministeri Puhakka mainitsi, jotta rakennustyövoimaa on sidottu myös Pohjois- ja Itä-Suomessa tällä hetkellä varsin pitkälti. Tämä saattaa pitää paikkansa osittain, mutta ...

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Ed. Jokiniemelle on myönnetty vastauspuheenvuoro, ei varsinaista puheenvuoroa.

Puhuja: Tämä koskettaa ed. Hokkasen puheenvuoroa, kun hän otti tähän 40 prosenttiin ja aluepolitiikkaan kantaa.

Tämä johtaa siihen, jotta se työllistetty työvoima, mikä on ollut Pohjois- ja Itä-Suomessa, halutaan siirtotyöläisiksi Helsinkiin, pääkaupunkiseudulle. Siihenhän tämä johtaa.

Ed. Väistö: Arvoisa puhemies! Käyty keskustelu on osoittanut selvästi, että tällaiselle koko maahan säädettävälle rakennusverolaille ei ole mitään perustetta. Päinvastoin, kuten ed. Pulliainen totesi, tätä lainsäädäntöä tulisi tehokkaasti käyttää aluepolitiikan

välineenä. Tämän vuoksi on välttämätöntä, että hallituksen esitys hylätään.

Toisaalta rakentamista on toki hillittävä, mutta siellä, missä siihen on todellista tarvetta. On vaikea nähdä, että nyt käsillä oleva ehdotus olisi esimerkiksi Pohjois-Karjalassa millään muotoa tarpeellinen.

Ed. Ahosen mainitseman kuumenemisen ennalta ehkäisyn sijaan laki on pikemminkin mitä suurimmassa määrin tarpeellista kehitystä estävä. Se estää myös niiden hankkeiden eteenpäin vientiä, joita nyt maakunnan ponnisteluin on saatu alulle. Toisaalta kuitenkin puhutaan alueellisen kehityksen voimistamisen puolesta. Minusta tämän lain säätämisessä alueellisen kehityksen huomioon ottamisen tarve ei näy, jos koko maahan laki säädetään samanlaisena.

Näyttää myös siltä, että meillä Pohjois-Karjalan edustajillakin on erilaista näkemystä siitä, mikä maakunnan rakentamis- ja työvoimatilanne on — viittaen tässä edustajien Myller ja Törnqvist puheenvuoroihin.

Mielenkiintoista on, että työministeri Puhakka on nyt käynnistänyt toimet, joilla erityisalueet vapautettaisiin rakennusverosta. Näitä kuntia meillä Pohjois-Karjalassa on kaikkiaan 6 ja koko maassa yli 30.

Ed. Jääskeläinen: Arvoisa puhemies! Muutama lappilainen näkökohta. Pari viikkoa sitten meille tuli tieto siitä, että Soklin hanke on pantu jäihin. Vuotos-hankkeesta emme tiedä tänään mitään, mitä sen kanssa tullaan tekemään. Näin ollen talonrakentamistoiminta jää ainoaksi vaihtoehdoksi tukea niitä 750:tä työtöntä, jotka ovat uhattuina, jos talonrakentaminen loppuu. Näin ollen katson, että talonrakennustoimintaa eräänä ainoana teollisena toimintamuotona Lapissa on tuettava, ja tämä nimenomaan kohdistuu matkailurakentamiseen.

Ed. Ajo: Arvoisa rouva puhemies! Ilmoitan lyhyesti näkemykseni rakennusveroesityksestä. Esimerkkinä käytän kotimaakuntaani Lappia.

Mielestäni lakiesitys ei ole entisestään parantunut. Se ei tule muodostumaan työllisyys- ja elinkeinoystävälliseksi. Lapissa ei ole liikaa vapaa-ajan rakentamista ainakaan, mitä tulee elinkeinorakentamiseen, matkailuun. Matkailurakentaminen — siis tähän kuuluvat motellit ja hotellit — ei ole esteenä

asuinrakentamiselle, se on todettu. Myöskään itse asiassa työvoimapulaa ei ole. Työllisyydestä viralliset luvut Lapissa näyttävät väärin johtuen velvoitetyöllistämisestä, jota siellä kutsutaan temputtamiseksi. Rakennusvero estää pahimmillaan jopa tuhannen hengen työllistämisen.

En hyväksy rakennusveroesitystä missään nimessä tässä muodossa.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Oikeastaan ehkä turhaan pyysin puheenvuoron tässä pitkälle venyvässä istunnossa.

Jo aikaisemmin, edellisen kerran, kun käsiteltiin täällä rakennuslakia, totesin sen, että niin Lapissa kuin muuallakin kysymys on rakennusmateriaalien osalta siitä, että ovia, ikkunoita ja muita saadaan odottaa kuukausikaupalla, siis tilanne on aivan samanlainen kuin muualla Suomessa.

Myös totean edelleen sen seikan, että Lapissa on ammattitaitoisesta työvoimasta tänäkin päivänä huutava puute ja että rakennusmiesten, jopa osin ammattitaidottomien rakennusmiesten, palkat ovat kohonneet pilviin, mistä selvänä seurauksena nähdään se, että Lapissa tänä päivänä, vaikka ei ole kysymys niinkään tonttikustannuksista, tiettyjen kiinteistöjen hinnat ovat Helsingin tasolla, kohtuuttoman korkealla hintatasolla. Se ei sellaisenaan merkitse mitään, mutta näihin perusteisiin viitaten totean, että rakennusverolain hyväksyminen tältä osin myös Lapissa tällä hetkellä on realistista.

Mutta se on tietysti huomioitava, että Lapissa olosuhteet muuttuvat nopeammin ja jyrkemmin kuin täällä etelässä. Siltä osin on tietysti tarpeen tarkkailla lain vaikutuksia erityisesti Lapissa, jotta siinä vaiheessa, kun tilanne muuttuu toisenlaiseksi kuin se on tänä päivänä, se ei kääntyisi kovin voimakkaasti Lapin elinkeinoa vastaan, vaan tämä pitäisi asiassa huomioida.

Ed. Särkijärvi: Arvoisa puhemies! Keskustelun kuluessa on käynyt ilmi, että ainakin keskustan eduskuntaryhmässä on väärä käsitys rakentamisen tilanteesta ja lähihistoriasta pääkaupunkiseudulla. Viimeisten parin vuosikymmenen aikana pääkaupunkiseudulla on rakennettu sekä tuotannollisia tiloja että asuntoja suhteessa asukaslukuun vähemmän kuin koko maassa keskimäärin, ja tällä

hetkellä pääkaupunkiseutu nimenomaisesti on muuttotappioalue.

Se, että seudulla määrällisesti kuitenkin rakennetaan paljon, johtuu siitä, että asumisväljyys sekä työpaikkaväljyys kasvavat täällä samalla tavalla kuin muuallakin maassa. Tosin lähtökohta erityisesti asumisväljyyden suhteen on ollut se, että pääkaupunkiseudulla on asuttu ahtaammin kuin muualla Suomessa. Tästä syystä näiden lukujen pitäisikin kaikella kohtuudella olla suurempia kuin keskimäärin koko maassa tällä hetkellä.

Ed. Renko: Herra puhemies! Pyysin tämän puheenvuoron ed. Aittoniemen puheenvuoron johdosta, koska hän väittää, että Lapissakin on työvoimapula rakennusallalla. Silläkö se kummenee tässä maassa, että keikutellaan vähäistä työvoimaa puolin ja toisin ja kustannukset maksavat inhimillisesti ottaen perheet. Meiltähän päinvastoin Pohjois-Suomesta, ei vain Lapista vaan Oulun läänistäkin, rakennustyömiehet ajetaan tällä konstilla etelään siirtotyöläisiksi, reppurimiehiksi, isiksi ja äideiksi, jolloin perheet kärsivät. Tämä on täysin väärä linja. Jos siitä on kysymys, että työvoimaa on vähän, silloin pitää rakennusalan koulutusta lisätä. Eikä hallitus tee mitään siihen suuntaan, että keskiasteen kehittäminen lähtisi liikkeelle.

Esimerkiksi Oulun läänissä on arviolta 300—400 miljoonaa näitä hankkeita, jotka joutuvat jäihin, ja totta kai se vaikuttaa myös työllisyyteen. Me olemme kyllä saaneet erittäin kuntien osalta vapautusta, mutta se ei koske kaikkia kuntia. Keskustan vastalauseessa oleva esitys siitä, että alueellista näkemystä huomioitaisiin, on ainoa oikea vaihtoehto. Tätä vapautusta täytyy saada laajemmin.

Teidän perustelunne eivät kestä käytännön tilannetta vasten peilausta, sillä ne ovat tehtyjä. Tässä pyritään ihan selvästi siihen, että etelässä on ylikuumentunut tilanne, täällä on työvoimapula ja tällä vedetään meiltä pohjoisesta koulutettua työvoimaa, aivo- ja käden taidon työvoimaa vedetään tänne etelään. Se näkyy jo nyt, koska meillä on hankkeet jäissä ja ihmisten täytyy leivän perässä muuttaa. Tämä on keskittävää politiikkaa ja sopii hyvin hallituksen harjoittamaan politiikkaan.

Ed. Röntynen: Arvoisa rouva puhemies! Ed. Särkijärven väitteeseen, että kustusta ei tunne ongelmia pääkaupunkiseudulla, vastaisin kyllä, että uskon, että kyllä me ainakin jollakin tavalla ne tunnemme.

Ystäväni ed. Aittoniemi puhui rakennustilanteesta Lapissa. En tunne Lapin tilannetta niin tarkasti, että voisin sitä kommentoida, mutta sillä alueella, mistä minäkin olen kotoisin, ei meillä ole työvoimasta puutetta. Meillä on puute rakennuskohteista, ja siinä mielessä tämä vero on kohtuuton, koska ne rakennukset, sanotaan nyt kokoontumis- ja urheilutilat, mitkä hyvin pitkälle on Etelä-Suomessa rakennettu ja nyt olisi meidän vuoro, nyt laitetaan jäihin. Minusta tämä on kohtuutonta, jopa syrjimistä niitä alueita ajatellen, mistä minäkin olen kotoisin.

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Joutuu vielä kerran ed. Särkijärven puheenvuoron johdosta jonkin sanan lausumaan. Hän sanoo, että me emme osaa lukea tilastoja. Voi olla, että emme osaa lukea, mutta kun me olemme yhteisesti VTT:n tutkijoiden kanssa tätä asiaa selvitetty, niin minä luulen, että se tulkinta, mikä meillä nyt on näistä asioista, pitää paikkansa.

Haluan kerrata ed. Särkijärvelle, että tilasto, joka kertoo myönnetty rakennusluvut siten, että tilastosta on puhdistettu pois asuinrakennukset, kertoo, että runsaan vuoden aikana täällä lupien määrä on noussut noin 7 miljoonan kuutiometrin tasosta 12,5 miljoonan kuutiometrin tasoon, lähes kaksinkertaiseksi runsaassa vuodessa. Minä voin antaa ed. Särkijärvelle tämän tilaston vielä tutkailtavaksi. Vielä kertaalleen. Tässä ei todellakaan ole asuinrakentaminen mukana. Huolimatta siitä, että osan tästä ajasta on rakennusvero ollut voimassa, tilanne on ollut tämän suuntainen.

Mitä tulee ed. Aittoniemen puheenvuoroon, kyllä kaikki se oli aika mielenkiintoista kuultavaa. Samaan aikaan kun hallituksen sisällä on sentään sellainen sosialidemokraatti Matti Puhakka, joka puuhaa lain muutosta siihen tapaan, että itäisessä, keskisessä ja pohjoisessa Suomessa eräät alueet pääsisivät rakennusveron ulkopuolelle, ed. Aittoniemi puhuu kovasti sen puolesta, että ne alueet pitää saada rakennusveron alaisiksi. Kyllä on aika muuttunut niistä ajoista, kun edellinen ministeri, Leppänen, edusti SMP:tä.

Ed. Dromberg: Arvoisa puhemies! Haluaisin muutamalla sanalla kommentoida kansanedustaja Rengon puheenvuoroa. Kun hän sanoi, että työvoima liikkuu pohjoisesta etelään, niin uskon kyllä, että tämä työvoiman liike on pysähtynyt. Jos ajatellaan, että tällä alueellakin nimenomaan tämän tyyppiset hankkeet ovat rakennusveron alaisia, niihin ei tarvita lisää työvoimaa. Ihmettelen kyllä ja haluaisin nähdä osoitettavia lukuja, kuinka paljon rakennustyövoimaa on tullut tänne etelään. Minä nimittäin epäilen, että sitä ei ole siirtynyt nimenomaan pohjoisesta tälle alueelle.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Toetan, että paljon on muuttunut sen jälkeen, kun ministeri U. Leppänen edusti puoluetta hallituksessa, toivottavasti positiiviseen suuntaan — ainakin minun mielestäni on tapahtunut sillä tavalla.

Haluan todeta ed. Rengolle: En väitä, ettei pohjoisen työvoiman puute johtuisi osin siitä, että sieltä on pitkällä tähtäimellä siirtynyt etelään työntekijöitä, mutta nyt puhutaan siitä, mikä on tämän hetken tilanne, se tilanne, jonka viimeksi olen esimerkiksi pohjoisen työvoimatoimistoista tarkistanut, joka on nyt ylikuumentunut rakennustilanne. Materiaalin puute, työvoiman puute, sitä pyritään korjaamaan tällä rakennusverolailalla.

Minä korostin sitä, että täytyy hyvin herkästi seurata tilannetta, eli siinä vaiheessa, kun tilanne muuttuu toiseksi — se muuttuu pohjoisessa hyvin jyrkästi ja nopeasti — pystytään myöskin valtiiovallan taholta reagoimaan sillä tavalla, että minkäänlaisia tapioita pohjoisen rakennustoiminnalle ei synny.

Ed. Särkijärvi: Arvoisa puhemies! Ed. Pekkarisen tilastot toki ovat oikein, mutta erityisesti on syytä muistaa, että Uudenmaan rakentamisen nousu ainakin pääkaupunkiseudulla, sikäli kuin sellaista sitten on ollut, on tapahtunut sinä aikana, kun investointivero on ollut voimassa, eli siitä on poistettu kaikki ns. tarpeeton rakentaminen ja vielä paljon sellaista, mikä nyt käsittelyssä olevan lain mukaisesti ei olisi verotettavaa rakentamista. Tältä osin ei voida pitää mitenkään huonona sitä, jos kaikkein tärkeimmät hankkeet ovat seudulla päässeet etenemään. Se

käytännössä tarkoittaa päiväkoteja, kouluja ja tuotannollisia rakennuksia.

Ed. Renko: Arvoisa puhemies! Minä kyllä harmittelen, että ed. Drombergin täytyy tällainen vakava asia panna uskon asiaksi. Minun ei sitä tarvitse tehdä, koska minä tunnen Pohjois-Suomen olosuhteet ja joka tiistai- ja maanantaiaamu näen lentokoneessa myöskin rakennusmiehiä, joilla on haalarit päällä, ja sieltä näkyy vasarat taskusta, (Naurua) kun heillä on pakettiviikko täällä Helsingissä.

Toinen asia on sitten se, että katsokaa, ed. Dromberg, niin kuin moni muukin kansanedustaja, mihin suunnataan opetusministeriön rakennushankkeet ensi vuoden budjetilla, samoin sosiaali- ja terveys- sekä ympäristöministeriön rakennushankkeet. Ne ovat Etelä-Suomi-painotteisia, ja te tarvitsette täällä työvoimaa, ja Pohjois-Suomi luovuttaa sitä.

Ed. Hokkanen: Arvoisa puhemies! Haluan vielä lopuksi todeta ja mielestäni on syytä todeta, että teollisuus- ja asuntorakentaminen jäävät rakennusveron ulkopuolelle myös käsiteltävässä laissa. Mielestäni Suomessa on nyt syytä suunnata käytettävissä olevat rakentamisen resurssit nimenomaan asunto- ja teollisuusrakentamiseen. Kun tämä tarkoitus tässä laissa toteutuu, voitaneen todeta, että se toteutuu kaikkialla maassa, siis asunto- ja teollisuusrakentamisen veron ulkopuolelle jääminen, ja siltäkin osin esillä on erinomaisen hyvä laki.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Pekkarinen ed. Tennilän kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on lakiehdotus hylätty.

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aaltonen, Ahde, Ahonen, Aittoniemi, Ala-Harja, Alho, Antvuori, Backman, Björklund, Bärlund, Dromberg, Elo, Haavisto, Hacklin, Halonen, Hietala, Hilpelä, Hokkanen, Holvitie, Häkämies, Hämäläinen, Jaakonsaari, Jansson, Joenpalo, Jurva, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kanerva, Karkinen, Kasurinen, Kautto, Kekkonen, Kettunen, Knuuttila, Kohijoki, Kärhä, Lahti-Nuuttila, M. Lahtinen, Lamminen, Lapiolahti, Laurila, Lindroos, Linnainmaa, Louekoski, Louvo, Luttinen, Malm, Melin, Metsämäki, Miettinen, Myller, Mäkelä, Mäki-Hakola, Mäkipää, Mönkäre, Mörttinen, Niinistö, Nordman, Nyby, Nyman, Ollila, Paakkinen, Paasilinna, Paasio, Paavilainen, Paloheimo, Perho, Pesola, Pietikäinen, Pohjanoksa, Pohjola, Puisto, Pystynen, Rajamäki, Ranta, Rantanen, Rauramo, Rehn, Renlund, J. Roos, T. Roos, Rusanen, Saarinen, Saastamoinen, Salolainen, Sasi, Savolainen, Siitonen, Skinnari, Soininvaara, Särkijärvi, Taina, Taxell, Tiuri, Turunen, Tykkyläinen, Törnqvist, Uosukainen, Urpilainen, Valli, Valo, Varpasuo, Vastamäki, Wasz-Höckert, Westerlund, Viinanen, Viljanen, Vistbacka, Vuoristo, Vähänäkki ja Zyskowicz.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

E. Aho, R. Aho, Ajo, Alaranta, Almgren, Andersson, Anttila, Apukka, Astala, Donner, Fred, Hautala, Heikkinen, Helle, Huuhtanen, Ikonen, Isohookana-Asunmaa, Jokinen, Jokiniemi, Juhantalo, Jääskeläinen, Jäätteenmäki, Kankaanniemi, Kauppinen, Kemppainen, Kietäväinen, Koistinen, Koko, Kuuskoski-Vikatmaa, Kääriäinen, Laaksonen, P. Lahtinen, Laine, Lehtosaari, P. Leppänen, Löyttyjärvi, Maijala, Mattila, Männistö, Pekkarinen, Pelttari, Pesälä, Pokka, Pulliainen, Renko, Rynänen, Röntynen, Saapunki, Saari, Sarapää, Seppänen, Sillanpää, Siuruainen, Stenius-Kaukonen, Säilyoja, Tenhiälä, Tennilä, Tähkämaa, Uitto, Wahlström, Vihriälä, Vähäkangas, Väistö, Väyrynen ja Väänänen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Björkstrand, Gustafsson, Hetemäki-Olander, Hurskainen-Leppänen, Ikkala, Jouppila, Joutsensaari, Kalliomäki, Korkia-Aho, Laitinen, Lax, U. Leppänen, Liikanen, Moilanen, Nieminen, Puhakka, Puolanne, Puska, Riihijärvi, Rinne, Savela, Suominen ja Virolainen.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 111 jaa- ja 65 eiantä; poissa 23. (Koneään. 1)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

Ed. Juhantalo merkitään läsnä olevaksi.

2) Ehdotus laiksi elintarvikevirastosta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 150

Talousvaliokunnan mietintö n:o 11

Suuren valiokunnan mietintö n:o 177

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 3) ja 4) asiasta.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi kuluttajavirastosta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 151

Talousvaliokunnan mietintö n:o 12

Suuren valiokunnan mietintö n:o 178

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus laiksi kuluttajatutkimuskeskuksesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 152
Talousvaliokunnan mietintö n:o 13
Suuren valiokunnan mietintö n:o 179

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotukset laeiksi lasten kotihoidon tuesta annetun lain 1 §:n ja lasten kotihoidon tuesta annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 193
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 30
Suuren valiokunnan mietintö n:o 185

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ministeri Halonen: Arvoisa puhemies! Laissa lasten kotihoidon tuesta ei ole säädetty edun maksamisesta ulkomailla tilapäisesti asuville perheille, eikä näin ole ollut aikomuskaan alun perin asiaa järjestää. Tämä ilmenee hallituksen esityksen perusteluista laiksi pienten lasten hoidon kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi vuodelta 1984. Kuten ainakin sosiaalivaliokunnan jäsenet tietävät, korkein hallinto-oikeus teki kuitenkin päätöksen vuoden 1988 lopussa lasten kotihoidon tuen maksamisesta ulkomailla tilapäisesti asuville perheille niissä tapauksissa, joissa perhe on kirjoilla Suomessa.

Nyt hallituksen esitys merkitsee palaamista lain alkuperäiseen tarkoitukseen. Lähtökohdaksi hallituksen esitykselle on ollut se, että lasten kotihoidon tuki on tarkoitettu vaihtoehtoksi kunnalliselle päivähoidolle. Siten kotihoidon tukea ei loogisesti voida maksaa ulkomailla oleville perheille, joilla on mukanaan alle kolmevuotias lapsi, toisen vaihtoehdon puuttuessa.

Nyt eduskunnassa käsitelty hallituksen esitys on ymmärrettävästi herättänyt varsin paljon keskustelua, ja sen valmistelussa tulivat erilaiset näkökohdat myös sosiaali- ja terveysministeriön puolelta voimakkaasti esiin. Haluan kiinnittää eduskunnan huomiota siihen, että Euroopan yhdentymisestä käytävässä keskustelussa, jossa on paljon puhuttu ns. sosiaalisesta dimensiosta, ovat myös eri maiden kansalliset lainsäädännöt olleet tarkasteltavina. Euroopan yhentyessä jouddumme pohtimaan paitsi omien etuuksiemme maksamista ulkomaille myös etuuksien maksamista ulkomaalaisille täällä Suomessa. Tässä mielessä on omien kansalaistemme sosiaaliturva selvitetävänä kokonaisuudessaan. Vuoden vaihteeseen mennessä meillä on väestörekisteristä saatavat tarkat tiedot siitä, kuinka paljon suomalaisia ulkomailla on ja minkälaisia heidän perheensä ovat. Nämä tilastot ovat varsin hyvää pohja-aineistoa myös jäljempänä tehtävän selvitystyön onnistumiselle.

Haluan täysistunnossa todeta sen, että eduskunnan sosiaalivaliokunnan antama evästyys, jossa edellytetään tällaisen selvitystyön tekemistä ulkomailla tilapäisesti oleskelevien suomalaisten sosiaaliturvasta ja sen nojalla ryhtymistä tarvittaviin toimenpiteisiin etujen saamiseksi johdonmukaisiksi ja tarkoitustaan vastaaviksi, on otettu jo tässä vaiheessa huomioon, ja tulemme toimimaan tämän velvoitteen mukaisesti. Myös seuraavassa esityskohdassa olevan lapsilisän osalta voi nämä kaksi asiaa yhdistäen sanoa, että sosiaali- ja terveysministeriön puolella on valmiutta pyrkiä kehittämään valiokunnan esittämien suuntaviivojen mukaisesti asiakokonaisuutta vielä nykyistäkin paremmin yhteen sopivaksi. Tässä yhteydessä viitataan niihin lausuntoihin, joita myös valiokuntakäsittelyn aikana on annettu, ja siihen, että asiaa voidaan katsoa myös, kuten valtiovarainministeriö on todennut, hieman eri näkökohdilta.

Oman erityiskysymyksensä tässä tilanteessa muodostaa ulkoministeriön henkilökunta. Sosiaali- ja terveysministeriön tiedossa on, että ulkoasiainhallinnon osalta asiaa on erityisesti käsitelty myös sen vuoksi, että sen palveluksessa olevien diplomaattisen aseman vuoksi heihin sovellettavat säännökset poikkeavat muista. Myöskin tämä tullaan selvitystyössä ottamaan huomioon.

Ed. Louvo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin suurella ilolla kuuntelin ministeri Halosen puheenvuoroa, kun hän totesi, että sosiaalivaliokunta on edellyttänyt. Meillä ei valitettavasti tämä lause ollut ponneen muodossa, vaan pidimme tärkeänä, että tehdään kokonaisselvitys. Uskon, että sosiaalivaliokunnan kanta aivan ehdottomasti on, että me todella olemme iloisia, jos tällainen kokonaisselvitys tehdään ja siinä otetaan kaikkien ulkomailla asuvien sosiaaliturvan puutteet huomioon.

Ministeri Halonen: Arvoisa puhemies! Käytin tahallani sanaa "edellyttänyt", koska sosiaalivaliokunnan toivomus on minulle sama kuin ponsi.

Ed. Kuuskoski-Vikatmaa: Arvoisa puhemies! Lasten hoidon järjestämiseksi tulee yhteiskunnan tukea erilaisia vaihtoehtoja. Tämä sanonta on kaikunut tässä salissa jo

monta monituista kertaa, ja sitä pidetään itsestäänselvyytenä. Kuitenkin me joudumme toteamaan, että eri vaihtoehdot ovat kovin huonosti menneet eteenpäin. Päivähoidossa on tapahtunut eteenpäin menoa, mutta kotihoidon tuki on juuttunut lähes täysin paikoilleen. Sen taso ei ole noussut eikä saajien piiri ole laajentunut. Kokemukset kuitenkin kertovat, että vaihtoehtoiset hoitomuodot täydentävät toisiaan ja ilmeisesti toisivat hyvinkin pian ratkaisun kipeään lastenhoitoongelmaan.

Lyhennetty työaika, osittainen hoitovapaa ja siihen liitettyä osittainen kotihoidon tuki on yksi tärkeä osa tätä isoa kokonaisuutta. Siksi on ollut erittäin valitettavaa se, että osittainen kotihoidon tuki on koskenut vain alle kolmivuotiaita lapsia, kun jo osittainen hoitovapaa koskee alle neljävuotiaiden lasten vanhempia. Kuitenkin, jos katsomme perheiden mielipiteitä, tämän vaihtoehdon tai täydentävän avun muotoa varmasti kaikkein kipeimmin tarvitsisivat vähän vanhempien lasten vanhemmat, jolloin tietysti, niin kuin alkuperäiset suunnitelmat olivatkin, osittainen hoitovapaa ja osittainen kotihoidon tuki koskisi kaikkia alle kouluikäisiä lapsia ja juuri koulunsa aloittavia lapsia ja heidän vanhempiaan.

Se, että rajaukset ovat näin jyrkkiä, ja se, että eri lainsäädännössä ne vielä vaihtelevat, ja se, että osittaisen hoitovapaan saannin ehtona on monenlaisia erilaisia säännöksiä, on aiheuttanut sen, että järjestely on toiminut kovin huonosti. Lehdistä on ollut vähän väliä uutisia siitä, että lyhennetyllä työajalla on kovin vähän vanhempia, ja on eräällä tavalla syntynyt sellainen käsitys, että tällaiseen apuun ja tällaiseen joustoon ei olisikaan tarvetta.

Oma käsitykseni on se, että tarvetta on erittäin paljon mutta meidän järjestelmämme eivät nyt niissä muodoissa, joissa ne nyt on säädetty, tätä tarvetta kohtaa. Se, että osittainen kotihoidon tuki on ollut hyvin pieni, on sidoksissa kotihoidon tuen yleiseen piekeen tasoon ja on sitten vielä lisännyt moninkertaisesti näitä ongelmia. Erityisesti juuri tässä yhteydessä haluan viitata Helsingin alustaviin kokemuksiin, jotka osoittavat sen, että kun luodaan realistisia ja toimivia vaihtoehtoja, silloin myös ongelmiin aika nopeasti voidaan löytää ratkaisuja.

Se, että osittaista kotihoidon tukea koske-

va lainsäädäntö on ollut toistaiseksi voimassa ja se on säädetty aina tilapäisesti ja nytkin käsiteltävässä esityksessä ehdotetaan, että se on vain ensi vuoden voimassa, lisää epävarmuutta ja karsii tietysti huomattavan määrän tuen käyttäjistä pois. Perheissä hoitojärjestelyjä tehdään pitkällä aikajänteellä. Ei voida ajatella, että seuraavassa vuodenvaihteessa jälleen kuunnellaan eduskunnan budjettikeskustelua ja katsotaan, jatkuuko tämä lainsäädäntö vai ei, tuleeko siihen joitakin muutoksia vai ei.

Oli hyvin ikävää, että tämä kysymys nousi esille hallituksen ja kunnallisten keskusjärjestöjen välisissä järjestelyasiakirjaneuvotteluissa. Onneksi sitten kuitenkin lainsäädäntöä on jatkettu ja sillä tavalla luotu pohjaa tämän järjestelyn kehittämiseksi. Mutta minusta on hyvin ymmärrettävää se, että jos erilaisissa yhteyksissä jatkuvasti keskustellaan siitä, onko tämä tarpeellinen, tuleeko tätä jatkaa, ei myöskään perheiden taholta voi tulla luottamusta ja vakaata arviointia, sopiiko tämä meidän perheeseemme, onko tästä meidän tilanteessamme apua. Sen vuoksi toivoisi, että hallitus hyvin nopeasti tulisi siihen ratkaisuun, että tämän tyyppistä järjestelyä tulee laajentaa ja että sen lainsäädännön tulee myös olla pysyvää.

Sosiaalivaliokunnan mietinnössä on viitattu siihen, että tarvitaan lisää selvityksiä. On aivan totta, että meidän perhetutkimuksemme on melko vähäistä, mutta uskon, että tämän asian osalta kuitenkin tarpeet ovat aika jäsenneltyjä ja myös aika selkeästi tiedossa.

Arvoisa puhemies! Ihmeellisintä on se, että hallitus esittää, että etuuksia vielä kavennettaisiin. Ministeri Halonen edellä sanoi, että kotihoidon tuki on kunnallisen päivähoitopaikan vaihtoehto. Tätä asiaa voi myös tarkastella aivan toisesta näkökulmasta. On oikeus kotihoidon tukeen. Jos sitä ei käytä, on mahdollisuus ja oikeus kunnalliseen päivähoitopaikkaan, mikä minusta puoltaa silloin sitä, että tämän tyyppistä karsintaa, mitä ehdotetaan, ei tule tehdä. Ihmetyttää myös se, miksi ennen selvitystä on syytä tehdä lainsäädännön muutoksia. Oikeampi etenemistapa on se, että asioita selvitetään, ja kun sitten ollaan mahdollisesti täysin vakuuttuneita siitä, että jotain muutoksia pitää tehdä, niin sitten tehdään.

Ministeri Halonen viittasi myös siihen, että

Euroopan integraatiokeskustelun yhteydessä tehdään myös laajaa selvitystyötä sosiaaliturvasta. Tämä on aivan oikein, ja se on myös hyvin suuri työ, ja olen iloinen, että sitä reippaasti viedään eteenpäin. Tässä yhteydessä vain haluan korostaa sitä, että meidän suomalaisten kyllä tulee tehdä sellaisia ratkaisuja, jotka sopivat suomalaiseen yhteiskuntaan ja vastaavat niihin tarpeisiin, jotka meillä ovat. Jos me olisimme ottaneet tässä asiassa mallia Euroopasta, tuskinpa meillä vielääkään olisi kotihoidon tukea. Lyhennetyt työaikajärjestelyt, vaikka eivät ehkä tällaisessa muodossa, ovat tietysti jo Euroopassa olleet aikaisemmin käytössä johtuen tietysti hyvin toisenlaisistakin perhetilanteista ja naisten työssäkäyntitilanteista.

Arvoisa puhemies! On pidettävä huolta siitä, että kotihoidon tuen saajien asemaa ei heikennetä eikä saajien piiriä pienennetä. Sen vuoksi ehdotan, että ensimmäinen lakiehdotus hylättäisiin.

Ministeri Halonen: Arvoisa puhemies! Kuten ed. Kuuskoski-Vikatmaa varmaan havaitsi, minä kerroin kyllä sen, että alkuperäinen kotihoidon tuen maksatusperiaate on aikaisemmalla kuin tämän hallituksen ajalta. Sisälukutaidolla voi sen kyllä tarkistaa vuoden 1984 hallituksen esityksestä. Se, että tuomioistuinpuolella sitten korkein hallinto-oikeus otti sen kannan, minkä otti, Suomessa kirjoilla olevien puolesta, ei ole kyllä vakuuttanut valtiovarainministeriötä, että olisi muutettu lakia tämän mukaisesti, ja sosiaali- ja terveysministeriö lähti tästä. Mutta hävitty mikä hävitty, ja katsotaan tätä nyt sitten uudelleen juuri niistä näkökohdista, mitkä toin esille. Mutta eduskunnan alkuperäinen tahto on siis vuoden 1984 tulkinta.

Mitä tulee osittaiseen kotihoidon tukeen, oli hyvä sentään, että ed. Kuuskoski-Vikatmaakin uskalsi arvostella Kunnallisliittoa, joka oli päällepäsmärinä kotihoidon tukijärjestelmän romuttamisessa. Sosiaali- ja terveysministeriö on sen sitten pelastanut jatkoon ja aikoo pitää sitä hengissä saadakseen tulokset seurantatutkimuksesta, joka on jo meillä koko ajan käynnissä. Olen aika vakuuttunut siitä, että järjestelmää pitäisi kehittää eteenpäin nimenomaan niin, että se tuo todellisen vaihtoehdon työajan lyhentämiselle nykyistä paremmin. Eduskunnan omat kannanotot kotihoidon tuen systema-

tiikan kehittämiseksi on myös otettu ministeriössä huomioon ja niitä voidaan sitten soveltaa samaiseen asiaan.

Ed. Kuuskoski-Vikatmaa (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä olen, kuten puheenvuorossani sanoin, hyvin iloinen siitä, että osittainen kotihoidon tuki on kuitenkin hengissä ja että ministeri Halonen on tiukasti pitänyt asian käsissään. Mutta toivoisin, että järjestelmää voitaisiin kehittää, koska jos se on yksityiskohdiltaan kovin heikosti toimiva, niin silloin on hyvin vaikea tutkia, onko se vaihtoehto perheelle. Ministeri Halonen tuntee tämän asian erittäin hyvin ja tietää, että byrokratiaa ja ehtoja on tässä aivan liaksi, ja uskon, että se epävarmuuden ohella kovasti varjostaa asian toimivuutta.

Ministeri Halonen viittasi myös siihen, että eduskunta säätäessään lakia kotihoidon tuesta on tarkoittanut rajata sen näin. En ollut silloin esittelevänä ministerinä, mutta hallituksen jäsenenä, enkä ainakaan itse muista sitoutuneeni tämän tapaiseen tulkintaan. En tiedä, mistä tämä tulkinta on silloin otettu. Mutta niin kuin sanoin, näen, että oikeus kotihoidon tukeen on kaikilla ja se on vaihtoehtoinen päivähoitopaikan kanssa. Tässä ehkä on vähän erilainen tarkastelunäkökulma meillä.

Ed. Isohookana-Asunmaa (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin kommentoida ministeri Halosen puheenvuoroja siltä osin, kun hän puhui lasten kotihoidon kehittamisestä ja yleensäkin perhepolitiikasta. Ministeri Halonen käyttämässään puheenvuoroissa on korostanut, että lapsilisäjärjestelmää tullaan kehittämään ja myös osittaista kotihoidon tukea. En havainnut hänen ottavan yhtä myönteistä kantaa varsinaisen kotihoidon tukijärjestelmän kehittämiseen.

Tässä yhteydessä haluan kyllä kiinnittää huomiota sosiaalivaliokunnan mietinnön erääseen kohtaan. Nimittäin kyseisen lakiesityksen mietinnössä todetaan, että sosiaalivaliokunta pitää tärkeänä, että varsinaisen lasten kotihoidon tuen tasoa korotetaan ja että selvitetään mahdollisuudet suorittaa valtionosuutta kunnallisesta lasten kotihoidon tuesta. Pidän tätä kannanottoa hyvin myönteisenä ja toivoisin, että ministeri Halonen

suhtautuisi sosiaalivaliokunnan juuri ottamaan kantaan myönteisesti ja ryhtyisi myös toimenpiteisiin varsinaisen lasten kotihoidon tuen kehittämiseksi sillä tavalla, että sen tasoa korotettaisiin tuntuvasti, jotta lasten kotihoidon tuki vihdoinkin tässä maassa saataisiin todella valinnaiseksi vaihtoehdoksi, kun perheet ajattelevat lastenhoitomuotoja. Parin kolmen vuoden aikana kotihoidon tuki on jäänyt tuntuvasti jälkeen, ja sen takia se tänä päivänä ei enää ole todellinen vaihtoehto.

Ed. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin puuttua ministeri Halosen siihen puheenvuoroon osaan, jossa ministeri aivoimesti myönsi, että neuvotteluissa valtiovarainministeriön kanssa kisa jouduttiin häviämään. Pidän valitettavana, että meillä valtiovarainministeriöllä on sellainen rooli, että ministeriö, joka ei ole muuta kuin rahatalouden ammattilainen, pystyy omilla ratkaisuuillaan sanelemaan, miten erikoisalan ministeriöt joutuvat käyttäytymään.

Tässä mielessä todella jatkossa toivoisin muutosta. Ymmärrän, että valtiovarainministeriön tehtävänä on pitää kokonaisuudesta huolta, mutta valtiovarainministeriö voisi antaa ministeriöille tietyn resurssin, jonka puitteissa ministeriö voisi liikkua. On täysin käsittämätön tilanne, että valtiovarainministeriö voi suoralta kädeltä tyrmätä jonkin tällaisen esityksen.

Ministeri Halonen: Arvoisa puhemies! Lähinnä vastauspuheenvuorona ed. Isohookana-Asunmaan puheenvuoroon toteaisin, että tietysti hän tuntee myös sosiaali- ja terveysministeriön oman kts-suunnitelman, jota on kovasti mainostettu julkisuudessa ja jossa me olemme kertoneet sen, että kotihoidon tuen kehittäminen kuuluu meidän tavoitteisimme. Kun sanoin, että otan huomioon sosiaalivaliokunnan kannanotot jatkokehittelyssä, niin se tietysti koskee yleensäkin sosiaalivaliokunnan mietintöjä. Ja erikseen vastauspuheenvuorossani toin esille senkin, että eduskunta itse on ottamassa kantaa maksatusjärjestelmän muuttamiseen, eli siihen, minkälainen suhde on sairausvakuutuksella ja kotihoidon tuella.

Minusta joskus tuntuu, että sinänsä muutoin hyvin älykkäät ja tasapuoliset keskusta-

puolueen kansanedustajat kovin mielellään laittaisivat minun päähäni sellaisen hupun, jossa lukee, että ”vastustaa ehdottomasti kotihoidon tukea”, siitä huolimatta että olen koettanut, joskus itsekkin aivan ihmettellen, todella tunnontarkasti noudattaa edellisen punamultahallituksen sopimusta siitä, miten kotihoidon tukea on kehitettävä. Tässä mielessä ei oikein kannata laittaa sellaisia nimilappuja toisten päälle, jotka eivät ole totuudellisia.

Ed. Väänänen (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kahdenkymmenen vuoden ajan eduskunnassa ja hallituksessa on käsitelty sitä, miten tulisi suhtautua lasten kotihoidon tukeen. Kautta vuosien tämä ristiriita on punamultahallituksessa ollut esillä sillä tavoin, että keskustalaiset sosiaaliministerinsä johdolla ovat koittaneet saada tätä perhe- ja lapsimyönteistä vaihtoehtoa laitoshoidon rinnalle. Molempia tarvitaan. Vastaavasti sosialidemokraatit ja heidän ministerinsä ovat panneet ankan vastalauseensa.

Nyt arvot ovat muuttumassa tässä maailmassa ja pehmeämmät elämänarvot alkavat tulla kunniaan. Ymmärtäisin asian näin, että ministeri Halonenkin, joka on osoittanut jo hieman myönteisyyttä lasten kotihoidon tuen järjestelmää kohtaan, toivottavasti luopuisi viimeisistäkin aseistaan ja tämä järjestelmä saataisiin tasavertaisena lasten päivähoitolaitosten rinnalle.

Minä annan kyllä tunnustuksen ministeri Haloselle siitä, että edeltäjiänsä paremmin hän on ymmärtänyt tämän järjestelmän hyvät puolet. Toivoisin, että pääsisimme vähitellen yhteiskunnassa, eduskunnassa ja hallituksessa tästä ristiriidasta ja että kumpaakin tasaveroisesti ja täysimääräisesti voitaisiin tukea, sillä molempia tarvitaan.

Ed. Renko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivon, että ministeri Halonen ei ymmärrä keskustan puhetta henkilökohtaisesti suunnatuksi, koska julkisuudessa olemme saaneet lukea haastatteluja, että ministeri on todella yrittänyt kotihoidon tukea tasavertaisena vaihtoehtona. Yritämme puheellamme tuoda tavallaan tukea sille, että valtiovarainministeriökin ymmärtäisi tämän, sillä jonnekinhan ne sitten kaadetaan, kun eivät käytäntöön ole päässeet. Kunnat kipeästi tarvitsisivat tätä niin sekä perusko-

rotusta lakisääteiseen kuin myös valtion-apua kuntien maksamaan kotihoidon tukeen.

Kun valiokunnassa on ollut porvarien puitteissa ainakin mietinnön mukaan jonkinlaista yhteistyötä porvarialoitteista, niin toivoisi, että ministeri myös omassa ryhmässään saisi tämän hienon ajatuksen läpi, joka on hänen itsensä sisäistävä jo. Me emme muuten pääse kokonaistilanteessa eteenpäin vallankaan, kun nyt on tavoitteena, että vuoteen 1995 mennessä myös 6-vuotiaisiin saakka ulotetaan lakisääteinen päivähoiton järjestäminen. Se vaatii rinnalleen joustoa, joko yksityisen päivähoitoverkon käyttämistä, päiväkotijärjestelmän hyväksikäyttöä, tai kotihoidon tukea tai jopa molempia. Tässä ollaan isojen kysymysten ääressä. Isoilla kaupungeilla on satoja lapsia jonossa 3—6-vuotiaita. Meillä on vähän aikaa, puolikymmentä vuotta, hoitaa se jollakin tavalla raameihin. Ministeri Halosen linja on ihan oikea, mutta sille pitäisi saada myös rahoitus, ettei se jää teoriaksi.

Ed. Mäkipää: Arvoisa puhemies! Kuten hallituksen esityksen perusteluista käy ilmi, osittaista kotihoidon tukea on tämän vuoden aikana käyttämässä 6 000 perhettä, vaikka tukeen olisi oikeutettu noin 30 000 perhettä. Osittaista kotihoidon tukea maksetaan alle kolmivuotiaiden lasten vanhemmille tai muulle lapsen huoltajalle, jonka viikoittainen työaika on keskimäärin enintään 30 tuntia, ja tukea ehdotetaan maksettavaksi vuoden 1990 loppuun asti. Osittainen kotihoidon tuki on määrältään runsaat 300 markkaa bruttona. Näin ollen tuki on riittämättömän pieni, ja siten kotihoidon tuella ei voida myöskään järjestää lasten päivähoitoa.

Sitä vastoin varsinaisen kotihoidon tuen järjestäminen tulisi saada kuntoon ja sen tasoa tulisi tuntuvasti nostaa, jolloin voitaisiin puhua valinnan mahdollisuudesta pienten lasten hoitoa järjestettäessä. Toiveet kääntyvät tietysti ministeri Haloseen, ja toivon, että myös muut naisministerit ovat samassa rintamassa ja saataisiin järeäpäiset miesministerit aisoihin. Kotona tapahtuvalle työlle ei tänäkään päivänä anneta sitä arvostusta, mikä sille kuuluu. Toivon hallituksen toimivan siten, että se mahdollisimman pian antaisi esityksen varsinaisen kotihoidon tuen määrän nostamisesta nykyisestäään.

Hallituksen esityksessä 1 §:ää on täsmennetty siten, että kotihoidon tuki tai kunnan järjestämä päivähoitopaikka on mahdollinen niille alle kolmivuotiaiden lasten vanhemmille, jotka tosiasiallisesti asuvat Suomessa. Tämä muutos on katsottu aiheelliseksi, koska ulkomailla lapsiperheille ei ole voitu järjestää valinnaisesti kotihoidon rinnalla kunnan päivähoitopaikkaa. Kuten täällä on jo monta kertaa mainittukin, valiokunnan mietinnössä myös mainitaan, että tulee tilapäisesti ulkomailla oleskelevien suomalaisten sosiaaliturvasta tehdä kokonaisselvitys. Tämän jälkeen hallituksen tulisi antaa tarvittavat lakimuutosesitykset, jotka mahdollistavat mm. kansalais- ja lähetyjärjestöjen palveluksessa ulkomailla oleville lapsiperheille heille kuuluvat lapsilisät ja muut sosiaaliturvaetudet.

Ed. Stenius-Kaukonen: Arvoisa puhemies! Tähän esitykseen sisältyy kaksi asiaa, joista ensimmäinen ja suurempi merkitykseltään on osittaisen kotihoidon tuen jatkaminen ensi vuoden loppuun. Mutta tämä esitys on ongelmallinen sen vuoksi, että se on rajattu vain alle kolmivuotiaisiin, eliikä kaikki ne, joilla on oikeus osittaiseen hoitovapaaseen, eivät voi etua käyttää. Toinen ongelma on se, että tämä on vain 325 markkaa kuukaudessa eliikä aivan liian pieni korvaamaan poisjäänyttä työtuloa.

Osittaisella hoitovapaalla ja osittaisella kotihoidon tuella ei olekaan tarkoitus yrittää päivähoito- ja lastenhoito-ongelmia järjestää, vaan tavoitteena on nimenomaan työelämän ja perhe-elämän yhteensovittaminen. Meillä valtaosa naisista, pientenkin lasten äideistä, käy töissä. On tarpeen antaa myös semmoinen mahdollisuus, että työssä käyminen ja lapsista huolehtiminen voidaan yhteensovittaa, etteivät äidit ja myöskään isät niin paljon tekisi töitä, että lasten hoito ja huoltaminen jäisi aivan sivuseikaksi. Sen vuoksi on tärkeää kehittää osittaista hoitovapaata, ja erityisen tärkeää olisi nyt ollut jo tätä osittaista kotihoidon tukea markkamääräisesti nostaa ja laajentaa sen piiriä.

Toisena asiana on ulkomaille maksettava kotihoidon tuki, siis yleensä kotihoidon tuki.

Kannatan ed. Kuuskoski-Vikatmaan ehdotusta ensimmäisen lakiehdotuksen hylkäämisestä, koska meidänkään mielestämme oikea järjestys ei ole se, että ensin lakia

muutetaan ja sitten vasta selvitetään, vaan pitäisi tehdä toisin päin.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Kuuskoski-Vikatmaa ed. Stenius-Kaukosen kannattamana ehdottanut, että ensimmäinen lakiehdotus hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy ensimmäisen lakiehdotuksen, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on lakiehdotus hylätty.

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aaltonen, Ahde, Ahonen, Aittoniemi, Ajo, Ala-Harja, Alho, Antvuori, Backman, Björklund, Bärlund, Donner, Dromberg, Elo, Hacklin, Halonen, Hietala, Hilpelä, Hokkanen, Holvitie, Hurskainen-Leppänen, Häkämies, Hämäläinen, Ikkala, Jaakonsaari, Jurva, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Jääskeläinen, Kanerva, Karkinen, Kasurinen, Kautto, Kekkonen, Kettunen, Knuuttila, Kohijoki, Korkia-Aho, Kärhä, Lahti-Nuuttila, Laitinen, Lamminen, Lapiolahti, Laurila, Liikainen, Lindroos, Linnainmaa, Louekoski, Louvo, Luttinen, Malm, Melin, Metsämäki, Miettinen, Myller, Mäkelä, Mäkipää, Mönkäre, Mörttinen, Niinistö, Nordman, Nyby, Nymän, Ollila, Paakkinen, Paasilinna, Perho, Pesola, Pietikäinen, Pohjanoksa, Pohjola, Puisto, Pystynen, Rajamäki, Rantanen, Rauramo, Renlund, J. Roos, T. Roos, Rusanen, Saarinen, Saastamoinen, Salolainen, Sasi, Savela, Savolainen, Siitonen, Skinnari, Särkjärvi, Taina, Taxell, Tiuri, Turunen, Tykkyläinen, Uosukainen, Urpilainen, Valli, Valo, Varpasuo, Vastamäki, Wasz-Höckert, Westerlund, Viinanen, Viljanen, Vistbacka, Vuoristo, Vähänäkki ja Zyskowicz.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

E. Aho, R. Aho, Alaranta, Almgren, Andersson, Anttila, Apukka, Astala, Haavisto, Hautala, Heikkinen, Helle, Huuhtanen, Isohookana-Asunmaa, Jokinen, Jokiniemi, Kankaanniemi, Kauppinen, Kemppainen, Kietäväinen, Koistinen, Kuuskoski-Vikamaa, Laaksonen, P. Lahtinen, Laine, Lehtosaari, Löyttyjärvi, Maijala, Mattila, Männistö, Paloheimo, Pekkarinen, Pelttari, Pesälä, Pokka, Pulliainen, Renko, Rynnänen, Röntynen, Saapunki, Saari, Sarapää, Seppänen, Sillanpää, Siuruainen, Soininvaara, Stenius-Kaukonen, Säilynoja, Tenhiälä, Tähkämaa, Uitto, Wahlström, Vihriälä, Vähäkangas, Väistö ja Väänänen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Björkstrand, Fred, Gustafsson, Hetemäki-Olander, Ikonen, Jansson, Joenpalo, Jouppila, Joutsensaari, Juhantalo, Jäätteenmäki, Kalliomäki, Kokko, Kääriäinen, M. Lahtinen, Lax, P. Leppänen, U. Leppänen, Moilanen, Mäki-Hakola, Nieminen, Paasio, Paavilainen, Puhakka, Puolanne, Puska, Ranta, Rehn, Riihijärvi, Rinne, Suominen, Tennilä, Törnqvist, Virolainen ja Väyrynen.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 108 jaa- ja 56 ei-ääntä; poissa 35. (Koneään. 3)

Eduskunta on hyväksynyt ensimmäisen lakiehdotuksen.

Toinen lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ehdotukset laiksi lapsilisälain muuttamisesta

Kolmas käsittely, ainoa käsittely
Hallituksen esitys n:o 175
Lakialoitteet n:ot 19, 80 ja 91
Toivomusaloite n:o 928/1987 vp.
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 32
Suuren valiokunnan mietintö n:o 192

Ensimmäinen varapuhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksista, joista toisessa käsittelyssä päätetty, hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä, ja lopuksi ainoassa käsittelyssä toivomusaloitteesta.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. Almgren: Arvoisa puhemies! Kristillisen liiton toimesta on monen, monen vuoden ajan osoitettu, että lapsilisälaissa ja sen täytäntöönpanoasetuksessa on monen lapsen mentävä aukko. Olen myös havainnut keskusteltuani edustajien kanssa, että edustajat eivät ole olleet tietoisia siitä sosiaalisesta epäkohdasta, joka laissa on. Kun olen keskustellut heidän kanssaan, he ovat myöntäneet, että on korjattava tämä epäkohta. Valitettavaa vain on ollut se, että kun asiasta on puhuttu mm. kristillisen liiton toimesta kymmenen vuoden ajan tässä salissa, ehkä kauemminkin, korjaukset ovat viipyneet liian kauan.

Olen henkilökohtaisesti keskustellut myös monen ministerin kanssa. Pääasiallisin vastaus, jonka olen saanut, on ollut se, että on vedottu valtiontaloudellisiin syihin. Tarkoitin ulkomailla olevia suomalaislapsia, jotka eivät ole samanarvoisessa asemassa.

Kun Kehitysyhteistyön Palvelukeskuksen edustaja on ollut sosiaalivaliokunnan kuultavana 8 päivänä marraskuuta tänä vuonna, niin toiminnanjohtaja Folke Sundman on antanut edustamansa järjestön puolesta sosiaalivaliokunnalle lausunnon. Siinä lausunnossa on ollut kysymys kahdesta asiasta, toisaalta siitä, mistä eduskunta äsken teki päätöksen, nimittäin lasten kotihoidon tuesta, ja toisaalta lapsilisistä.

Toiminnanjohtaja Sundman mainitsee lausunnossaan mm. näin: "Sen sijaan sosiaalilainsäädännössämme on ulkomailla tilapäisesti asuvia suomalaisperheitä koskeva paljon vakavampi epäkohta, johon kiinnittäisin tässä yhteydessä huomiota, lapsilisien puuttuminen muiden kuin valtion palveluksessa olevien kehitystyöntekijöiden lapsilta. Tälle eriarvoisuudelle emme pysty näkemään mi-

tään järkiperusteita. Miksi tilapäisesti ulkomailla olevia, esimerkiksi kansalais- ja lähetysjärjestöjen palveluksessa olevia kohdellaan tässä suhteessa eri tavoin kuin valtion palveluksessa olevia?" Tämän kaltaiselle, kymmeniä vuosia kestäneelle epäoikeudenmukaisuudelle ei ole ainuttakaan järkevää tai sosiaalipoliittisesti perusteltua syytä.

Sen vuoksi eduskunnan on osoitettava oikeudenmukaisuutta ja kiirehdittävä hallitusta sellaisen esityksen antamiseen, että kaikki suomalaislapset, jotka ulkomailla joutuvat oleskelemaan, olisivat samanlaisessa asemassa. Siksi ehdotan perusteluissa lausutavaksi:

"Eduskunta toteaa, että kaikki ulkomailla asuvat suomalaislapset eivät ole lapsilisiin nähden samanarvoisessa asemassa. Lapsilisää maksetaan, jos ulkomailla olevan henkilön työnantajana on Suomen valtion hallintaan kuuluva viranomainen ja hänellä on lapsi, joka ikänsä puolesta on lapsilisään oikeutettu. Suomen valtion hallintaan kuuluviksi viranomaisiksi lasketaan muun muassa ministeriöt ja niiden alaiset keskusvirastot, Suomen Pankki, Kela, Matkailun edistämiskeskus, yliopistot ja korkeakoulut.

Jos työnantajana on yhtiö, jossa valtio on omistajana, kansainväliset järjestöt, kansalaisjärjestöt tai lähetysjärjestöt, lapset eivät saa lapsilisää.

Eduskunta katsoo, että vallitseva asiointila ei ole oikeudenmukainen. Sen vuoksi hallituksen on nopeasti annettava lakiesitys, joka saattaa kaikki ulkomailla olevat suomalaislapset samaan asemaan."

Ed. Laurila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On mieluisaa antaa tunnustusta täältä hallituspuolueen eduskuntaryhmän puolelta oppositior ryhmän kansanedustajalle silloin, kun hän on täsmälleen oikealla asialla. Mielestäni on oikea ed. Almgrenin nyt esittämä näkemys siitä, että kansalaisjärjestöjen, kehitysyhteistyöjärjestöjen tai lähetysjärjestöjen palveluksessa olevien suomalaisten vanhempien suomalaisten lasten tulisi voida vihdoinkin jo saada suomalaista lapsilisää. Olen itse vain henkilökohtaisesti sitä mieltä, että tämän kaltaisen lakiesityksen valtionaloudelliset vaikutukset markkamäärineen olisi tarkkaan selvitettävä, ennen kuin lakiesitys tästä asiasta annetaan.

En voi kuitenkaan uskoa, että kysymys

olisi valtionaloudellisesti niin suuresta asiasta, että tämä maa siihen kaatuisi. Katson, että näiden oikeutettujen ulkomailla asuvien lasten asema olisi selvitettävä. En tue tätä perustelulausumaa tässä muodossa, mutta katson, että maan hallituksen ja asianomaisen ministerin tulisi pikimmiten tähän asiaan puuttua, ellei, niin katson, että eduskunnan sosiaalivaliokunta voisi yhteisenä valiokunnan aloitteena lähteä tämän kustannusvaikutuksia selvittämään ja viemään asiaa eteenpäin.

Ed. Almgrenin asia on täysin oikea.

Ed. Skinnari (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ettei nyt tulisi sellaista kuvaa, että tätä asiaa ei ole noteerattu, niin nythän tässä on käynyt niin, että äskeisen asian kohdalla, joka koski lasten kotihoidon tukea, eduskunta yksimielisesti hyväksyi sen sosiaalivaliokunnan mietinnön kohdan, jossa paitsi lapsilisiä muutakin lapsiperheisiin ja lapsiin kohdistuvaa turvaa esitetään selvitettäväksi, koska tässä mietinnössä todetaan: "Ulkomailla tilapäisesti oleskelevien suomalaisten sosiaaliturvasta on tehtävä pikaisesti kokonaisselvitys, jonka nojalla tulee ryhtyä lainsäädäntötoimenpiteisiin etujen saattamiseksi johdonmukaisiksi ja tarkoitustaan vastaaviksi. Huomioon tulee ottaa paitsi tulonsiirtojen kytkeytyminen palveluihin myös valtio ja kunnallisverotuksen merkitys sekä kansainväliset sopimukset."

Tältä viimeiseltä eli kansainvälisten sopimusten osalta pitää ottaa huomioon se, että Suomi on jo tehnyt ja on tekemässä monien maitten kanssa sosiaaliturvasopimukset, joissa otetaan myös esille se, kumpi maa maksaa sosiaaliturvan. Toisaalta liittyen juuri Euroopan yhdentymiskehitykseen sekä Euroopan neuvoston että Euroopan yhteisön piirissä on asiakirjoja, joissa tähän samaan asiaan puututaan.

Täällä ed. Almgren on ottanut esille kyllä hyvin tärkeän asian, mutta se on vain yksi osa tätä, ja tämä asia tuli tässä jo käsiteltyä edellisen asian yhteydessä.

Ed. Almgren (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viittasin varsinaisessa puheenvuorossani siihen, että olen monen vuoden aikana käynyt keskusteluja mm. valtiovarainministereiden kanssa tästä asiasta. He ovat joutuneet myöntämään, että puhun

täsmälleen oikeasta asiasta ja oikein sosiaalipoliittisin perustein. Ainoa syy, jonka he ovat lausuneet vuosien mittaan perusteluksi sille, että toimenpiteitä ei ole suoritettu, on ollut valtiontaloudellinen. Olen tietysti kiitollinen siitä, mitä ed. Skinnari, sosiaalivaliokunnan puheenjohtaja, mainitsi edellisen asian yhteydessä käsitelystä mietinnöstä, mutta huomautan, ed. Skinnari, että tätä ei ole mainittu sosiaalivaliokunnan tässä mietinnössä, jossa on kysymys nimenomaan lapsilisistä.

Ed. Laurila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastauspuheenvuorona sosiaalivaliokunnan puheenjohtajalle ed. Skinnarille totean, että hänen esittämänsä perustelut kokonaisselvityksen osalta ovat täysin oikeat ja on hyvä, että tällainen kokonaisselvitys tehdään. Kuitenkin henkilökohtaisesti pelkään, että tämä yksi yksityiskohta, joka saattaisi olla korjattavissa ilman kokonaisselvitystäkin, saattaa nyt hukkua kokonaisselvityksen jalkoihin, ja mielestäni sosiaalivaliokunnan edellisen asian kohdalla tekemässä mietinnössä sanamuotojen osalta pääpainon tuleekin olla sanalla ”pikaisesti”.

Jos tämän pikaisen kokonaisselvityksen yhteydessä käy ilmi, että tämä lapsilisäkohta olisi korjattavissa todella pikaisesti, niin silloin pääsisimme onnelliseen lopputulokseen. Mielestäni kokonaisselvitys on hyvä, mutta siihen ei pidä kytkeä tällaisista asioista, jonka epäoikeudenmukaisuuden tänä päivänä näkee jokainen. Mutta kuten sanoin itseään en tiedä sen valtiontaloudellisia vaikutuksia ja haluaisin niistä tiedon, ennen kuin ratkaisun pystyn tekemään.

Ed. Louvo: Arvoisa puhemies! Käytin tämän lapsilisälain toisen käsittelyn yhteydessä laajemman puheenvuoron, joten painotan tässä kolmannessa käsittelyssä vain muutamaa näkökohtaa.

Viikko sitten toin esille, kuinka monet suuret sosiaalipoliittiset uudistukset on sovittu työmarkkinaneuvotteluissa ja että näin on saanut alkunsa jo vuonna 1948, siis niin monta vuosikymmentä sitten, lapsilisäjärjestelmänkin. Tällöin mm. Päiviö Hetemäki vaikutti voimakkaasti sen syntyyn. Nyt ovat toiset mahtihenkilöt olleet asialla, ja lapsilisien kehittämisen tulevaisuus yhtenä tärkeim-

mistä perhepoliittisista tukimuodoista näyttää tänä päivänä valoisalta.

Nykyiselle hallitukselle lapsilisäjärjestelmän kehittäminen ilman tupoakin on ollut perhepolitiikan painopistealueita, todellinen lempilapsi, jolle tämänkin esityksen myötä annetaan niin paljon varoja, että lapsilisiin käytettävä rahamäärä nousee tämänvuotisesta 3,4 miljardista markasta 600 miljoonaa markkaa eli yli 4 miljardin markan.

Lapsilisien nousuprosentti on ensi vuoden lokakuussa 15 prosenttia, ja lisäksi monilapsiset perheet saavat jo maaliskuusta alkaen ylimääräisen korotuksen, jonka kanssa viidennestä ja sitä seuraavasta lapsesta maksettava lapsilisä nousee lokakuussa peräti 769 markkaan kuukaudessa.

Ensi vuoden lapsilisien reaalikehitys jatkaa meille sosiaalivaliokunnassa esitettyä tämän hallituksen aikana tapahtunutta kaudista, jyrkästi nousevaa graafista käyrää, joka koko edellisen hallituksen aikana muuten oli tasainen, jopa hieman aleneva suora.

Kenties tulopoliittisissa neuvotteluissa eilen hyväksytyn kokonaisratkaisun onnellisen lopputuloksen aikaansaamisessa osaltaan vaikutti hallituksen lupaus siitä, että seuraavana vuonna tullaan käyttämään peräti kokonainen miljardi lisää rahaa lapsilisiin.

Oppositio yritti viikko sitten käydyssä lakiesityksen toisessa käsittelyssä lämmitellä vanhaa aihetta ja lietsoa pelkoja siitä, että lapsilisät tullaan panemaan verolle, jos niitä voimakkaasti kehitetään. Totesin jo silloin, että veroton lapsilisäjärjestelmä on osoittautunut lapsiperheiden kannalta erittäin tarkoituksenmukaiseksi tukimuodoksi.

Minulta tivattiin myös kokoomuksen eduskuntaryhmän kantaa, enkä voinut kertoa tulevista näkymistä tietenkään muuta kuin oman kantani. Kun hallituksen tiedote talous- ja tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun liittyvistä toimenpiteistä oli eilen kokoomuksen eduskuntaryhmässä esillä, eduskuntaryhmämme oli täysin yksimielinen siitä, että tiedotteen kohta ”lapsilisä korotetaan 1.10.1990 tapahtuvan 15 prosentin korotuksen lisäksi 1.10.1991 lukien 22 prosenttia” siis pitää sisällään sen, että lapsilisät säilyvät verottomina. Näin ollen tämä hallitus ei niitä ainakaan pane verolle. Korostan, että tämä oli kokoomuksen eduskuntaryhmän täysin yksimielinen kanta.

Arvoisa puhemies! On ilo todeta, että näin yksi pelottelun ja epäluulon lietsomisen aihe on opposition asearsenaalista poissa. Ennen kaikkea olen siitä iloinen lapsiperheiden puolesta.

Ed. Väistö: Arvoisa puhemies! Lapsiperheiden aseman parantamista pidetään maassamme yleisesti erittäin tärkeänä. Hallituskin on lupautunut parantaa lapsiperheiden tilannetta, mutta monilta osin suuret lupaukset ovat jääneet vain lupauksiksi. Lapsiperheiden verorasitusta on pikemminkin kiristetty, ja lapsiperheiden käyttöön jäävät tulot ovat kustannusnousun myötä jääneet muutoinkin riittämättömiksi. On totta, että nimellisiä korotuksia lapsilisiin on tulossa. Niitä on luvattu myös tupon yhteydessä. Oli mieluisaa kuulla, että ed. Louvo sosiaalivaliokunnan varapuheenjohtajana vakuutti, että ne korotukset, jotka tupopakettiin sisältyvät, ovat nimenomaan verottomina tulevia korotuksia. On kuitenkin niin, että ratkaisut syksyn 1991 korotuksista jäävät seuraavalle eduskunnalle. Silloin voi verouudistuksen olla taas muodossa tai toisessa esillä.

Keskustan eduskuntaryhmä katsoo, että lapsista aiheutuvien kustannusten kompensoimiseksi tulisi tehdä kaksi erillistä noin 50 prosentin tasokorotusta. Korotusten ansiosta lapsilisä nousisi keskimäärin noin 300 markalla kuukaudessa eli 3 600 markalla vuodessa. Korotusten ensimmäinen vaihe tulisi keskustan lakialoitteen mukaan toteuttaa ensi vuoden lokakuun alusta ja toinen vaihe vuoden 1992 alusta lukien. Käsillä oleva hallituksen esitys tuo 15 prosentin korotuksen lapsilisiin. Äsken mainittu tuporatkaisuun liittyvä porkkana on hallituksen lupaus, että 22 prosentin korotus toteutuisi noin parin vuoden kuluttua.

Lapsilisien korotusehdotuksen mitoituksessa keskusta on lähtenyt liikkeelle realistiselta ja toteuttamiskelpoiselta pohjalta. Toivomme, että lasten ja lapsiperheiden kannalta tärkeät ratkaisut saisivat eduskunnassa jatkossa laajan tuen. Todella edellyttämme, että lapsilisät säilytetään jatkossakin verovapaina eikä lapsiperheille tarkoitettuja verotuksen nykyisiä tukimuotoja miltaan osin pureta.

On käynyt ilmi myös se, että jatkettuun lapsilisään sisältyy epäkohtia. Edellyttämme, että nämä jatkettuun lapsilisään liittyvät

epäkohdat korjataan jatkossa, samalla kun otetaan huomioon erilaiset perherakenteet kuten perheet, joihin syntyy kaksosia tai kolmosia.

Arvoisa puhemies! Ehdotan, että eduskunta sisällyttäisi lain hyväksyessään perusteluihin seuraavan lausuman: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lapsilisien saattamiseksi perhepoliittisena tukimuotona yhä paremmin vastaamaan toisaalta lasten aiheuttamia kustannuksia ja toisaalta ottamaan huomioon erilaiset perherakenteet."

Ed. Louvo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan ed. Väistölle todeta, kun hän sanoi, että päätökset vuoden 1991 lapsilisien korotuksesta mahdollisesti tekeekin seuraava eduskunta, että kyllä kai sentään, jos ei mitään poikkeuksellista tapahdu, tämä eduskunta tulee tekemään päätökset vuoden 1991 lapsilisien korotuksesta. Siihen on silloin myös vaikuttamassa nykyinen kokoomuksen eduskuntaryhmä, joka on päättänyt, että lapsilisät säilyvät verottomina.

Ed. Stenius-Kaukonen: Arvoisa puhemies! Kannatan ensin ed. Väistön tekemää perustelulausumaehdotusta.

Ed. Louvo totesi, että tämä eduskunta tulee tekemään päätökset luvatuista 22 prosentin lapsilisen korotuksista, mikäli tuporatkaisu hyväksytään. Mielestäni on väärin, että tämä on sidottu tuporatkaisuun. Sillä yritetään ostaa matalatasoisia palkkaratkaisuja ja nimenomaan estetään naisia saamasta kunnollisia korotuksia todella heikkoon palkkatasoonsa nimenomaan niillä hoitoaloilla, joilla lapsiakin hoidetaan.

Tämä hallitus joka tapauksessa ensi syksynä joutuisi korottamaan lapsilisiä merkittävästi, jos se aikoo vähääkään pitää kiinni niistä suurista lupauksista, joita ennen vaaleja silloisen puoluesihteerin Liikasen, nykyisen valtiovarainministerin Liikasen johdolla annettiin. Ei ole epäilystäkään siitä, että vaaliporkkanana hallitus ensi syksynä tekisi ehdotuksen, jolla lapsilisiä vuonna 1991 nostetaan. Sen takia tässä myydään sellaista asiaa, joka muutenkin olisi jouduttu toteuttamaan.

Isyys on sellainen asia, jota pitäisi tukea. Se on tullut erittäin hyvin selväksi lastensuojelulain ja lastensuojeluelonteon yhteydessä.

Sen vuoksi me olemme lakialoitteessamme esittäneet, että myös yksinhuoltajaisille aletaisiin maksaa lapsilisää. Tämä on mielestäni asia, jota kannattaisi todella pohtia, että lähdeittäisiin tätä asiaa viemään eteenpäin. Sillä varmasti voitettaisiin monta ongelmaa, joita lapsiperheet kohtaavat niissä vaikeissa tilanteissa, milloin vanhemmat eivät asu yhdessä.

Ed. Louvo vielä puhui, että opposition arsenaalista on viety pois asioita. Nimenomaan oppositio on herkeämättä vaatinut, että lapsilisiä ei saa panna verolle ja toiseksi, että lapsilisiä pitää korottaa. Juuri opposition ansiosta hallituksen on ollut pakko antaa näitä lupauksia. Sen takia olemme tietysti tyytyväisiä, että näin on tehty, ja toivottavasti ne lupaukset myös pitävät.

Ed. Skinnari (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On mielenkiintoista, että ed. Stenius-Kaukonen luottaa paitsi sosiaalidemokraatteihin myös hallitukseen, että kun on kerran luvattu, että asia hoidetaan, niin silloin se joka tapauksessa hoidetaan. Aikataulu hänellä vain oli väärä sikäli, että ed. Stenius-Kaukonenkin pääsee sosiaalivaliokunnassa jo todennäköisesti tammikuussa käsittelemään lapsilisien korotuksia ja toivottavasti antaa niille tukensa.

Kaiken kaikkiaan on todettava, että tässä asiassa, nimenomaan lapsilisien kohdalla, on toteutunut politiikassa se mikä pitääkin, eli tässä tapauksessa merkittävän hallituspuolueen taholta on asetettu tietynlaiset tavoitteet ja otettu ne hallitusohjelmaan. Ne myös käytännössä toteutetaan. Tämä osoittaa sen, että sosiaalidemokraatit on luotettava hallituspuolue.

Ed. Louvo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Stenius-Kaukoselle haluan todeta, että kyllähän tämä hallitus nimenomaan on käytännön teoin osoittanut sen, että se haluaa korottaa lapsilisiä. Ei tällaista lapsilisien korotusta ole tapahtunut juuri näitten vuosikymmenien aikana aikaisemmin, kun lapsilisät ovat olleet voimassa.

Ed. Stenius-Kaukonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En niinkään luota tähän hallitukseen vaan siihen, että opposition yhteinen voima, joka hiillostaa hallitusta, on saanut aikaan sen, että hallitus

ei uskalla, kun se on suurisuisia lupauksia ensin antanut, perua niitä. Muistan hyvin sen ajan, kun me täällä vasemmalla olimme ainoa ryhmä, joka esitti, että ensisijaisen lapsiperheiden tukimuodon tulisi olla suora tuki lapsilisien muodossa. Me olemme erittäin iloisia siitä, että nyt kaikki puolueet ovat omaksuneet tämän kannan. Tärkeintä tietysti on, että lapsilisät tulevat nousemaan, eikä niinkään tärkeätä ole kinastella, kenen ansiota tämä on. Lopputulos on kaikkein tärkein.

Vielä haluaisin muistuttaa siitä, että kun jo ensi keväänä lapsilisiä viidennestä lapsesta ja useammasta nostetaan ylimääräisesti, niin sehän ei ole mikään lisäys, vaan sillä ainoastaan kompensoidaan sitä menetystä, joka näillä lapsiperheillä on ollut, kun verotus on kiristynyt. Se on syytä muistaa koko ajan, ettei tämä hallitus hirveän suuria parannuksia lapsiperheiden asemaan ole tehnyt, vaan ainoastaan pikkuisen yrittänyt kursia kiinni sitä, minkä se verotuksen kiristämällä on erittäin monille lapsiperheille aiheuttanut.

Ed. Koistinen: Arvoisa puhemies! Haluan myös kannattaa ed. Väistön tekemää perustelulausumaesitystä.

Muutama sana erästä lakiehdotukseemme liittyvästä kohdasta, erityisesti jatkettavana maksettavasta lapsilisästä. Nythän tapahtuu alenema seuraavien lasten kohdalla, ja olemme esittäneet lakiehdotuksessamme, että alenema korjattaisiin tulevaisuudessa. Haluaisin esittää toivomuksen hallituksen puoleen, että tähänkin asiaan monien muiden korjaus ehdotusten lisäksi puututtaisiin. Kun tämä hallitus kerran on korjaushalukas, niin toivottavasti tämä tapahtuu.

Haluan vielä puuttua ed. Louvon puheenvuoroon korotusten verottomuudesta. On äärettömän hyvä asia, että kokoomus on yksimielinen keskustelussaan ja kenties päätöksessään, mutta tulee vain epäily mieleen, kestääkö se, kun tosipaiikka tulee. Toivottavasti kestää.

Ed. Soininvaara (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä luotan hyvin paljon siihen, että kokoomus pitää lapsilisät verottomina, koska vaihtoehtohan on ollut se, että lapsilisät kaksinkertaistetaan ja pannaan verolle. Silloin lapsiperheitten saama

tuki pysyy yhtä suurena, mutta se jakautuu toisella tavalla. Varakkaat perheet saavat vähemmän ja varattomat enemmän. Erityisen suosiollista se on niille perheille, joissa toinen vanhemmista on jäänyt kotiin, ja vielä parempi se on maanviljelijäperheille. Sen takia luotan kyllä siihen, että kokoomus pysyy tässä linjoilla ja ihmettelen, minkä takia keskustapuoluekin pysyy.

Ed. Renko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkettu lapsilisä, johon ed. Koistinen viittasi, on varsin pieni, ja sen kohentamista tarvitaan. Lisäselvityksenä toteaisin sen näkökannan, että se estää opintorahan saannin. Opintoraha markkamääräisesti on suurempi kuin jatkettu lapsilisä. Koska 16—17-vuotiaitten väliinpuotoaja-asema ns. oman rahan käytön suhteen on johtanut myös siihen, että koululaiset käyvät enenevässä määrin työssä ja poissaolot koulusta lisääntyvät, hallitus joutuu valitsemaan nyt joko jatkettua lapsilisän nostamisen linjan tai opintorahajärjestelmän kehittämisen niin, että myös keskiasteen oppilaat saavat opintorahan riippumatta siitä, että saavat jatkettua lapsilisää.

Ed. Kankaanniemi: Arvoisa puhemies! Ensiksi kannatan ed. Almgrenin tekemää ehdotusta.

Sitten ilolla totean, että ministeri Halonen edellisen asian yhteydessä kertoi, että ministeriö on jo ryhtynyt ulkomailla oleskelevien suomalaisperheiden sosiaaliturvan parantamisen selvittämiseen. Todella toivotaan, että se tapahtuu nopeasti. Niin kuin täällä jo tuli esille, lapsilisäoikeus kuitenkin voitaisiin siitä irrottaa ja toteuttaa viipymättä, ja näin tulisi tehdä erityisesti kehitysyhteistyössä ja lähetystyössä olevien perheiden osalta. Vielä totean, että lapsilisät maksaa kokonaan valtio, joten kuntien puolesta puhuminen tässä yhteydessä ei ole tarpeen.

Sitten on todettava, että tältä osin lapsilisien laajentaminen merkitsisi ehkä noin promillen luokkaa kokonaismäärästä, joka lapsilisiin käytetään. Neljästä miljardista markasta suuruusluokkaa neljä miljoonaa saatTAISI mennä näihin eli yksi promille. Kysymys on erittäin marginaalisesta määrästä.

Mitä tulee sitten sosiaaliturvasopimuksiin, niin on todettava, että Suomella ei ole yhdenkään kehitykseen eikä juuri yhden-

kään sellaisen maan kanssa minkäänlaista sosiaaliturvasopimusta, jossa lähetystyötä tehdään, ja vaikka olisikin, niin tiedämme, että harvat Afrikan maat ja Aasian kehitysmaat maksavat lapsilisiä. Eli sitä kautta tämä asia ei koskaan tule kuntoon, vaan se on meidän järjestettävä täällä ja kiireisesti.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Väistö ed. Stenius-Kaukon kannattamana ehdottanut, että vastalauseeseen sisältyvä lausuma hyväksyttäisiin.

Ed. Almgren on ed. Kankaanniemen kannattamana ehdottanut, että perusteluissa lausuttaisiin: "Eduskunta toteaa, että kaikki ulkomailla asuvat suomalaislapset eivät ole lapsilisiin nähden samanarvoisessa asemassa. Lapsilisää maksetaan, jos ulkomailla olevan henkilön työnantajana on Suomen valtion hallintaan kuuluva viranomaisen ja hänellä on lapsi, joka ikänsä puolesta on lapsilisiin oikeutettu. Suomen valtion hallintaan kuuluviksi viranomaisiksi lasketaan muun muassa ministeriöt ja niiden alaiset keskusvirastot, Suomen Pankki, Kela, Matkailun edistämiskeskus, yliopistot ja korkeakoulut. Jos työnantajana on yhtiö, jossa valtio on omistajana, kansainväliset järjestöt, kansalaisjärjestöt tai lähetysjärjestöt, lapset eivät saa lapsilisää. Eduskunta katsoo, että vallitseva asiointi ei ole oikeudenmukainen. Sen vuoksi hallituksen on nopeasti annettava lakiesitys, joka saattaa kaikki ulkomailla olevat suomalaislapset samaan asemaan."

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Toisessa käsittelyssä päätetty, hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksytään.

Eduskunta pysyy toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteisiin sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Lopuksi päätetään perusteluja koskevista ehdotuksista.

Äänestykset ja päätökset:

Äänestys ed. Väistön ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Väistön ehdotus ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 103 jaa- ja 51 ei-ääntä; poissa 45. (Koneään. 4)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Almgrenin ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Almgrenin ehdotus ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 98 jaa- ja 53 ei-ääntä; poissa 48. (Koneään. 5)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Eduskunta yhtyy sosiaalivaliokunnan ehdotukseen toivomusaloitteen hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Ehdotus laiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 111

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 78

Suuren valiokunnan mietintö n:o 198

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 198. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sitten ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Seppänen: Arvoisa puhemies! On järkyttävää, miten pitkälle tämä hallitus on suurituloisten puolella ja suurituloisten asianajaja. Esillä olevassa tulopoliittisessa kokonaisratkaisussa ollaan jälleen antamassa suurituloisille erityisen suuria verohelpotuksia. Sehän on vain johdonmukainen jatko hallituksen tähän asti harjoittamalle linjalle. Nimittäin mitä tulee elinkeinotulon verotukseen, niin hallituksen yritysveropolitiikassa on siltäkin saralla annettu suuryrityksille verohelpotuksia. Tuntuu kummalliselta, mi-

ten voidaan maassa vaatia palkansaajaväestöltä uhrauksia palkankorotusneuvotteluissa, jos kaikkein parasosaisimmille ihmisille ja yrityksille ollaan antamassa verohelpotuksia.

Me tiedämme aikaisemman SMP:n linjan, jonka mukaan verot tulisi saada valtion maksettaviksi. Se on mahdollon hyväksyä veropoliittiseksi linjaksi. Tältä hallitukselta me oppineet uuden tavan hoitaa maan talouspolitiikkaa: palkankorotukset valtion maksettaviksi. Palkankorotukset annetaan valtion maksettaviksi verohelpotusten muodossa. Tuntuu oudolta, että hallitus ei pyri omalla toiminnallaan edistämään sellaisia päämääriä, että yhteiskunnassamme myös ne, joilla on paras veronmaksukyky, kymmenen vuotta jatkuneesta nousukaudesta hyötyneet yritykset ja suurituloiset, joutuisivat maksamaan yhteiskunnan hyvinvoinnin lisäyksistä ja pahoinvoinnin torjunnasta.

Tämän hallituksen aikana avointen ja kommandiittiyritysten kunnallisesta harkintaverosta on luovuttu, osakeyhtiöiden kunnallisesta harkintaverotuksesta tullaan luopumaan, osakeyhtiöiden tuloveroprosenttia alennetaan 43:sta 23:een. Niillä osakeyhtiöillä, jotka eivät jaa osinkoa, säilyvät pääosin entiset verohelpotukset, veroedut, niin, että niiden verotus ei tule uuden osinkojen verohyvitysjärjestelmän piiriin, ja sitten yritysten ja niiden omistajien yhteinen verorasitus alenee siirryttäessä arvoir fiscal -järjestelmään.

Tältä osin olemme siis todistamassa melkoisia muutoksia Suomen verorakenteessa ja suurituloisten hyväksi, yritysten hyväksi, suuryritysten hyväksi, niiden hyväksi jotka ovat nousukautta hyväkseen käyttäneet, jotka eivät halua antaa nousukauden hedelmiä jakoon niille, jotka ovat omalla työllään nämä hedelmät tuottaneet.

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen verolinja johtaa siihen, että verot tulevat entistä suuremmassa määrin palkansaajaväestön maksettaviksi. Palkansaajaväestöltä verot peritään entistä epäsosiaalisemmalla tavalla esimerkiksi liikevaihtoveron korotuksen avulla.

Nyt käsillä olevan elinkeinoverotuksen muutoksen yhteydessä on mahdollisuus koventaa luovutusvoittoveroa eli sellaista myyntivoittoveroa, joka menee oikein suurista omaisuuksista, jotka tällä hetkellä ovat verotuskatsannossa aliverotettuja. Nyt käsillä olevan lakiehdotuksen 6 §:ään voidaan tehdä hyvin yksinkertainen muutos ja lisätä

veronalaiseksi tuloksi luovutusvoitosta suurempi osa kuin voimassa olevassa laissa on. Ylipäättäänhan hallitus pyrkii antamaan kuvan siitä, että se on kiristämässä luovutusvoittoveroä työehtosopimusneuvotteluihin liittyen. Näyttää siltä, että puolet luovutusvoitosta on tulossa veron piiriin.

Tietysti tässä täytyy ottaa huomioon se, että myyntivoitosta ei mene puolta verolle, koska on hankintahintaolettama, joka vähentää puolet pois myyntivoitosta ennen kuin sitä ruvetaan verottamaan. Tämän takia kuva, joka annetaan tämän päivän työehtosopimusratkaisusta, että myyntivoitoista menisi puolet veroa, on väärä. Ei mene lähellekään puolta. Ei mene tämänkään muutoksen jälkeen edes viidennestä.

Tämän takia tulen yksityiskohtaisessa käsittelyssä ehdottamaan, että ryhdyttäisiin sanoista tekoihin ja lisättäisiin luovutusvoiton veronalaista osaa. Siihen hallituksella olisi tänä päivänä jo mahdollisuus ilman, että tarvitsisi odottaa tulevia ratkaisuja. Samalla tavalla olen ehdottamassa, että suur yritysten verotusta kiristettäisiin hylkäämällä koko varastovaraus sen sijasta, että sitä hieman tässä yhteydessä kiristetään. Nämä muutosesitykset tulen esittämään asian yksityiskohtaisessa käsittelyssä.

Tässä yhteydessä haluan vielä huomauttaa, että hallitus ei tule tekemään sellaisia tarpeellisia ja hyödyllisiä ehdotuksia näihin lakiesityksiin, jotka se itse haluaa, mutta jotka muut kuin se itse on ehdottanut. Viitataan nyt käsillä olevaan luovutusvoittoveron kiristämiseen, johon olisi mahdollisuus jo tämän päivän täysistunnossa. Nyt näyttää myös siltä, että tulo- ja varallisuusverolaista päätettäessä hallitus tulee luopumaan käyttämästään kepeistä, yksinhuoltajavähennyksen antamisesta tälle vuodelle vain siinä tapauksessa, että se laki säädetään pysyvänä, ja tulee ehdottamaan yksinhuoltajavähennyksen tekemistä taannehtivasti myös, vaikka laki olisi yksivuotinen.

Tämä on juuri se asia, jota opposition kansanedustajat ovat lakialoitteissaan täällä esittäneet. Nimelläni kulkee lakialoite, jossa pyritään samaan. Ed. Pekkarisen nimellä kulkee lakialoite, jossa pyritään samaan. Ed. Moilasen nimelläkin kulkee vielä lakialoite, jossa pyritään samaan. Sama asia saataisiin aikaan hyväksymällä opposition edustajan lakialoite, mutta siihen hallitus ei ole valmis.

Se on todennäköisesti esittämässä asiaa hallituksen lakiesityksenä, mikä johtaa siihen, että eduskunta joutuu kenties kokoontumaan joulun jälkeen käsittelemään tätä asiaa, joka voitaisiin hoitaa kuntoon hyväksymällä oppositiokansanedustajien lakialoite. Mutta hallitus ei halua, että sen oma virheelinen, huono lakiesitys, jonka takana se ei enää itsekään ole tänä syksynä, hyväksyttäisiin sillä tavalla kuin oppositio ehdottaa.

Mutta nyt käsillä oleva elinkeinotuloverolain muutos tekisi myös mahdolliseksi luovutusvoittoveron kiristämisen. Toivottavaa olisi, että hallituspuolueitten kansanedustajat tässä yhteydessä käyttäisivät tilaisuutta hyväkseen, jos kerran ovat sitä mieltä. Hallituksen linja on kovin lepsu. Tässä yhteydessä me korostamme sitä perinteistä linjaamme, jonka mukaan me olemme aina kiinnittäneet huomiota myyntivoittojen aliverotukseen.

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Lupasin, että tämän ja kahden seuraavan asian yhteydessä puhun paikaltani, mutta tuli vähän lisätarpeita tämän asian yhteydessä lausua julki, ja siitä syystä joku sana vielä täältä korokkeelta.

Ensinnäkin yhteisin siihen ajatuksen kulkuun, mitä ed. Seppänen äsken puheenvuorossaan esitti nimenomaan koskien hallituksen tulo- ja varallisuusverolakiesitystä ja sen käsittelyä eduskunnassa. Niiltä osinhan hallitus alun alkaen pyrki siihen, että sisällyttämällä samaan lakiin yksinhuoltajavähennyksen korjaamisen sekä vuodelle 1990 että taannehtivasti vuodelle 1989 laki on hyväksyttävä pysyvänä verolakina, jotta se korjaus koskisi myös vuotta 1989. Hallitus ajatteli näin, että tällä oppositio saadaan tavallaan kiristetyksi hyväksymään pysyvänä verolakina kaikki nämä 170 pykälää sillä hyvällä, että samalla yksinhuoltajavähennys tulisi korjattua myös vuodelle 1989.

Kuten ed. Seppänen edellä totesi, oppositioryhmien toimesta on jätetty lakialoitteet sitä silmällä pitäen, että aloitteitten pohjalta voidaan tämä korjaus, mikäli eduskunta niin haluaa, tehdä vuodelle 1989 erikseen ja sen jälkeen erikseen käsitellä tulo- ja varallisuusverolaki.

Arvoisa puhemies! Toivonkin, että jotta eduskunnan ei tarpeettomasti tarvitse pitkitää syysistuntokauttaan, hallitus käyttää tilaisuutta hyväksi, tarttuu opposition aloittei-

siin ja niiden pohjalta suorittaa yksinhuoltajavähennyksen korjauksen niin, että eduskunnan lomalle lähtö ei pitkity. Jos hallitus kulkee oman lakiesityksen antamisen tietä, se väistämättä jatkaa vähintään kolmella, kenties neljällä päivällä täältä lähtemistä, ja sitä ei kai voi nyt pitää tarkoituksenmukaisena.

Arvoisa puhemies! Keskustan eduskuntaryhmä on pitänyt hyväksyttävänä ja kannattavana sitä, että elinkeinoverotuksen uudistamisen yhteydessä on verorasitteen jakaantumista eri yrittäjien kesken kyetty ja pyritty jollakin tavalla tasapainottamaan. Nämä uudistukset, jotka jo tähän saakka sekä elinkeinoverolain osalta että myös yhtiöveron hyvitysjärjestelmän osalta on täällä päätetty, merkitsevät jossakin mitassa sitä, että verorasitteen kantajaksi aiempaa suuremmassa määrin joutuvat myös suuremmat ja pääomavaltaiset yhtiöt. Keskusta on näiden tavoitteiden toteuttamisen puolesta toiminut silloin, kun se on pääpiirteissään ollut hyväksymässä yhtiöveron hyvitysjärjestelmää ja kun se pääpiirteissään on ollut hyväksymässä ne elinkeinoverolain muutokset, jotka täällä jo aiemmissa yhteyksissä on käsitelty.

Sen sijaan, arvoisa puhemies, keskustan eduskuntaryhmä ei ole voinut olla hyväksymässä niitä ratkaisuja EVL:ään ja myös henkilöyhtiöiden verotuksen suuntaan, jotka merkitsevät pienten, työvaltaisten ja eräissä tapauksissa keskisuurten yritysten verotuksen kiristymistä. Tällaisia toimia on ollut hallituksen verouudistuksen taipaleella iso tukku. Niiden seurauksena mainittujenlaistenkin yritysten verotaakka on lisääntynyt sadoilla miljoonilla markoilla, ja sitä me emme ole voineet pitää tarkoituksenmukaisena ja tarpeellisena.

En halua niihin aiempiin muutoksiin, jotka ovat saaneet aikaan tällaisen pienten, työvaltaisten yritysten verotaakan kasvun, nyt enää puuttua. Tämä hallituksen esitys, joka nyt on käsittelyssä, mielestämme jatkaa tätä linjaa eräältä osalta, ei niin tavattoman suurelta mutta periaatteellisesti kuitenkin merkittävältä osalta. Varastovarausta ollaan edelleenkin, mm. tätä, supistamassa, ja varastovaruksen supistamisen hallitus perustelee sillä, että yhteisöverokantaa ollaan samanaikaisesti laskemassa. Näin tapahtuukin, yhteisöverokantaa lasketaan, mikä on tietyllä tavalla ja varmastikin ihan perusteltu ja oikein.

Mutta kun tarkastellaan, kenelle yhteisö-

verokannan alentaminen käytännössä suuntautuu, se suuntautuu lähinnä suuremmille yrityksille. Siitä eivät pääse juurikaan osalliseksi ne pienet osakeyhtiöt, joilta hallitus otti pois tämän degressioalueen, 250 000 markan degressioalueen. Nämä yritykset, pienet osakeyhtiöt, eivät pääse juurikaan osallisiksi yhteisöverokannan alentamisesta.

Toisaalta yhteisöverokannan alentamisesta eivät ymmärrettävästi pääse osallisiksi myöskään progressiivisesti verotettavat yritykset, koska se alentaminen ei koske niitä. Niitä koskee vain se varsin vähäinen tuloveroasteikkojen keventäminen, mikä toteutetaan TVL:n yhteydessä, eli varastovaruksen tavallaan kiristymisen vastapainoksi pienet osakeyhtiöt eivätkä pienet henkilöyhtiöt pääse mistään vasta-annista osallisiksi. Tästä syystä keskustan eduskuntaryhmä ei ole voinut hyväksyä varastovaruksen kiristämistä.

Me ehdotammekin vastalauseessamme, että varastovarausero prosentti pidetään 30 prosentissa ja että vastavuoroisesti ojennettaisiin kättä näille pienimmille, työvaltaisimmille yrityksille sillä tavalla, että toimintavaruksen yhteismäärää nostettaisiin 40 prosenttiin tilikauden päättymistä edeltäneiden 12 kuukauden aikana maksettujen ennakonpidätysten alaisten palkkojen yhteismäärästä.

Käytännössä tämä suomeksi sanottuna merkitsee sitä, että sellaisia pieniä työvaltaisia yrityksiä, joilla on yrityksen kulurakenteesta palkkauksustannusten osuus suuri, tul-taisiin vastaan toimintavaruksen muodossa pitemmälle kuin hallitus esittää. Valitettavaa on, että hallitus ei ole voinut jo aiemmassa vaiheessa tälle ajatukselle kättä ojentaa. Mikäli hallitus olisi näin toiminut, luulen, että meillä varastovaruksen jatkuvan supistamisen suhteen ei välttämättä mitään vastaan sanottavaa olisi ollutkaan.

Arvoisa puhemies! Näillä perusteilla ehdotan, että asian käsittelyn pohjaksi hyväksyttäisiin mietintöön liitettyyn II vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Ed. Tenhiälä: Arvoisa rouva puhemies! Keskustan tähän asiaan tekemästä vastalauseesta käyvät esille ne seikat, joiden perusteella me katsomme, että tämän yhteydessä pitäisi pienten ja työvoimavaltaiten yritysten asemaa parantaa. Viitaten toisaalta niihin perusteisiin, joita ed. Pekkarinen äsken esitti, kannatan hänen tekemäänsä pohjaehdotusta.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Yleiskeskustelussa on ed. Pekkarinen ed. Tenhiälän kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi hyväksyttäisiin II vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy suuren valiokunnan mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Pekkarisen ehdotus hyväksytty.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 112 jaa- ja 29 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 56. (Koneään. 6)

Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt suuren valiokunnan mietinnön.

Eduskunta ryhtyy lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

6 §.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Rouva puhemies! Ehdotan, että pykälä saisi sen muodon, joka on I vastalauseessa ja joka johtaisi luovutusvoitton kirstymiseen.

Ed. Laaksonen: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Seppäsen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Seppänen ed. Laaksosen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. Seppäsen ehdotus "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 124 jaa- ja 20 ei-ääntä; poissa 55. (Koneään. 7)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

8 § hyväksytään keskustelutta.

28 §.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Arvoisa puhemies! Ehdotan pykälän poistamista, joka johtaisi siihen, että varastovarausta ei saisi enää tehdä.

Ed. Laaksonen: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Seppäsen ehdotusta.

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että pykälä hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisena, mikä käytännössä tarkoittaisi sitä, että varastovarauksen enimmäismäärä olisi 30 prosenttia.

Ed. Tenhiälä: Rouva puhemies! Kannatan ed. Pekkarisen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Seppänen ed. Laaksosen kannattamana ehdottanut, että pykälä poistettaisiin. Ed. Pekkarinen ed. Tenhiälän kannattamana on ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Ensin äänestetään pykälän sisältöä koskevasta ed. Pekkarisen ehdotuksesta mietintöä vastaan ja sen jälkeen pykälän poistamista tarkoittavasta ed. Seppäsen ehdotuksesta mietintöä vastaan sellaisena, miksi se on muodostunut edellisessä äänestyksessä.

Menettelytapa hyväksytään.

keskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Pekkarisen ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Mietintö ”jaa”, ed. Pekkarisen ehdotus ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 113 jaa- ja 30 ei-ääntä; poissa 56. (Koneään. 8)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt mietinnön.

2) Äänestys ed. Seppäsen ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Mietintö ”jaa”, ed. Seppäsen ehdotus ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 127 jaa- ja 18 ei-ääntä; poissa 54. (Koneään. 9)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

30, 41—43 ja 61 a §, voimaantulo- ja soveltamissäännös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Ehdotus laiksi yhtiöveron hyvityksestä annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 112

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 76

Suuren valiokunnan mietintö n:o 199

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 199. Ensin sallitaan asiasta yleis-

Yleiskeskustelu:

Ed. Seppänen: Arvoisa puhemies! Yhdyn ruotsalaisen kansanpuolueen verouudistusta koskevaan arvioon siltä osin, että verouudistuksessa matkaa jatketaan ensimmäisessä luokassa. (Min. Taxell: Ei koskenut verouudistusta!) — Joka tapauksessa ruotsalaisessa kansanpuolueessa varmaan hyvin tiedetään ja ministeri Taxellkin tietää, miltä tuntuu matkustaa ensimmäisessä luokassa (Min. Taxell: Minä käytän bussia!) niillä suurilla verohelpotuksilla, joita on hallitus jälleen tulopoliittisen kokonaisratkaisun yhteydessä antamassa kaikkein suurituloisimmille ihmisille.

Tässä yhteydessä ministeri Suominen johtaa Suomea harhaan, kun hän sanoo, että tällainen verouudistus ei muuta tulonjakoa Suomessa. Tällainen verouudistus, jossa suurituloisille annetaan markkapainotteisia, monen markan painamia prosenttiyksiköiden veronalennuksia verrattuna pienituloisten saamiin pennipainotteisiin prosenttiyksiköiden veronalennuksiin, muuttaa tulonjakoa. Se muuttaa tulonjakoa perusteellisesti Suomessa. Ministeri Suomisella on aivan väärä käsitys siitä, millä tavalla tulonjakoa Suomessa mitataan. Suomessa mitataan tulonjakoa markkoissa eikä prosenteissa. Kaikki prosentteihin perustuvat mittaustavat ovat harhaanjohtavia, eivätkä ne ole sopusoinnussa sen tavan kanssa, jolla tulonjakoa perinteisesti on Suomessa tarkasteltu.

Siis hallitus on itse keksinyt uuden tarkastelutavan tulonjaolle, kun se mittaa tulonjakoa prosenteissa eikä markkoissa. Tältä osin hallitus on jatkamassa sitä linjaa, jota edustaa mm. käsillä oleva yhtiöveron hyvitysjärjestelmä. Nimittäin hallituksen esityksessä on ideana se, että yritysten omistajille palautettaisiin koko se vero, jonka yritys on heidän puolestaan maksanut. Tämä merkitsee, että yritysten maksamat verot eivät itse asiassa tulekaan valtiolle täysimääräisesti, yritysten osinkoja ei veroteta edes yhteen kertaan silloin, kun yritysten omistajat saavat vastaavan verohelpotuksen omissa veroissaan ja

kun sellaiset yritykset, jotka eivät jaa osinkoa, saavat säilyttää kaikki perinteiset verohelpotuksensa.

Tässä yhteydessä olisi mahdollista säätää, niin kuin Ranskassa ja Englannissa on säädetty, että koko maksettua yhtiöveroa ei palauteta omistajille, jos omistajien marginaaliveroprosentti on pienempi kuin yritysten tuloveroprosentti. Sillä tavalla voitaisiin estää superrikkaiden perheiden verokeinottelu sillä tavalla, että osinkotulo jaetaan mahdollisimman moneen osaan perheen jäsenten kesken. Tämän suuntaisen muutosesityksen tulen esittämään lain pykäläkohtaisen hyväksymisen yhteydessä.

Tässä yhteydessä toivoisi hallitukselta toisenlaista politiikkaa maassamme, mitä tulee verojen kohtaantoon. Veroja ei pitäisi periä pieni- ja keskisuurituloisilta, ei tuloveron eikä liikevaihtoveron muodossa sillä tavalla kuin niitä tänä päivänä peritään, vaan ne verohelpotukset, joita yhteiskunnassa annetaan, tulisi suunnata pieni- ja keskituloisille eikä kaikkein suurituloisimmille ihmisille, niin kuin hallitus suuntaa suurimman osan verohelpotuksistaan lähivuosina. Tätä samaa politiikkaa edustaa käsillä oleva laki yhtiöveron hyvitysjärjestelmästä.

On hämmästyttävää, miten hallitus on ottanut palkankorotusten maksajan roolin ja menee antamaan verohelpotuksia sellaisille ihmisille, jotka eivät niitä tarvitse ja jotka ovat muutenkin saaneet yhteiskunnassa suuria palkankorotuksia parin viime vuoden aikana. Yhteiskunnassa suurituloiset ovat saaneet kaksinkertaiset edut, ovat saaneet suuret palkankorotukset. Kaikkein suurituloisimpien yritysjohtajien sekä valtion ja kuntien virkamiesten palkat ovat nousseet kahden vuoden aikana neljänneksen, 20—30 prosenttia, ja samaan aikaan heidän verotuksensa on alentunut ja alentumassa toistakymmentä prosenttiyksikköä. Sen yhteisvaikutuksena tuloterot Suomessa kasvavat, ja siitä pieni osa koostuu käsillä olevasta yhtiöveron hyvityksestä, joka on suunnattu suurituloisten osinkojen lisäämisen puolesta.

On hämmästeltyä myös ammattiyhdistysten roolia, jotka eivät näe niitä ongelmia, joita aiheutuu hallituksen tämän tyyppisestä politiikasta. Hallitus keventää tuloveroa ja osinkojen verotusta mutta on samaan aikaan perimässä rahaa pois liikevaihtoveron muodossa ja unohtaa kokonaan rahapolitiikan.

Tulopoliittisessa kokonaisratkaisussa hallitukselle ja Suomen Pankille jää edelleen käyttöön rahapolitiikassa vapaat kädet, avoin asianajovaltakirja, jolla voidaan vetää sitten korkeiden korkojen muodossa riittävästi rahaa pois kansalaisilta pankeille ja ulkomaisille sijoittajille niin, että tälläkin tavalla vaikutetaan tulonjakoon palkansaajaväestön näkökulmasta kielteisellä tavalla.

Aina ei voi ymmärtää edes omiensa käyttäytymistä tällaisissa kysymyksissä, kun esimerkiksi SAK:n kansandemokraattinen ryhmä oli mennyt hyväksymään tällaisen tuloveroja lisäävän ja rahapolitiikan unohtavan ratkaisun. Tällaista arvostelua tai itsekritiikkiä toivoisi joskus tietenkin myös muiden ryhmien osoittavan sellaisia etujärjestöjen pyrkimyksiä vastaan, jotka eivät välttämättä palvele sitä väestönosaa, jota täällä edustetaan. Joskus olisi kiva kuulla esimerkiksi Suomen keskustalta MTK:n tavoitteiden kritiikkiä ja rohkeampaa käyttäytymistä niissä yhteyksissä, joissa etujärjestöt ovat tilapäisistä syistä ajamassa kokonaistalouden ja niiden ihmisten etujen vastaista politiikkaa, joita he sanovat puolustavansa. Siis selvästi sanottuna SAK:n kansandemokraattien ei olisi pitänyt mennä hyväksymään tällaista kokonaisratkaisua, koska se on osa hallituksen talouspolitiikkaa, suurituloisia suosivaa talouspolitiikkaa, jota edustaa myös käsillä oleva yhtiöveron hyvitysjärjestelmä.

Arvoisa puhemies! Lain kolmannen käsitelyn yhteydessä tulemme esittämään lausumia, joilla voitaisiin paikata niitä ongelmia, joita yhtiöveron hyvitysjärjestelmä on aiheuttamassa suomalaisen yhteiskuntaan, ja yksityiskohtaisen käsittelyn yhteydessä sitten pyrimme toimimaan niin, että valtion verotulot voidaan paremmin turvata myös siirtäessä uuteen järjestelmään.

Yhtiöveron hyvitysjärjestelmä on ollut niitä lakeja, joita oppositio on säädättänyt yksivuotisinä, mutta uskon, että meidän ryhmämme tulee lain kolmannessa käsittelyssä äänestämään lain kokonaan hylkäämisen puolesta. Mutta tuskin sitä kannattaa sitoa sellaiseen pakettiin, että se olisi jollakin tavalla ehdoton edellytys tulo- ja varallisuusverolain yhteydessä tapahtuvalle äänestyskäyttäytymiselle. Jos joku täällä haluaa voimaantua yhtiöveron hyvitysjärjestelmän pysyvänä, tuskin se kohtuutonta sekasortoa aiheuttaa maan taloudessa siltä osin, että muutok-

set ovat suuria ja jakautuvat monelle vuodelle. Mutta periaatekysymyksenä tällaisen suurituloisia suosivan lain hyväksyminen on kuitenkin niin suuri kysymys, että meidän pieni- ja keskiuurituloisia puoltava ryhmämme ei varmaankaan voi olla sen hyväksymisen kannalla.

Ed. Sasi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Seppänen tosiaan alkaa olla mielipiteineen ja myös perusteineen varsin yksin. Todellakin nytkin kokonaisratkaisua tehtäessä SAK:n kansandemokraatit olivat yksimielisesti sitä mieltä, että palkankorotukset ovat 0,7 prosenttia, kuitenkin pienipalkkaisimmille 30 penniä tunnilta, joten prosenttiperusteita tuollakin käytetään. Haluaisin vain tietää, millä tavalla ed. Seppänen esimerkiksi inflaatiotakuun muodostaa markkaperusteisesti työehtosopimuksiin, kun inflaatio etenee tiettyä prosenttivauhtia eikä markkaperusteista vauhtia. Tuo takuuhän on 5,7 prosenttia sopimuksissa.

Mitä tulee avoimien -järjestelmään, on syytä todeta, että tosiasiaa useimpien pääomatuloa saavien henkilöiden verotusta tämä järjestelmä kiristää, mutta täytyy todeta, että se tekee järjestelmän oikeudenmukaiseksi. Kun tämä järjestelmä on hyväksytty, se merkitsee sitä, että kaikista tuloista maksetaan kattavasti tuloveroa mutta ei milään osin kahteen kertaan.

Niinpä pienelle omistajayrittäjälle, joka ottaa enemmän kuin muutaman tuhat markkaa tuloa omasta yhtiöstään, se merkitsee sitä, että kahdenkertainen verotus muuttuu yhdenkertaiseksi, joten näissä tapauksissa tämä on todella kyllä helpotusta. Mutta niille, jotka ovat voineet erilaisten lipasyhtiöiden tai vähennysten kautta välttää veron maksamisen kokonaan, tämä järjestelmä on epäedullinen, koska nuo tulot joutuvat verotuksen piiriin. Tältä osin voidaan sanoa, että tämän lakiesityksen pitäisi ed. Seppäsenkin mielestä olla oikeudenmukainen. Tätä tuskin kukaan oikeastaan muu voi kiistää kuin ed. Seppänen.

Ed. Donner (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Seppäsen talouspolitiikassa esitelmäsarjassa ei usein valitettavasti esiinny uusia väitteitä, mutta hän kertoi kuitenkin RKP:n katsoneen, että olemme matkalla ensimmäisessä luokassa jonnekin.

Totean vain, että kolmen vuoden aikana RKP:n eduskuntaryhmä budjettipuheenvuoroissaan on arvostellut hallitusta budjetin löysyydestä, ja olemme valitettavasti vähemmistöosakas tässä hallituksessa. Emme ole saaneet oikein sympatiaa väitteellemme. Tämä ensimmäinen luokka, kuten ed. Seppänen tietää, voi johtaa sekä helvettiin että taivaaseen, mutta minun henkilökohtainen näkemykseni on, että jos tätä jatketaan, niin se kyllä menee sinne alimmalle asemalle, joten siinä olen mahdollisesti samaa mieltä kuin ed. Seppänen.

Vielä tästä tulonjakopolitiikasta, jota hän innokkaasti harrastaa, totean vain uudestaan sen saman, minkä totesin äskeisessä ryhmäpuheenvuorossani, että jos 10 prosenttia kansasta maksaa 50 prosenttia kaikista veroista ja alin 50 prosenttia maksaa 10 prosenttia kaikista veroista, niin jos haluaa muuttaa kovin paljon tulonjakopolitiikkaa, täytyy kyllä myöskin antaa jonkinlainen porkkana niille, jotka tuottavat valtiolle nämä 50 prosenttia kaikista veroista.

Ed. Pohjola (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minua ihmetytti myös ed. Seppäsen puheenvuoro. Näyttää siltä, että hän on tällaisen breshneviläisen sentralismin kannalla, kun hän neuvoo täällä, mitä SAK:n kansandemokraatit saavat työehdoista ja palkoista päättää ja mitä eivät.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ihmettelen ed. Sasin tietoja siitä, että jotenkin SAK:n kansandemokraatit olivat yksimielisiä tällaisessa asiassa ja päätös olisi ollut yksimielinen. Taitavat olla samanlaisia tietoja kuin ed. Sasin tiedot Ruotsin liikevaihtoverouudistuksesta eli eivät ollenkaan pidä yhtä suomalaisen todellisuuden kanssa. Kyllä tässä yhteydessä ei vain SAK:n kansandemokraattien piirissä vaan myös sosialidemokraattien piirissä ja myös pankkitoimihenkilöitten piirissä, missä perinteisesti on paljon kokoomuslaisia, on ollut melkoista kritiikkiä keskitettyä ratkaisua kohtaan. Onpa jopa odotettavissa irtisanoutumisia liittokohtaisesti tästä ratkaisusta, joten siltä osin, ed. Sasi, toivoisin, että erittely olisi vähän tarkempaa näissä kysymyksissä, ennen kuin lähdetään todistelemaan asioita, joista ei näköjään ole sisäpiirin tietoja ed.

Sasilla lainkaan käytettävissä. Sitä paitsi ed. Sasi ei näköjään lue edes lehtiä.

Mitä tulee inflaatiotarkistukseen, ensinnäkin tässä sopimuksessa 5,7 prosenttia inflaatiota pannaan palkansaajille maksuun ja vain sen ylittävältä osalta tulee inflaatiotarkistuksia, eli kovin suuri omavastuuosuus palkansaajilla inflaatiosta on, mikä nyt on putkessa. Uskoisin, että jos valtio haluaa kaiken sen kompensoida veronalennuksilla, mitä nyt on tulossa palkansaajille menetyksiä, niin paljon suurempia pitäisi veronalennusten olla ja niiden täytyy kohdistua toisella tavalla kuin nyt suurituloisille annetut verohelpotukset.

Toinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia kulunut.

Ed. Pekkarinen: Herra puhemies! Keskustan eduskuntaryhmä hyväksyy pääpiirteissään tämän hallituksen esityksen yhtiöveron yritysjärjestelmäksi. Kuten vuosi sitten niin nytkin meillä on kuitenkin korjausesityksiä muutamaan, oikeastaan aika harvaan esityksen yksityiskohtaan. Ensiksikin me olemme sitä mieltä, että yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille tulisi myöntää yhtiöveron hyvitys tietyin edellytyksin; mm. kulttuuripoliittisesti tämä mielestämme on hyvin perusteltua.

Toiseksi kun kerran pyritään verouudistuksessa siihen, että kahdenkertainen verotus poistetaan ja yksinkertainen verotus yritetään varmistaa, niin se meidän mielestämme edellyttäisi sitä, että peiteltyä osingonjakoa ei tulisi lainkaan kytkeä yhtiöveron hyvitykseen, koska se käytännössä johtaa kahdenkertaiseen verotukseen.

Kolmas esittämämme korjauskohta, joka liittyy lakiehdotuksen 7 §:ään, merkitsee sitä, että me edellytämme, että 7 §:ää täydennettäisiin viittauksella verotuslakiin, niin että harkintaverotuksella määrätty vero otettaisiin huomioon maksettuna verona vertailuveron määrää vahvistettaessa.

Herra puhemies! Nämä muutos- tai tarkistusehdotukset liittyvät meidän vastalauseeseemme, joka on mietintöön liittyvä II vastalause. Ehdotan, että siihen sisältyvä lakiehdotus otetaan käsittelyn pohjaksi.

Ed. Löyttyjärvi: Herra puhemies! Demokraattinen vaihtoehto vastustaa sellaista tulopoliittista kokonaispakettia, joka johtaa

tuloerojen kasvuun tässä maassa, joka väärin entisestään tulonjakopoliittikkaa kokonaisuutena. Verotuksella suoritetaan tulonjako ja sitä suoritetaan myös tulopoliittisilla ratkaisuilla. Tämä ratkaisu merkitsee todella sitä, että pienituloiset saavat erittäin vähän: mm. yleiskorotuksen osalta, kun tulot nousevat 7 142 markan yläpuolelle, alkaa prosenttikorotus purra. Sitä pienempituloisille annetaan vain 30 penniä tunnilta tai 50 markkaa.

Tämän ratkaisun puitteissa odotettiin erityisesti korjausta kaikkein alimpiin palkkoihin, matalapalkkaongelman ratkaisemista. Nyt se tasa-arvoera, joka ratkaisuun sisältyy, on täysin mitätön tarpeisiin nähden. Se ei lisää yhteiskunnassa palkallista tasa-arvoa ja on omiaan johtamaan siihen, että mm. yhteiskunnan palvelurakenne romahtaa, kun palvelualoilla joudutaan ilmeisesti jatkossakin kehnon palkkauksen vuoksi kärsimään työvoimapulasta.

Tällä tulopoliittisella ratkaisulla myös siirretään eduskunnan käsiä. Kuten ed. Seppänen sanoi, tarkoitus onkin maksattaa verovaroista sen veropoliittikan pohjalta, jota hallitus edustaa, palkankorotukset, joita työntantajien pitäisi maksaa.

Ed. Tenhiälä: Herra puhemies! Nyt on käsiteltävänä yhtiöveron hyvitys eikä ilmeisestikään tehty tulopoliittinen ratkaisu sellaisenaan. (Ed. Löyttyjärvi: Koskee köyhääl!) Mutta kuten ed. Pekkarinen totesi, niin tämä hallituksen esitys on oikean suuntainen, mutta joillakin pienillä muutoksilla siitä olisi pystytty tekemään vielä parempi. Keskustan esittämässä vastalauseessa nuo vähäiset parannukset on tuotu esiin juuri siten kuin ed. Pekkarinen esitti.

Tämän vuoksi kannatan ed. Pekkarisen tekemää ehdotusta käsittelyn pohjasta.

Ed. Ahonen: Herra puhemies! Vaikka käsittelyssä onkin hallituksen esitys yhtiöveron hyvityksestä, haluaisin huomauttaa ed. Löyttyjärvelle, että hänen edustamansa ryhmä voisi olla tukemassa sellaista ajatusta, että kun tulopoliittikkaa valtakunnassa harjoitetaan, niin voitaisiin lyödä vaikka raja tuonne 10 000 markkaan. Sen yläpuolella olevien palkansaajien korotuksesta kokonaan luovuttaisiin juuri siitä syystä, että

verotusta siellä helpotetaan, ja potti jaettaisiin matalapalkka- ja tasapalkkaerinä muille.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Yleiskeskustelussa on ed. Pekkarinen ed. Tenhiälän kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin II vastalauseen mukainen lakiehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy suuren valiokunnan mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Pekkarisen ehdotus hyväksytty.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 110 jaa- ja 22 ei-ääntä; poissa 67. (Koneään. 10)

Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt suuren valiokunnan mietinnön.

Eduskunta ryhtyy lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

4 §.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Ehdotan, että 4 § saisi sen muodon, joka sillä on I vastalauseessa.

Ed. Laaksonen: Herra puhemies! Kannatan ed. Seppäsen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Seppänen ed. Laaksosen kannattamana ehdottanut, että pykälä saisi sen muodon, joka on I vastalauseessa.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. Seppäsen ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 116 jaa- ja 17 ei-ääntä; poissa 66. (Koneään. 11)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

6, 8, 10 ja 14 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Ehdotukset laeiksi maatilatalouden tuloverolain muuttamisesta sekä tappiontasauksesta tuloverotuksessa annetun lain 2 ja 4 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 113

Toivomusaloitteet n:ot 42, 64, 65, 78 ja 79

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 77

Suuren valiokunnan mietintö n:o 200

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 200. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Pekkarinen: Herra puhemies! Ehdotan, että tämän lain käsittely siirrettäisiin päivänvaloon elikkä tiistaipäivään ensi viikolla.

Ed. Tenhiälä: Herra puhemies! Kannatan ed. Pekkarisen tekemää ehdotusta pöydällepanosta ensi tiistain täysistuntoon.

Toinen varapuhemies: Kun on tehty ehdotus asian pöydällepanosta ja sitä on kannatettu, on asia jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puhujia käyttämään puheenvuoron pöydällepanon ajasta.

Ed. Ahonen: Herra puhemies! Ehdotan, että asia pannaan pöydälle seuraavaan täysistuntoon.

Ed. Hurskainen-Leppänen: Herra puhemies! Kannatan ed. Ahosen pöydällepanosta tekemää ehdotusta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Pekkarinen ed. Tenhiälän kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi tiistain täysistuntoon. Ed. Ahonen ed. Hurskainen-Leppäsen kannattamana on ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle seuraavaan eli ensi maanantaina pidettävään täysistuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Ed. Ahosen ehdotus ”jaa”, ed. Pekkarisen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 72 jaa- ja 54 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 72. (Koneään. 12)

Eduskunta on hyväksynyt ed. Ahosen ehdotuksen.

Asia pannaan pöydälle ensi maanantain täysistuntoon.

10) Ehdotus laiksi yhteiskunnallisesti merkittävää toimintaa harjoittavien yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 206
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 80
Suuren valiokunnan mietintö n:o 202

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 202. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1, 4, 6 ja 8 §, lain uusi nimike, voimaantulosäännös, johtolause ja lakiehdotuksen nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

11) Ehdotus laiksi leimaverolain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 207
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 81
Suuren valiokunnan mietintö n:o 203

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 203. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 4 ja 10 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

12) Ehdotus valtion liikelaitoksista annetun lain (627/87) mukaisten liikelaitosten lainanottovaltuuksista vuonna 1990

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 108
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 79
Suuren valiokunnan mietintö n:o 201

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 201.

Keskustelua ei synny.

Lainanottovaltuudet hyväksytään.

Lainanottovaltuuksien toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

13) Ehdotukset laeiksi öljysuojarahastoa koskevan lainsäädännön muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 215

Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 21

Suuren valiokunnan mietintö n:o 197

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 197. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta ensimmäisen lakiehdotuksen 2, 3 ja 5 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike, toisen lakiehdotuksen 12 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä kolmannen lakiehdotuksen 5 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

14) Ehdotus laiksi poikkeusmenettelystä palo- ja pelastustoimen käyttökustannusten valtionosuuksia myönnettäessä

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 184

Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 25

Suuren valiokunnan mietintö n:o 204

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 204. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Sarapää: Herra puhemies! Hallitus on esittänyt poikkeusmenettelyä palo- ja pelastustoimen käyttökustannuksien valtionosuuksia myönnettäessä. Syy on se, että

valtionosuudet ovat maksamatta aluehälytyskeskusten osalta vuosilta 1986–88 ja palo- ja pelastustoimen osalta vuosilta 1984–88. Kaikkiaan näitä valtionosuuksia on tällä hetkellä maksamatta 117 miljoonaa markkaa. Hallitus esittää, että valtionosuudet voitaisiin maksaa kuntien hakemusten mukaisesti vähentämällä näin saatavasta määrästä 5 prosenttia. Toisin sanoen valtion laininlyönnit pannaan jälleen kerran kuntien maksettaviksi.

Mielestäni näitä leikkauksia ei tarvita, sillä inflaatio ja koi on jo riittävästi syönyt näitten rahojen arvoa ja niitten maksukykyä. Me emme hyväksy esitettyä 5 prosentin vähennystä emmekä myöskään sitä, että maksatus jatkuu aina vuoden 1991 loppuun saakka. Todettakoon tässä yhteydessä, että voimassa olevan lain eli KVOLin mukaan valtionosuudet on joka tapauksessa maksettava voimassa olevan lain mukaan vuoden 1991 loppuun mennessä. Valtio peittelee ja paikkaa vain omia laininlyöntejään. Se ei ole kymennyt tutkimaan ja käsittelemään asianmukaisesti kuntien hakemuksia.

Edellä esitetyllä perusteella ehdotan, että käsittelyn pohjaksi hyväksyttäisiin valiokunnan mietintöön liitettyyn vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Sarapään juuri tekemää käsittelyn pohjaa koskevaa ehdotusta ja perustelen sitä vielä sen lisäksi, mitä hän sanoi, seuraavalla:

On aika käsittämätöntä, että on päädytty sellaiseen ratkaisuun, että kuntia rasitetaan tässä vielä sen jälkeen, kun ne ovat kokeneet inflaatiomenetyksen näitten valtionosuuksien osalta. On kohtuutonta, että kunnista tehdään tässä perustuslaillisia linssiinviilattuja. Se näkyy siinä, että hallitus esittää, että näistä valtionosuuksista könttänä poistetaan 5 prosenttia.

Edelleen on mielenkiintoista se, että niille, jotka ovat laiminlyöneet tehtävänsä kokonaan, ei koidu tästä operaatiosta yhtään mitään, he ainoastaan selviävät pelkällä säikähdyksellä ja ehkä muutaman päivän päästä, kun tämä laki on vahvistettu, hymyilevät leveästi, että "hohhoijaa, selvitettiinpä tuostakin pälkähästä". On tämä aika uskomatonta politiikkaa hallitukselta. Sen sijaan tietysti se on ihan järkevää, että tämä homma yritetään

selvittää mahdollisimman pian jollakin tavalla. Olisi vain toivonut, että hallitus olisi osoittanut kuntia kohtaan jonkinlaista säälistä kunnioitusta.

Ed. Siuruainen: Herra puhemies! Edustajat Sarapää ja Pulliainen kiinnittivät huomiota varsin merkittävään periaatteelliseen kysymykseen, ja täytyy ihmetellä, että palo- ja pelastustoimen valtionapujen käsittelyä on viivästelyä ja asian kanssa tupeksittu näinkin monen vuoden ajan.

Edelleen on uskomatonta, että köyhät kunnat joutuvat odottamaan peräti vuodesta 1984 lähtien olevia valtionapujaan. Kyse on tosin varsin pienistä rahoista, mutta on hyvin periaatteellinen kysymys, millä tavalla valtionhallinto suhtautuu kuntiin.

Edelleen vähintään yhtä kummallista on myös se esitys, joka hallitukselta on tullut tämän asian ratkaisemiseksi eli pidättää 5 prosenttia myönnettävistä hakemuksen mukaisista valtionavuista ja viivytellä maksun kanssa vielä vuoden 1991 loppuun saakka. Tässä vaiheessa on vähintään oikeudenmukaisista inflaationkin huomioon ottaen, että nämä varat suoritetaan hakemusten mukaisina kunnille ja maksettavista nopeutetaan niin, että ne maksettaisiin vuoden 1991 helmikuun loppuun mennessä. Näin ollen tältä osin pitäisi pöytä saada puhtaaksi hakemusten mukaisesti.

Täytyy todeta, että jos tässä virhemarginaalia pelätään, niin varmasti paljon suurempia virheitä syntyi siinäkin vaiheessa kuntien ja valtion kustannuksien jaossa, kun uusittiin mm. 15 pientä valtionapua, puhumattakaan niistä suunnitelmista, jotka tulevaisuudessa ovat valtionapujen uusimisen osalla odotettavissa.

Ed. Kankaanniemi: Herra puhemies! Yhdyn edellä esitettyihin hämmästelyihin tästä menettelystä ja totean, että tässä tapahtuu nyt kaksi sellaista asiaa, joita ei voi oikeastaan mitenkään ymmärtää eikä perustella, toisaalta se, että valtio käyttää yksipuolisesti lainsäädäntövaltaansa tällaisessa asiassa ja säätää lain, joka merkitsee kunnille menetysä.

Toisaalta tämä menettelytapa merkitsee sitä, että valtio osoittaa näin, että se ei luota kuntien rehellisyyteen, kun näin vähennetään tuo 5 prosenttia selvitysten mukaisista val-

tionapusaatavista. Nämä kumpikaan, sekä yksipuolinen päätösvalan käyttö että tämä epäluottamuslause, eivät ole nykykäsityksen hallintoon sopivia, ja siksi tämä esitys on kyllä hämmästyttävä eikä sitä voi muuta kuin vastustaa ja tämä vastalauseeseen sisältyvä ehdotus on tältä osin aivan paikallaan.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Yleiskeskustelussa on ed. Sarapää ed. Pulliaisen kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi hyväksyttäisiin vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy suuren valiokunnan mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Sarapään ehdotus hyväksytty.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 88 jaa- ja 42 ei-ääntä; poissa 69. (Koneään. 13)

Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt suuren valiokunnan mietinnön.

Eduskunta ryhtyy lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1 § hyväksytään keskustelutta.

2 §.

Keskustelu:

Ed. Sarapää: Herra puhemies! Ehdotan, että 2 § hyväksytään vastalauseeseen mukaisesti, jolloin kunnilta ei vähennettäisi viittä prosenttia valtionosuuksista.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Sarapään juuri tekemää ehdotusta ja totean, että nyt on hallituspuolueiden kansanedustajilla viimeinen mahdolli-

suus saada joitakin viemisiä kotiinsa viikonvaihteeksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Sarapää ed. Pulliaisen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Sarapään ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 87 jaa- ja 43 ei-ääntä; pois-
sa 69. (Koneään. 14)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

3 § hyväksytään keskustelutta.

4 §.

Keskustelu:

Ed. Sarapää: Herra puhemies! Ehdotan, että 4 § hyväksyttäisiin vastalauseen mukaisesti, mikä tarkoittaa sitä, että kuntien rästissä olevat valtionosuudet maksettaisiin kunnille helmikuun 1991 loppuun mennessä. Tämä ei edellytä valtiontaloudelta ja budjetilta mitään ylimääräistä.

Ed. Pulliainen: Herra puhemies! Kannatan ed. Sarapään juuri tekemää ehdotusta ja totean, että nyt ei ”tarvii rahnaakaan”, kun vain maksatus hoidetaan aikanaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Sarapää ed. Pulliaisen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Sarapään ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 86 jaa- ja 42 ei-ääntä; pois-
sa 71. (Koneään. 15)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

5 ja 6 §, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

15) Ehdotus laiksi palo- ja pelastustoimesta annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 196
Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 26
Suuren valiokunnan mietintö n:o 205

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 205. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, ja sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 7, 21 ja 29 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

16) Ehdotukset laeiksi sairausvakuutuslain sekä kansanterveyslain voimaannpanosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 178
Lakialoite n:o 99
Toivomusaloitteet n:ot 863, 881, 1021 ja
1061/1987 vp. sekä 780/1988 vp.

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 35
Suuren valiokunnan mietintö n:o 206

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 206. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Hallitus esittää huomattavia, todella tuntuvia korotuksia sairausvakuutuksen omavastuuosuuksiin. Tämä on vastoin sitä kaunista puhetta, että pienituloisia suosittaisiin. Nämä omavastuuosuudet rasittavat kaikkein raskaimmin juuri pienituloisia. Kun hallitus yritti poistaa sairauskuluvähennystä verotuksesta, se nimenomaan vetosi siihen, että pienituloiset vähimmin siitä hyötyvät ja että pitäisi antaa muulla tavoin tukena nämä verovähennyksen 800 miljoonaa markkaa, mutta tämä hallituksen esitys osoittaa, että hallitus ei todellakaan aio pienituloisten sairaskuluja vähentää.

Tässä hallitus olisi nyt voinut osoittaa, että sillä on tarkoitus tätä kehittää suuntaan, että ei näitä muita sairaskuluja lisätä. Se olisi ehkä mahdollistanut, että tätä verovähennystä joku olisi voinut vielä harkita, mutta juuri näillä toimenpiteillä hallitus aikaansaa sen, että pienituloisetkin pitävät kynsin hampain kiinni verovähennysoikeudesta, vaikka eivät siitä hyödykään niin paljon kuin suurituloiset, koska hallituksen linjaan ei todellakaan voi luottaa. Nämä korotukset ovat suurimmat, mitä on varmasti missään yksittäisessä tilanteessa kerralla toteutettu, ja sen vuoksi me esitämme, että nämä omavastuuosuuksien korotukset kaikki poistetaan.

Sen lisäksi järjestelmällistä hammashuoltoa pitäisi laajentaa huomattavasti nopeammin kuin hallitus esittää. Niin ikään kannattaa nostaa tässä yhteydessä vielä esiin se, mikä lastensuojelulain käsittelyn yhteydessä on tullut esiin, että erityishoitorahaa pitäisi voida maksaa myös lastensuojelullisin perustein esimerkiksi tukitoimena järjestettyyn laitoshuoltoon. On hyvä, että lakisääteistetään sairaan lapsen hoito.

Ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin I vastalauseen mukaiset lakiehdotukset.

Ed. Kankaanniemi: Herra puhemies! Ensiksi kannatan ed. Stenius-Kaukosen tekemää pohjaehdotusta.

Totean, että on murheellista, että hallitus sairausvakuutuksen omavastuuosuuksia näinkin voimakkaasti korottaa. On aivan kohtuutonta, että sairaat ihmiset pannaan entistä enemmän maksamaan näitä maksuja, jotka rasittavat heitä, ja heiltä muutenkin menee ansioita sairastamisessa. Ainahan sairaus tietysti tuo kaikenlaisia ongelmia perheille ja myös yksinäisille henkilöille. Siinä suhteessa näin raju omavastuuosuuksien korottaminen on todella kohtuutonta tällaisen kulutusjuhlan aikana, kun voitaisiin jostakin muualta katsella näitä maksuja.

Lisäksi on korostettava, että yhä hallitus aikoo jatkaa tätä kuntien hammashuollon maksujärjestelmää, joka on osoittautunut hyvin byrokraattiseksi, kalliiksi, hankalaksi ja erittäin monimutkaiseksi, ja ennen kaikkea se on kunnalliseen järjestelmään erittäin huonosti soveltuva. Siitä pitäisi kiireen vilkkaa luopua, ja tämän käsittelyn pohjaksi esitetyn ehdotuksen mukaan tästä päästäisiin pois. Tämä järjestelmä on hyvin yksinkertaisesti ja oikeudenmukaisesti siirrettävissä normaalin sairausvakuutuksen kautta tapahtuvaksi, jolloin ei tarvita tällaista erillistä byrokratiaa.

Erittäin hyvä esitys on tässä käytettävissä pohjana ja sitä kannatan.

Valtiovarainministeri Liikanen: Herra puhemies! Toivoisin, että tässä keskustelussa hieman pohdittaisiin myöskin sitä, mikä on julkisen terveydenhuollon ja yksityisen terveydenhuollon asema. Tällä hetkellä julkisen terveydenhuollon henkilökuntatarpeet ovat erittäin suuret ja vaikeudet saada palveluja toimimaan heikkenivät sen takia, että kilpailuva yksityinen terveydenhuolto vetää voimakkaasti puoleensa. Mitä edullisempi on yksityisten palvelujen sairausvakuutuskohtelu, sitä enemmän ratkaisu heikentää tietysti sitten julkisen sektorin kehittymismahdollisuuksia tulevaisuudessa, koska henkilökunta siirtyy yksityiselle puolelle. Tämä on vain näkökohta, jota myöskin kannattaisi tässä yhteydessä miettiä.

Ed. Stenius-Kaukonen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tämä on kyllä

erittäin tärkeä näkökulma, mutta hallituksen linja, että korotetaan omavastuuosuuksia ja sillä yritetään estää yksityisen sektorin veto-voima, on kyllä aivan väärä konsti. Parempi konsti olisi se, että julkisen terveydenhuollon palveluja kehitettäisiin. Eräs ratkaiseva silloin on hoitohenkilökunnan palkkauksen parantaminen ja riittävien virkamäärien perustaminen. Tietysti tällä hetkellä monessa paikassa on se tilanne, että ei saada virkoihin henkilöä, mutta se johtuu juuri palkkauksesta.

Jos hallitus hiemankaan kokonaisvaltaisesti ajattelisi tätä asiaa, niin kyllä pitäisi löytää muut keinot kuin korottaa sairausvakuutuksen omavastuuosuuksia. On aivan varmaa, että tällä keinolla julkisen terveydenhuollon ongelmat eivät ratkea. Demokraattisen vaihtoehdon eduskuntaryhmä kyllä on aivan selkeästi sillä linjalla, että nimenomaan julkista terveydenhuoltoa pitäisi kehittää.

Ed. Louvo (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Pyysin vastauspuheenvuoron ed. Stenius-Kaukosen ja Kankaanniemen puheenvuorojen perusteella, mutta tämä liittyy kyllä ministeri Liikasenkin puheenvuoroon. Minä haluan huomauttaa, että sosiaalivaliokunta lausui mietinnössään kaksi erittäin hyvää pontta. Toinen liittyy omavastuuosuuksiin, ja sosiaalivaliokunta edellyttää mietinnössään, että "hallitus tekee kokonaiselvityksen terveydenhuollon maksuista, korvauksista ja omavastuusta, jotta voidaan luoda johdonmukainen, sairaalle enintään kohtuulliset kustannukset asettava järjestelmä".

Kieltämättä tällaisia selvityksiä on kyllä tehty aika monta. On istunut esimerkiksi sairausvakuutuksen kehittämistä jo kolmekin toimikuntaa, ja toivon todella, että näiden toimikuntien työ otetaan jatkossa huomioon ja sairausvakuutusta kehitetään niin, että tehdään kokonaisuudistus sairausvakuutuksesta, niin ettei meidän tällamoisia pieniä hyviä asioita, mutta kieltämättä huonojakin asioita tarvitse sitten joka vuosi käsitellä.

Lisäksi tässä mietinnössä valiokunta puuttuu hyvin velvoittavalla ponnella kuntien maksamiin aikuisten hammashuollon sairausvakuutuskorvauksiin, ja valiokunta edellyttää, että "hallitus jo vuoden 1991 tulo- ja menoarvion yhteydessä purkaa nykyisen järjestelmän, jossa kunnat osallistuvat sairaus-

vakuutuksen kustannuksiin hammashuollon osalta. Hammashuollon korvaaminen työterveyshuoltona tulee selvittää". Tämä on myös tärkeä ponsi, ja toivon, että todella tässä asiassa tulee parannus.

Valtiovarainministeri Liikanen: Herra puhemies! Ehkä saisin esittää tässä toisen näkemyksen, joka poikkeaa sosiaalivaliokunnan näkemyksestä. Jos me lähdemme siitä, että julkinen terveydenhuollon sektori on se, jonka pitäisi olla terveydenhuoltojärjestelmän runko, niin kuin henkilökohtaisesti lähdän, silloin kaikki ne toimenpiteet, joilla lisätään yksityisen sektorin houkuttelevuutta, heikentävät julkisen terveydenhuollon asemaa.

Mitä tulee kuntien hammashuoltoon esimerkiksi, niin jos se siirretään kokonaan valtion hoidettavaksi, on aivan selvää, että kuntien mielenkiinto kehittää terveyskeskusten hammashuoltoa vähenee, koska kaikki ne potilaat, jotka menevät terveyskeskusten ulkopuolelle, jäävät valtion hoidettavaksi. Tästä meillä on ideologisia erimielisyyksiä. On kaksi hallituspuoluetta, mutta sallittaneen tämä näkemys.

Ed. Stenius-Kaukoselle totean vain sen, että olen samaa mieltä, että meillä on paljon muitakin ongelmia terveydenhuollon piirissä, mutta juuri nyt satutaan käsittelemään sairausvakuutuskorvausjärjestelmää. Tämä on subventio yksityiselle sektorille. Mitä isompana se halutaan pitää, sitä parempi on sen suhteellinen kilpailuasema julkiseen nähden. Eihän tämä ole mitään muuta kuin periaatteellista suhtautumista asioihin. Varmasti on paljon muita ongelmia, mutta niitä joudutaan käsittelemään toisessa yhteydessä.

Ed. Stenius-Kaukonen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Liikasen selitykset ovat kyllä aivan uskomattomia. Täällä aikaisemmin jo todettiin, että kun valtiovarainministeriö, joka ei ole ammattiministeriö, käsittelee näitä asioita, niin jälki on kyllä pahan näköistä, ja tässä asiassa jälki on todella huonoa. Kyllä terveydenhuollon kehittämistä pitää käsitellä kokonaisuutena, ja hallituksella ei mitään muita konsteja ole ollut yrittää ratkaista yksityisen ja julkisen terveydenhuollon välistä kilpailutilannetta, niin kuin ministeri tätä asiaa

katsoo, kuin se, että esitetään näitä omavastuusuuksia korotettavaksi.

Kyllä julkista terveydenhuoltoa voidaan kehittää ja siitä saada tehokas ja potilaita miellyttävä, jos todella paneudutaan niihin ongelmiin, mitkä nykyisen tilanteen aiheuttavat. Ja eräs asia, mikä erityisesti hammashuollon kehittämistä kunnissa vaikeuttaa, on juuri tämä byrokraattinen systeemi, mikä sisältyy tähän esitykseen. Mitään niin järjestöntä esitystä hallitus ei ole koskaan keksinyt. Siitä sosiaalivaliokunta on täysin yksimielinen, koska tiedämme, miten tämän systeemi toimii, ja tiedämme, että hammaslääkärit kaikkoavat terveyskeskuksista juuri sen takia, että he joutuvat allekirjoittamaan papereita potilaista, joita he eivät ole koskaan nähneet. On jo heidän ammattietiikkansa vastaista, että he joutuvat tällaiseen menettelyyn. Juuri tällä menettelyllä, millä ministeri Liikanen kuvittelee jotenkin ratkovansa julkisen terveydenhuollon ongelmia, itse asiassa hän vain pahentaa niitä.

Ed. Louvo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan todeta ministeri Liikasele, että kyllä meillä valiokunnassa kaikki asiantuntijat ovat aivan yksimielisesti tuoneet sen näkökohdan esiin, että kuntien maksama sairausvakuutuskorvaus aikuisten hammashuollon järjestämisessä on nimenomaan semmoinen asia, joka estää terveyskeskusten hammashuollon kehittymistä. Siitä on tullut monen monta kirjallista lausuntoa, joten asia on kyllä tällä lailla. Se on todella byrokraattinen ja huono järjestelmä. Minä kyllä sydämestäni toivon, että valiokunnan nyt hyvin velvoittava ponsi tulee vihdoinkin ja viimein johtamaan toimenpiteisiin.

Mitä tulee sairausvakuutuksen kehittämiseen, niin nythän tilanne on se, että kun ei kehitetä sairausvakuutusta — korvaustaksat laahaavat jäljessä ja siinä on erittäin monia epäkohtia — niin yksityinen vakuutustoiminta alkaa vähitellen korvata tätä suurella yksimielisyydellä saatua yhteiskunnallista sairausvakuutusta. Tämä on myös semmoinen ongelma, johon täytyy voida puuttua.

Ed. Sarapää (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Toteaisin tässä yhteydessä, että kesällä 1989 kunnat ja valtio sopivat, että kuntien osallistuminen hammashuollon korvauksiin lakkautetaan. Kuitenkin valtio-

valta on tietoisesti tältäkin osalta rikkonut järjestelyasiakirjan menettelyä ja, niin kuin Kunnallisliittokin on todennut, avoimesti rikkonut kesällä tehtyä sopimusta. Tämä minusta kuvaa sitä valtiovallan asennetta, joka on ollut vallitseva viime vuosina. Valtiovalta on erittäin huonosti pitänyt omalta osaltaan kiinni siitä, mitä se kuntien kanssa on sopinut.

Valtiovaraministeri Liikanen: Herra puhemies! Järjestelyasiakirjaan viittaaminen alkaa olla tämän päivän valossa turhaa keskustelua. Sata kuntaa on nostanut veroäyriä. Kaikki nämä ovat olleet jyrkästi järjestelyasiakirjan vastaisia. Näin tapahtuva poikkeama on monikymmenkertainen verrattuna valtion poikkeamiin tässä asiassa.

Ed. Stenius-Kaukoselle esittäisin vain nöyrän toivomuksen, että kun vilpittömässä mielessä yrittää käydä jostakin asiasta keskustelua sen periaatteelliselta kannalta, niin eikö siihen voisi suhtautua ihan asiallisesti, ilman että lähdetään toisen motiiveja ja muita asioita sitten liittämään tähän. Esitin näkemyksen, joka mielestäni on perusteltu, enkä näe, että se olisi ainakaan ristiriidassa julkisten palvelujen kehittämisen kanssa. Toivon nyt kuitenkin, että siihen voitaisiin suhtautua niillä perusteilla, mitä itsekin esitin.

Luulen, että olemme ed. Louvon kanssa tästä asiasta jopa eri mieltä pohjimmiltaan, tässä voi olla jopa periaatteellista ja aatteellista lähtökohtaeroa. Ed. Stenius-Kaukosen linjasta en ole ihan varma äskeisen puheenvuoron jälkeen.

Ed. Kuuskoski-Vikatmaa (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Olen hyvin iloinen siitä, että ministeri Liikanen otti esille julkisen terveydenhuollon aseman ja ne ongelmat, jotka siihen liittyvät. Hammashuoltokysymyksessä aivan oikein minusta ministeri Liikanen näkee myös tämän selvän epäkohdan, että jos emme selvästi näitä velvoitteita kunnille määrittele, niin voi käydä niin, että jokin järjestelmä ohjaa kehitystä siihen suuntaan, mihin me emme halua sitä ohjattavan.

Mutta hallituksen linja julkisten palvelujen puolesta ei ole ollut mitenkään johdonmukainen. Toivoisin, että hallitus olisi valmis tarttumaan juuri oleellimpaan asiaan. Tällä hetkellä on kysymys palkkauksesta. Jos ei

sairaanhoitohenkilökunnan ja julkisen palvelushenkilökunnan palkkausta korjata, me emme saa sinne väkeä, ja minkäänlaisesta kilpailutilanteesta ei kohta voida puhua.

Mitä hallituksen esitykseen tulee, niin täsähän ehdotetaan myös omavastuuosuuksien korottamista matkakustannuksiin ja lääkekorvauksiin, jossa vastakkainasettelu julkinen tai yksityinen ei ollenkaan ole merkitsevä.

Haluaisin vielä lisätä, että on varmaan aivan paikallaan, että katsotaan, minkälaista yhteistyötä julkisen ja yksityisen terveydenhuollon kesken on syytä tehdä. Jos sitä julkisin varoin subventoidaan, sen täytyy tietysti olla hyvin selkeätä tavoitteiltaan. Nykyisessä tilanteessa varmasti tässä suhteessa on parantamisen varaa. Olen valmis ja toivon, että keskustelua voidaan myöhemmin jatkaa.

Ed. Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tekee mieli replikoida ministeri Liikaselke julkisen ja yksityisen terveydenhuollon suhteesta. Tällä hetkellä yksityistä terveydenhoitoa subventoidaan noin 600 miljoonalla vuodessa. Nyt kun julkisella sektorilla on resurssipulaa, niin ihmetyttää, että lisätään subventioita yksityispuolelle sen sijaan, että otettaisiin sieltä rahaa ja pantaisiin resursseja lisää julkiseen terveydenhoitoon. Ainakin minun mielestäni, jos ministeri Liikanen on jonkinlainen vasemmistolainen vielä, tämä olisi oikea linja.

Ed. Stenius-Kaukonen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Toivoisin, että ministeri Liikanen huolellisemmin kuuntelisi, mitä täällä sanotaan. Tietysti yritän itsekin ilmaista itseäni selvemmin, jos näin väärinymmärrys syntyy. En suinkaan epäillyt ministerin motiiveja, vaan epäilin ministerin keinoja. Toivon, että todella sosialidemokraatit vielä ovat julkisen terveydenhuollon kehittämisen kannalla. Se on meidän linjamme. Siitä mielestäni meillä ei ole erimielisyyttä, vaan niistä keinoista, jotka johtavat siihen, että myös julkisen terveydenhuollon houkuttelevuus potilaiden keskuudessa voidaan säilyttää ja nimenomaan että julkinen terveydenhuolto pystyy vastaamaan siihen tarpeeseen, joka sairailta ihmisillä on. En usko, että ministeri Liikasen linja vie tätä

asiaa ollenkaan eteenpäin, vaan päinvastoin, nämä keinot ovat niin heikot.

Siirryn puhumaan kuntien maksamista hammashuollon korvauksista sairausvakuutusrahastolle, tästä yksityiskohdasta. Jo silloin, kun tämä säädettiin, kaikki asiantuntijat sosiaalivaliokunnassa vastustivat tätä. Nyt kun tämä järjestelmä on ollut muutamman vuoden voimassa, niin yksikään asiantuntija ei ole puolustanut, vaan se on osoittautunut täysin mahoksi. Siitä ei ole kenelläkään epäselvyyttä, joka on vähääkään asiaan paneutunut. Sen takia toivoisin, että todella ammattiministeriöt voisivat näitä linjoja ja suunnitelmia viedä eteenpäin eikä valtiovarainministeriö, joka ei ikävä kyllä ymmärrä näiden asioiden sisällöstä mitään.

Valtiovarainministeri Liikanen: Herra puhemies! Varmuuden vuoksi sanon, että olen ed. Anderssonin kanssa täysin samaa mieltä, ed. Stenius-Kaukonen linjaa en ymmärrä.

Ed. Helle (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ymmärtänyt oikein, millä linjalla ministeri Liikanen loppujen lopuksi on näissä asioissa. Varmasti olemme aivan valmiita vilpittömään keskusteluun näistä asioista ja olemme erittäin voimakkaasti julkisen terveydenhuollon kehittämisen kannalla. Mutta täytyy olla todella sellaisia keinoja, joilla näitä viedään eteenpäin. Ihmettelen kyllä, että samaan aikaan, kun puhutaan tuollaisia kuin ministeri Liikanenkin teoriasa puhuu, niin sitten kuitenkin tehdään toisella tavalla.

Tällä hetkellä tilanne julkisen terveydenhuollon aloilla on sellainen, että meillä on erittäin hyvä perusverkosto, mutta erittäin synkät pilvet ovat uhkaamassa sitä. Eräs synkkä pilvi on juuri valtoimenaan lisääntyvät ostopalvelut, joiden kautta nimenomaan julkiselle sektorille annettuja rahoja kierrätetään yksityispuolelle. Tähän keinotteluun, mitä tapahtuu ostopalvelujen suhteen, valtiovarainministeriönkin pitäisi jollakin tavalla puuttua.

Mitä tulee hammashuollon maksuihin, joita kunnat joutuvat korvaamaan, niin se on todella erittäin typerä systeemi. Ministeri Liikasen puheet osoittivat, että hän ei tajua asiasta yhtään mitään. Olen kuvitellut, että hän ymmärtää monista asioista hyvin paljon,

mutta tässä ainakin on asia, jossa hän on flaskannut omat näkemyksensä.

Ed. Löyttyjärvi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Vaikka ministeri Liikanen ei olekaan enää paikalla, haluaisin kuitenkin hänelle vastata ensin todeten sen, että julkisen terveydenhuollon kehittäminen edellyttää luonnollisesti resursseja palvelutason parantamiseen ja mm. hoitohenkilökunnan palkkakäytöksen ratkaisemista, josta täällä aikaisemminkin puhuttiin.

Ministeri Liikanen totesi, että sairausvakuutus merkitsee subventiota yksityisille ja että hän vastustaa tätä linjaa siitä syystä. Olisin halunnut tehdä analogian eräaseen toiseen kysymykseen, jossa valtiovarainministeriö on ollut hyvin aktiivinen, eli asuntopolitiikan puolelle. Valtiovarainministeriö on ajanut valtion omistusasuntolainojen korvaamista korkotukilainoilla. Eikö tämä linja, josta nyt eduskunta on onneksi luopumassa, merkitsisi myös subventiota yksityiselle, nimenomaan pankkien subventoimista?

Jos tällaista argumentointia käytetään kuin ministeri Liikanen nyt käytti ja halusi asettaa kyseenalaiseksi joidenkin linjan, niin pitäisi myös olla hyvin johdonmukainen omissa perusteluissaan eri asioidenkin kyseessä ollen.

Ed. Sarapää (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Liikanen ehti jo täältä lähteä, mutta on syytä todeta, että järjestelyasiakirjaa rikkoi ensimmäisenä nimenomaan valtiovalta viime kesänä, mistä kunnalliset keskusjärjestöt pitivät varsin kovaa ääntä. Erityisesti valtiovarainministeriöllä on ollut halua poiketa järjestelyasiakirjamenettelystä. Valitettavasti kuntaministerin voimat eivät ole riittäneet pitämään kuntien puolta.

Kunnat nostavat veroäyrin hintoja, koska valtiovalta lisää jatkuvasti kuntien tehtäviä ja kustannuksia. Muun muassa pienet valtionosuudet ja rahoitusavustuksien alhainen taso vaikuttavat siihen, että aika monet kunnat ensi vuoden alusta joutuvat nostamaan veroäyrin hintaa.

Järjestelyasiakirjamenettely on varmasti tarpeellinen ja sitä on syytä jatkaa. Ilmeisesti valtiovallan taholta tämä tunnustetaan tänä päivänä, sillä hiljakkoinhan käynnistyi neuvottelut uudesta järjestelyasiakirjasta. On

mielilyttävä todeta, että neuvottelut tällä kertaa käynnistettiin pääministerin johdolla, joten on syytä olettaa, että jatkossa valtiovalta antaa suuremman painoarvon järjestelyasiakirjamenettelylle.

Ed. Väistö: Herra puhemies! Keskusta vastustaa hallituksen esittämiä korotuksia sairausvakuutuslain omavastuuosuuksiin. Mielestämme on kohtuutonta tehdä näin suuria korotuksia tilanteessa, jolloin toimenpiteisiin perusturvan kehittämiseksi ei ole ryhdytty. Samalla annamme kaiken tukemme sille tavoitteelle, minkä valiokunta kirjasi yksimielisenä lausumana, eli tavoitteelle, että vuoden 1991 tulo- ja menoarvion yhteydessä nykyinen hammashuollon korvausjärjestelmä puretaan ja korjataan ne epäkohdat, joista edellä myös on todettu.

Mielestämme tässä yhteydessä olisi tullut ottaa käsittelyyn myös vanhempainrahakauden pidentämiseen tähtäävä lakialoite, jolla olisi pidennetty nykyistä noin yhdeksän kuukauden mittaista ajanjaksoa yhteensä vuoden pituiseksi lapsen syntymästä lukien.

Samoin katsomme, että vammaisten lasten tukijärjestelmien kehittämiseksi olisi tullut ottaa käsittelyyn lakialoite, joka on jätetty lokakuun 27. päivänä.

Herra puhemies! Ehdotan, että ensimmäisen lakiehdotuksen käsittelyn pohjaksi otetaan valiokunnan mietintöön sisältyvän II vastalauseen mukainen lakiehdotus.

Ed. Ala-Harja: Arvoisa puhemies! Minäkin olen sitä mieltä, että omavastuuosuuksien nosto on kyllä väärin kohdennettu siinä mielessä, että ei voida ratkaista yksityisen ja julkisen sairaanhoidon probleemia aiheuttamalla potilaille lisäkustannuksia. Sairausvakuutuksen palautustaksa, jonka pitäisi olla 60 prosenttia taksoista, onkin viime heinäkuun alun noston jälkeen 43 prosenttia. Kansaneläkelaitokselta saamani tiedon mukaan tämä 10 markan nosto omavastuuosuuksissa aiheuttaa sen, että varsinkin vanhukset ja kroonisesti sairast, jotka käyttävät vain muutamia laboratoriotutkimuksia, saavat oikeastaan vain 15 prosenttia palautuksena, joten sairausvakuutuksen palautustaksan nosto olisi sellainen, joka auttaisi potilaita, oli sitten järjestelmä mikä hyvänsä.

Minusta on pientä epäloogisuutta tässä, kun sairaaloiden poliklinikka- ja hoitopäivä-

maksuja nostetaan, mutta samanaikaisesti terveyskeskukset ovat maksuttomia. Potilaat ovat eriarvoisessa asemassa siitä riippuen, käyvätkö he terveyskeskuksessa vai sairaalassa vai ovatko terveyskeskuksen vuodeosastolla, joten olisi jo aika ottaa terveyskeskumaksu myös käyttöön.

Yksi asia, mihin ed. Helle puuttui: minusta olisi erittäin tärkeää, että myös kansanterveyspuoli voisi ostaa yksityispalveluita enemmän ja helpottaa sillä tavalla siellä olevia jonoja ja hoitopalveluita saantia.

Ed. Kuuskoski-Vikatmaa (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Haluan vain ed. Ala-Harjalle lyhyesti todeta, että ainakin minun mielestäni terveyskeskumaksu ja sairaaloiden poliklinikkamaksu ovat periaatteellisesti aika eri asioita. Hyvän terveyden ja sairaanhoidon edellytys on se, että kynnys peruspalvelujen piiriin on mahdollisimman matala. Tässä suhteessa on kaikki syy jatkaa edelleen sitä käytäntöä, että terveyskeskupalvelut ovat maksuttomia. Tällä tavalla pidetään huolta siitä, että sinne todella haudutaan silloin, kun tarvetta on.

Kun me saamme — ja toivottavasti saamme pikaisesti — omalääkäritoiminnan pyörimään, silloin luottamuksellinen hoitosuhde estää myös sen, että mitään sellaista turhaa käyttöä, jota jotkut ovat joskus pelänneet, ei pääse syntymään.

Ed. Alaranta: Herra puhemies! Kannatan ensiksi ed. Väistön tekemää pohjaehdotusta.

Lisäksi toteaisin, että vaikka tämä keskustelu on keskittynyt aika paljon tämän esityksen huonoihin puoliin, niin tässähän on tietysti hyviäkin puolia. Sellainen on esimerkiksi lapsen sairaanhoito- ja kuntoutusavustus, jonka nimen sosiaalivaliokunta muutti erityishoitorahaksi. Kuten ed. Väistö totesi, me emme ole keskustalaisina valiokuntajäseninä voineet hyväksyä omavastuiden korotuksia juuri siksi, että korotus kohdistuu pienituloisiin ihmisiin ja perusturvauudistus ei ole edennyt.

Tässä keskustelussa on tullut esille myös eräitä uudistus- ja kehittämistoiveita. Siksi kiinnitän vielä eduskunnan huomiota siihen, että tällä lainmuutoksella varusmiehet pääsevät nyt virallisellet isyyslomalle, mutta me kansanedustajat jääme edelleen virallisen

isyyslomaoikeuden ulkopuolelle. Kun eduskunta lähiaikoina tulee säätämään perhe-eläkelain yhteydessä ilman hallituksen esitystä ja ilman edustaja-aloitetta kansanedustajien perhe-eläkelaista, olisin toivonut, että myös kansanedustajien isyys- ja äitiyslomasta olisi voitu päättää nyt käsiteltävänä olevan lain yhteydessä.

Ed. Louvo: Arvoisa puhemies! Pyysin vastauspuheenvuoron ministeri Liikasen puheenvuoron johdosta, kun hän totesi, että meillä voi mahdollisesti olla ideologisia eroja. Täytyy sanoa, että minä en ymmärrä, kuinka sairausvakuutuksen kehittämisestä voidaan tehdä ideologinen kysymys. Kyllä me tarvitsemme aivan ehdottomasti hyvin toimivan julkisen perusterveydenhuollon. Me olemme varmasti siitä aivan samaa mieltä jokainen.

Mutta me tarvitsemme myös täydentämään julkista terveydenhuoltoa hyvin toimivat yksityiset palvelut. Esimerkiksi erikoishoitoa ei ole mahdollista saada terveyskeskuksista. Siinä on pakko käyttää erikoislääkärien palveluja. Silloin, kun korvaustaksoja ei nosteta eikä toteuteta suunnitelmia, mitä sairausvakuutuksen kehittämiseksi on, pienituloiset ihmiset ja erityisesti eläkeläiset, jotka neljä kertaa enemmän sairastavat kuin muut, joutuvat tästä kärsimään.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Yleiskeskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. Kaanniemen kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin I vastalauseeseen sisältyvät lakiehdotukset.

Ed. Väistö ed. Alarannan kannattamana on ehdottanut, että ensimmäisen lakiehdotuksen käsittelyn pohjaksi otettaisiin II vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Toinen varapuhemies: Äänestyksissä ehdotan meneteltäväksi siten, että ensin äänestetään ed. Väistön ja ed. Stenius-Kaukonen ehdotusten välillä ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Väistön ja ed. Stenius-Kaukosen ehdotusten välillä.

Ed. Väistön ehdotus ”jaa”, ed. Stenius-Kaukosen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 60 jaa- ja 37 ei-ääntä, 6 tyhjää; poissa 96. (Koneään. 16)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Väistön ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Väistön ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy suuren valiokunnan mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Väistön ehdotus hyväksytty.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 73 jaa- ja 40 ei-ääntä; poissa 86. (Koneään. 17)

Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt suuren valiokunnan mietinnön.

Eduskunta ryhtyy hallituksen esitykseen sisältyvän ensimmäisen lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

4, 5 ja 5 b § hyväksytään keskustelutta.

8 §.

Keskustelu:

Ed. Alaranta: Herra puhemies! Ehdotan, että 8 § poistettaisiin eli omavastuu säilyisi ennallaan.

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Kannatan ed. Alarannan ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Alaranta ed. Stenius-Kaukosen kannattamana ehdottanut, että pykälä poistettaisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Alarannan ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 72 jaa- ja 40 ei-ääntä; poissa 87. (Koneään. 18)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

9 §.

Keskustelu:

Ed. Alaranta: Herra puhemies! Ehdotan, että myös 9 § poistetaan.

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Kannatan ed. Alarannan ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Alaranta ed. Stenius-Kaukosen kannattamana ehdottanut, että pykälä poistettaisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Alarannan ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 72 jaa- ja 41 ei-ääntä; poissa 86. (Koneään. 19)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

10 §, 5 §:n edellä oleva alaotsikko, 14, 18 a, 20, 23 ja 23 c — 23 f §, 14 §:n edellä oleva alaotsikko, 24, 28 a, 29 ja 30 §, 24 §:n edellä oleva alaotsikko, 2 luvun otsikko, 47, 54, 59 ja 68 §, voimaantulo- ja soveltamissäännös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta hallituksen esitykseen sisältyvän toisen lakiehdotuksen 3 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Eduskunta yhtyy suuren valiokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen sisältyvien lakiehdotusten hylyttämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

17) Ehdotukset laiksi rintamasotilaseläkelain 9 a §:n muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 155

Lakialoitteet n:ot 45 ja 68/1988 vp.

Toivomusaloitteet n:ot 752/1988 vp., 549 ja 562

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 37

Suuren valiokunnan mietintö n:o 207

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 207. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Maijala: Herra puhemies! Käsiteltävänä olevassa lakiehdotuksessa ehdotetaan parannettavaksi pientä eläkettä saavien rintamaveteraanien taloudellista asemaa korottamalla rintamasotilaseläkelain mukaista ylimääräistä rintamalisää 7,5 prosentin tasolta 12,5 prosentin tasolle kansaneläkkeen lisäosan määrästä. Uudistuksen jälkeen ylimääräinen rintamalisä olisi enimmillään 213 markkaa kuukaudessa, kun se nyt on 128 markkaa kuukaudessa. Alinta maksettavaa määrää, joka nyt on 23 markkaa kuukaudessa, ei ehdotuksessa esitetä korotettavaksi. Ylimmän kuukausieran nousu olisi 85 markkaa kuukaudessa.

Valiokunnan mietintöön liitetyssä keskustan ja devan edustajien ym. vastalauseessa on ehdotettu samoin kuin viime vuoden keväällä jättämässäni lakialoitteessani n:o 45 ylimääräisen rintamalisän korottamista mainitulta 7,5 prosentin tasolta 30 prosenttiin kansaneläkkeen lisäosan määrästä. Se vastaa

veteraanijärjestöjen asettamaa tavoitetta. Tällöin ylimääräinen rintamalisä nousisi lähes 500 markkaan kuukaudessa.

Tämä ylimääräinen rintamalisä on indeksidonnainen, minkä vuoksi tasokorotuksen jälkeenkin se aina nousisi elinkustannusten nousua vastaavasti. Ylimääräinen rintamalisä ei ole veronalaista tuloa, eikä sitä tule verouudistuksen yhteydessäkään saattaa veronalaiseksi tuloksi.

Keskustan edustajien ym. vastalauseessa on ehdotettu myös tulosidonnaisen ylimääräisen rintamalisän alarajan korottamista nykyisestä 23 markasta 50 markkaan kuukaudessa. Ylimääräisen rintamalisän nostaminen parantaa nimenomaan heikoimmassa taloudellisessa asemassa olevien ja elävien veteraanien asemaa, koska mainittu lisä on tulosidonnainen eli sen saaminen riippuu kansaneläkkeen lisäosan saamisesta, ja siten koheenee noin 162 000 rintamaveteraanin eläketurva.

Vaikka tässä onkin eri yhteyksissä joutunut normaaliin parlamentin opposition tapaan arvostelemaan hallitusta ja sen toimia tai toimimattomuutta, totean, ettei hallitus näissä veteraanien asioissa ole ollut toki täysin toimeton. Tänä vuonna ovat ulkoilla asuvat rintamaveteraanit voineet hakea rintamalisää, sotilasvammakorvaus on hyväksytty etuoikeutetuksi tuloksi, niin kuin Sotainvalidien Veljesliitto aikoinaan on toivonut. Kuntoutusmäärärahoja on myös vuosittain jossain määrin lisätty, ja nyt on esillä tämä parannus, joka on mielestämme oikean suuntainen, mutta riittämätön.

Eduskunnassa on lain voimaantuloa aikaistettu kahdella kuukaudella. Sekin on parannus, joskin voi kysyä, miksi ei samantien aikaistettu vielä enemmän. Sotaveteraaniliitto on ehdottanut lain voimaantuloa 1.4.1990. Siihen olisi ollut mahdollisuuksia siitä syystä, että rintamaveteraanien varhaiseläkkeistä säästyy ensi vuonna budjettikirjan mukaan eläkekannan pienenemisen vuoksi tähän vuoteen verrattuna yli 80 miljoonaa markkaa.

Sosiaalivaliokunnan mietinnössä on eräs kappale, joka saattaa enteillä rintamalisän korottamista, koska siinä edellytetään, että hallitus selvittää vuoden 1990 loppuun mennessä rintamalisän korottamismahdollisuudet siten, ettei väliinputoamisia synny. Samoin edellytetään pitemmällä aikavälillä laaditta-

van kokonaisselvitys rintamasotilaitten aseman kehittämistä yhteistyössä viranomaisen ja veteraanijärjestöjen kanssa. Ajatukset ovat hyviä. On kuitenkin huomautettava, että veteraanien ikärakenne alkaa olla niin korkeissa luvuissa, että kovin pitkiin selvittelyihin ja niitä seuraavien toimenpiteiden viipymisiin ei ole aikaa. Jos väliinputoamisia pidetään mahdollisina, niin ne tulee torjua korjaamalla lakeja.

Keskustan ym. edustajien vastalauseessa kerrotaan, että valiokunnalle esitettiin hyväksyttäväksi lausumaa, jonka enemmistö hylkäsi. Siinä lausumassa vaaditaan, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen lainsäädännön muuttamiseksi siten, että eläkeläispuolison kansaneläkkeen lisäosan alenema poistettaisiin rintamaveteraaneilta ja heidän puolisoiltaan. Tämän ehdotuksen toteuttaminen merkitsisi edes pientä askelta kansaneläkeuudistuksen neljännen vaiheen toteuttamista kohti.

Ehdotan käsittelyn pohjaksi sosiaalivaliokunnan mietintöön liitetyn vastalauseen mukaista lakiehdotusta.

Herra puhemies! Nyt on joulukuun 1 päivä ja 50 vuotta kulunut talvisodan alkamisesta. Eduskunnalla olisi nyt ajankohtaan erittäin hyvin soveltuva tilaisuus tehdä heikoimmassa asemassa olevia rintamaveteraaneja koskeva tuntuva ja myönteinen päätös. Olen juuri eilen ollut kutsuttuna läsnä talvisodan veteraanien juhlassa, jossa tuli esille mm. se, että rintamaveteraaneissa on runsaasti sellaisia, joiden toimeentulo ei ole kunnolla järjestetty.

Kuuluisan ja kansallemme arvokkaaksi osoittautuneen talvisodan hengen toivoisi nyt ulottuvan tähän päivään ja niihin veteraaneihin, jotka sitä henkeä olivat omakohtaisella panoksellaan ja uhrillaan luomassa. He ovat kantaneet 105 kunnian päivän muistoa kaikki sydämessään ja monet kehossaan. On kysymys sekä talvi- että jatkosodan veteraaneista, heidän työnsä kunnioittamisesta ja heistä heikoimpien aseman parantamisesta. Toivon siihen löytyvän myönteisyyttä hyvinvointiyhteiskunnaksi sanotun Suomen parlamentilta.

Ed. Kärhä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli miellyttävää kuulla, että ed. Majjala antoi tunnustuksen nykyiselle hallitukselle toimenpiteistä sotainvalidien ja

veteraanien asiassa. Mutta toivoisin, ettei ed. Majjala eivätkä muutkaan keskustalaiset pelottelisi meidän veteraanejamme eikä sotainvalidejamme verotuksella. Ei meillä ole ollut mitään aikomusta — kenelläkään ei varmaan tässä salissa ole aikomusta — viedä näitä etuja, jotka nyt ovat verottomia, verotuksen piiriin.

Haluun erityisesti korostaa, että verouudistukseen liittyvä ratkaisu verotettavan tulon alarajan nostamisesta 38 000 markkaan tulevana vuonna auttaa erityisesti vaikeassa taloudellisessa asemassa olevia veteraaneja ja invalideja, ja korostan, että verouudistuksen yhteydessä nimenomaan korostettiin sitä, että sotilasvammakorvaukset eivät ole veronalaista tuloa.

Huomaatan vielä, että kun yhteensovituksia ja muita on purettu, nimenomaan tämä hallitus purki sotilasvammaeläkkeen yhteensovituksen kansaneläkkeen lisäosan kanssa, mikä on todella koettu hyväksi uudistukseksi.

Ed. Skinnari (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ensinnäkin hallitukselle on annettava tunnustus siitä, että se on lähtenyt rintamalisäjärjestelmää tällä tavoin kehittämään ja auttamaan nimenomaan vähävaraisimpia rintamaveteraaneja. Tähän asiakokonaisuteen liittyy se, että hallituspuolueet eduskunnassa ovat nyt esittämässä tämän aikaistamista kahdella kuukaudella.

Samaten sosiaalivaliokunnan ja myös hallituksen tavoitteena on se, että vähävaraisimpien rintamaveteraanien asia pannaan ensi vuoden aikana järjestykseen. Tapahtuuko se sitten käytännössä rintamalisää korottamalla, on asia, joka selvitetään. Vai onko niin, että se tehtäisiin sillä tavoin kuin äskettäin rintamaveteraanien neuvottelukunta on esittänyt, että kansaneläkejärjestelmää muuten parantamalla vähävaraisimpien veteraanien asia laitetaan järjestykseen? Joka tapauksessa tämä asia on hoidettava.

Mitä tulee kansaneläkeuudistuksen neljännen vaiheen siihen palkansääjien kannalta tärkeään osaan, että eläkeläispuolisoiden asemaa parannetaan silloin, kun molemmat ovat eläkkeellä, tämä on myös sellainen asia, joka lähiaikoina tämän hallituksen ja tämän eduskunnan aikana tullaan laittamaan kuntoon.

Ed. Louvo: Herra puhemies! Kun pitkin syksyä ja erityisesti tämän viikon aikana olemme nähneet omia muistikuvia ja tunnelmia tukevia kuvia 50 vuoden takaa ja kuulleet äänitteitä ja kuvauksia talvisodan alkamisesta, ei voi muuta kuin syvästi tuntea, kuinka suunnattoman paljon velkaa nykyinen sukupolvi on niille miehille ja naisille, joiden yksimielisen toiminnan vuoksi saamme nyt olla tätäkin työtämme tekemässä vapaassa, itsenäisessä maassa vapaina kansalaisina.

K kaikkea sitä vasten tuntuu tietenkin taloudelliselta anniltaan kovin vaatimattomalta tämäkin ylimääräistä rintamalisää koskeva parannusesitys, jota nyt olemme käsittelemässä. Kuitenkin juuri tämä esitys toteuttaa sitä hallitusohjelman kohtaa, jonka mukaan rintamaveteraanien sosiaaliturvan kehittämistä jatketaan ottaen huomioon erityisesti vaikeassa taloudellisessa asemassa olevat sotaveteraanit. Heistähän perusturvan parantamisen ennen kaikkea tulisi alkaa. Verotonta ylimääräistä rintamalisää nimittäin maksetaan vain pienituloisille sotaveteraaneille ja -invalidille.

Elossa olevista 340 000 veteraanista noin puolet eli 162 000 veteraania hyötyy tästä uudistuksesta. Heidän joukossaan on 10 000 sotainvalidia. Ylimääräinen muuta tuloa täydentävä rintamalisä on tällä hetkellä 7,5 prosenttia kansaneläkkeen lisäosan määrästä. Prosenttiluvun korotus ensi vuonna 12,5 prosenttiin perustuu rintamaveteraaniasiain neuvottelukunnan yksimieliseen esitykseen.

Sosiaalivaliokunnassa veteraanijärjestöt kertoivat neuvottelukunnan päätyneen tähän prosenttilukuun siitä syystä, että korkeampi luku olisi tuonut huomattavan määrän väliinputoajia eri etuuksien vaikuttaessa toisiinsa niin, että peräti muutamalla tuhannella veteraanilla tulot olisivat laskeneet. Siksi 12,5 prosenttia on tässä vaiheessa hyvä luku, koska väliinputoajia ei nyt pitäisi tulla.

Veteraanijärjestöt olisivat myös toivoneet, että uudistus olisi alkanut lokakuun sijasta jo vuoden alusta. Myös valiokunnassa olisimme toivoneet alkamisajankohdan huomattavaa aikaistamista. Lopputuloksena hallitusryhmien neuvotteluissa sovittiin, että uudistusta aikaistetaan parilla kuukaudella eli se astuu voimaan elokuun alusta. Merkittäviä ovat sosiaalivaliokunnan mietinnössä lauseet: "Sosiaalivaliokunta pitää tärkeänä, että hal-

litus selvittää kesäkuun 1990 loppuun mennessä rintamalisän korottamisen mahdollisuudet siten, ettei väliinputoamisia synny. Pitemmällä aikavälillä on laadittava kokonaisselvitys rintamasotilaitten aseman kehittämisestä yhteistyössä viranomaisten ja veteraanijärjestöjen kanssa." Toivon ja uskon, että nämä lauseet muutetaan vielä käsittelyn aikana hallitusta velvoittavaksi perustelulausumaksi. Siitä hallitusryhmät ovat sopineet. Ed. Maijala luki ne jo tätä ennakoiden perustelulausumana.

Ylimääräinen rintamalisä on siis sidottu kansaneläkkeen lisäosaan. Kun lokakuun alusta sotainvalidien elinkorko etuoikeutettiin eli se ei enää vähennä kansaneläkkeen lisäosaa, tulee ylimääräisen rintamalisän prosenttiosuuden nostaminen vaikuttamaan tuloja kohottavasti erityisesti juuri sotainvalideille. Sotainvalideille elinkoron etuoikeuttaminen on ollut suuri periaatteellinen kysymys, ja sen puolesta on taisteltu. Tämän hallituksen hyviä tekoja ilokseni ed. Maijalakin täällä luutteli jo suuren joukon muitakin, mutta minusta kaikkein suurin hyvä teko on ollut se, että sotainvalideille kansaneläkeuudistuksen yhteydessä tehty vääryys on saatu lokakuun alusta korjatuksi. Hallitus on myös helpottanut sotainvalidien hakeusten uudelleen käsittelyä parantamalla tapaturmaviraston resursseja, joissa edelleenkin on parantamisen varaa. Ensi vuonna käytetäänkin sotavammakorvausten menoihin 235 miljoonaa markkaa enemmän kuin tänä vuonna.

Sotainvalidit ovat tiedostaneet nämä uudistukset hyvin konkreettisesti. Suorastaan sykähdytti, kun sain jokin aika sitten eräältä myös ylimääräistä rintamalisää elinkoron lisäksi saavalta sotainvalidilta kirjeen, jossa hän iloitsi näiden etujen parantumisesta ja totesi: "Koko paras elinaika on mennyt vammoja kantaessa. Ei se mitään, hyvin olen jaksanut ja vieläkin paremmin jaksan nyt, kun tuntuu, että ensimmäistä kertaa valtiotalon taholta annetaan tunnustusta meille sodankävijöille. Monet vuosikymmenet ei kuullut kuin että sota hävittiin, vaikka nyt se ymmärretään, että oli voitto, kun Suomi jäi itsenäiseksi."

Arvoisa puhemies! Tällainen tunnustus velvoittaa meitä tekemään kaikkemme toimiaksemme laajalla rintamalla niin sotaveteraanien toimeentuloturvan, kuntoutuksen,

terveydenhuollon ja muiden palvelujen kuin asumisenkin parantamiseksi. Tämä koskee myös sotainvalidien vaimoja. Se on vähintä, mitä me voimme tehdä. Aikaa ei ole enää paljon.

Ed. Alaranta (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! En halua synnyttää riitoja asian käsittelyn yhteydessä, koska on suuriarvoinen asia se, että saamme elää rauhan aikoja tässä maassa. Haluan kuitenkin todeta edellisen puheenvuoron johdosta, että ne väliinputoajat, joista ed. Louvo puhui, eivät ole kaikkein vähävaraisimpia, pienituloisimpia veteraaneja. Siksi mm. me olemme rohkeasti esittäneet vastalauseessamme hallituksen prosenttilukua suurempaa korotusprosenttia.

Ed. Rantanen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Alarannalle huomautan, että puheena olevista henkilöistä valtaosa, jollei kaikki, on asumistuen saajia ja asumistukea eivät saa kuin pienituloiset.

Ed. Alaranta (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tämän kaltaista puheenvuoroa varten, jonka ed. Rantanen käytti, olen pyytänyt toimittamaan paikalleni kopion lakitekstistä eläkkeensaajien asumistukilaista, ja täällä todetaan 6 §:ssä, että "rintamalisä tai ylimääräinen rintamalisä ei vaikuta eläkkeensaajan asumistuen määrään".

Ed. Kohijoki: Herra puhemies! Viime vuosikymmeninä kovin monet valtiovallan toimenpiteet sotiemme veteraanien elämäolosuhteiden helpottamiseksi ovat olleet pahasti myöhässä. Hyvin suuri määrä veteraaneja on elämänsä loppuun asti joutunut elämään kohtuuttoman niukan toimeentulon varassa. Niiden veteraanien eläketurva, joita käsiteltävänä oleva lakiesitys koskee, jää tämän lakiesityksen hyväksymisen jälkeenkin kovin pieneksi, riittämättömäksi.

Sosiaalivaliokunta on ehdottanut lakiesityksen voimaantulosäännöstä sen sisältöiseksi, että laki tulisi voimaan 1 päivänä elokuuta 1990. Oikeampaa olisi ollut, että sosiaalivaliokunta olisi ehdottanut lain tulevaksi voimaan heti tulevan vuoden 1990 alusta taikka sitten viimeistään 1 päivänä huhtikuuta 1990. Sitä tarkoittavan aloitteenkin olen tehnyt. Itse asia on varmasti mitaamatto-

masti paljon suuremman arvoinen kuin se kustannuserä, joka ylimääräisen rintamalisän liian vähäiseksi nytkin jäävästä korotuksesta aiheutuisi korotettuna ja aikaistettuna ehdotetuista.

On kulunut 50 vuotta siitä, kun veteraanit, silloiset nuoret miehet, kutsuttiin turvaamaan maamme vapautta ja taistelemaan itärajan takaa maahamme valheen varjossa hyökänneitä valtavia voimia vastaan. Jatkosodankin päättymisestä on jo kulunut yli 45 vuotta. Noina sodan vuosina turvattiin vapaan isänmaan tulevaisuus ja turvattiin myös edellytykset nykyisen kaltaiselle hyvinvoinnille. Me maailman parhaassa maassamme saamme vapaasti päättää omista asioistamme eikä päätöksiämme mitätöidä muualla.

Ylimääräisen rintamalisän saajat joutuvat elämään todella niukan toimeentulon varassa. Heitä on yli 160 000, ja heidän keskimääräinen työeläkkeensä on vain 1 184 markkaa kuukaudessa. Puolella heistä eli noin 85 000:lla työeläke on enintään 1 000 markkaa kuukaudessa, ja noin 30 000 heistä ei saa työeläkettä ollenkaan ja joutuu elämään pelkän kansaneläkkeen turvin.

Nykyisin ylimääräinen rintamalisä on keskimäärin 71 markkaa kuukaudessa. Esitetyn korotuksen jälkeen keskimääräinen ylimääräinen rintamalisä tulisi olemaan vaatimaton, 117 markkaa kuukaudessa. Vain 46 markalla kuukaudessa keskimäärin maksettava ylimääräinen rintamalisä nousisi. Eri yhteyksissä olen eduskunnassa esittänyt, että ylimääräisen rintamalisän määrän tulisi olla 30 prosenttia kansaneläkkeen lisäosasta, mutta kaikissa tapauksissa vähintään 50 markkaa kuukaudessa. Tätä on pidettävä seuraavana tavoitteena, mutta aikaa ei ole hukattavissa.

En toista enkä luettele niitä erittäin merkittäviä parannuksia, mitä on saatu aikaan sotainvalidien ja muiden veteraanien elämäolosuhteiden helpottamiseksi tällä vaalikaudella. Mutta tärkeätä on jokaisen päättäjän huomata, että vain noin puolet sodan aikaisen kenttäarmeijamme vahvuudesta on enää jäljellä tässä ajassa. Veteraanien joukko vähenee nopeasti. Ei ole kunniaksi valtiovalle sodan jälkeisten vuosikymmenien ajalta, jos ja kun tulevat sukupolvet joutuvat huomaamaan, että veteraanien asioita ei tässä maassa hoidettu kunniallisesti silloin, kun heitä vielä oli.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Laki rintamasotilaseläkelain 9 a §:n muuttamisesta erityisesti siltä osin kuin se koskee markkämääraisiä korotuksia ei luonnollisesti tyydytä Suomen maaseudun puolueen eduskuntaryhmää ja Suomen maaseudun puoluetta, jotka perinteisesti ovat tehneet paljon työtä nimenomaan rintamamiesten ja eläkeläisten elintason ja ansiotason korottamiseksi.

Kun kuitenkin käsittelyn ja keskustelujen aikana tuotiin melko voimakkaasti esille, että tietyn tyyppisen korotuksen hyväksyminen saattaisi vaikuttaa haitallisesti eräiden ylimääräisen rintamamieslisän saajien eräisiin muihin etuuksiin, olemme lähteneet siitä, että katsottiin parhaaksi nämä asiat pikaisesti selvittää, niin kuin on hallituspuolueiden keskinäisissä keskusteluissa sovittu, ja lähtee liikkeelle tältä pohjalta. Tähän liittyen meillä on erittäin perusteltu syy toivoa, että vielä nimenomaan tämän hallituksen ja tämän vaalikauden aikana rintamamiesten asemaan tältä osin saadaan ainakin jonkin verran korjauksia verrattuna tähän esitykseen, toivottavasti merkittäviäkin korjauksia.

Herra puhemies! Niin kuin ed. Majjala mainitsi, olimme eilen Finlandia-talossa talvisodan veteraanien järjestämässä muistojuhlissa. Siellä minuakin luultiin kuluneen ulkomuotoni vuoksi jo talvisodassa olleeksi ja kyseltiin, millä rintamalohkolla mahdollisesti olin taistellut. Tietysti isäni kertomana olisi ollut sellaisia taistelupaikkoja, joissa olisin voinut huumorin varjolla esittää olleeni siellä taikka täällä, mutta niin suuri kunnioitukseksi on veteraaneja kohtaan, että en lähtenyt leikinlaskuun tässä tilaisuudessa.

Joka tapauksessa tuossa tilaisuudessa hyvin katkeralla tavalla monessakin puheenvuorossa sekä virallisissa puheenvuoroissa että käytäväkeskusteluissa tuotiin esille, että rintamamiesten asemaa ja heidän ansioitaan itsenäisen maan puolustamisessa ei ole tarpeeksi tuotu esille eikä niistä tarpeeksi huolehdittu. Kun näissä keskusteluissa hyvin useat istuessamme salissa kääntyivät katsomaan meidän suuntaamme tavallaan syyttävästi, teki mieli nostaa pompan kaulusta hieman kasvojen suojaksi. Mutta mitäpä siinä teki muuta kuin oli onnettoman näköisenä. Näinhän asia on, kuin he ovat sanooneet.

Rintamamiesten arvostuksen kannalta olen huomionut viime päivien lehdistössä

hyvin merkittäviä asioita. On nimittäin suoritettu tutkimus siitä, miten suomalaiset, myöskin nuoret, suhtautuvat tänä päivänä talvisotaan ja niihin veteraaneihin, jotka silloin ovat nuorina miehinä olleet mukana. On huomattava, että juuri nimenomaan nuorten, oliko nyt 15—24-vuotiaiden, näkemykset ovat vielä huomattavasti kunnioittavammat kuin keski-ikään tulevilla kansalaisilla. Tämä merkitsee sitä, että kunnioitus nuoren polven keskuudessa sotaveteraaneja kohtaan säilyy ja on säilynyt. Tältäkin perustalta lähtien nimenomaan pikaisesti suoritettu rintamamiesten aseman korjaaminen on koko kansan asia, jota eivät varmasti vastusta myöskään ne ikäpolvet, joilla ei ole sodasta muuta kuin filmien, kirjojen ja lehtien tuoma kuva.

Mielestäni tämänkin asia on huomioitava ja nyt viimeistään tämän hallituksen aikana ja tämän vaalikauden aikana tehtävä merkittävät parannukset rintamamiesten asemaan. Siihen on myös eduskunnassa selvä konsensus. Täällä ei ole yhtään sellaista puheenvuoroa käytetty, joka ei tukisi tätä näkemystä. Myös hallituksen keskuudessa on tässä meille hyvin tärkeässä asiassa keskusteltu rakentavasti, luonnollisesti. Tältä pohjalta on todella syytä toivoa, että jatkotoimenpiteet näiden asioiden korjaamiseksi tapahtuvat hyvin nopeasti.

Kun tähän asiaan tietysti liittyy vähäosaisen asema yleensäkin, kansaneläkeläisten asema, johon täällä on viitattu, herra puhemies, ihan lyhyesti totean sen, että hallituksen keskuudessa on hyvin positiivisesti suhtauduttu tähän asiaan, joka pohjautuu Suomen maaseudun puolueen viime kesänä tekemään ja hyvin runsaasti huomiota saaneeseen ehdotukseen kansaneläkeuudistuksen neljännen vaiheen osauudistuksen kiireelliseksi toteuttamiseksi. Jouduimme syksyllä höynäytettyjen joukkoon erityisesti Suomen keskustan osalta, koska tiettyjä väärinkäsityksiä sopimusten kirjausten suuntaan kieltämättä on tullut.

Voin todeta, että hallituksen sisäisissä keskusteluissa asia on edennyt positiivisesti. On syytä odottaa, että tähänkin asiaan saadaan korjaus nimenomaan tämän hallituksen aikana. Minä korostan sitä, että kysymys on koko hallituksen ottamasta kannasta kansaneläkeuudistuksen neljännen vaiheen osatoiteutukseen, mutta ei kai ole väärin todeta myös sitä, että Suomen maaseudun puolueel-

le se on ollut eräs tärkeimpiä asioita, jonka puolesta me olemme pyrkineet eduskunnassa ja hallitusyhteistyössä toimimaan.

Ed. Väänänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Monet kansanedustajat ovat tänään täällä puhuneet rintamasotilaseläkelain 9 a §:n muuttamisesta — 50 vuotta sitten oli talvisodan syttymisen jälkeinen päivä. On tietysti arvokasta se, että muistetaan edes puheina meidän rintamaveteraanijamme.

Mutta mielestäni vastalause, joka liittyy käsillä olevaan hallituksen esitykseen ja jonka esitti rintamaveteraani ed. Matti Maijala, antaisi nyt hyvän mahdollisuuden käytännössä osoittaa hyvää tahtoa meidän rintamaveteraanijamme kohtaan. Toivonkin, että ne puhujat, jotka nyt salissa ovat kauniisti ja arvokkaasti puhuneet veteraanien puolesta, tekisivät myös käytännön työn ja yhtyisivät keskustan esittämän vastalauseen mukaiseen ehdotukseen.

Ed. Kankaanniemi: Herra puhemies! Kannatan ed. Maijalan tekemää ehdotusta.

Totean, että kristillinen liitto on aina, noin 20 vuotta eduskunnassa, ollut selkeästi vaatimassa sotiemme veteraanien aseman parantamista. Ensiksikin totean, että meillä tämän päivän hyvinvoinnin keskellä elävillä on velvollisuus näin osoittaa kiitoksemme noille lähimmäisillemme edes nyt, vaikka heitä on enää melko vähän keskellämme. Toiseksi on todettava, että tämä ylimääräinen rintamalisä ohjautuu taloudellisesti varsin heikossa asemassa oleville henkilöille ja on tässä mielessä tarpeellinen tuki heidän taloutensa kannalta.

Edelleen on todettava, että tämä asia olisi Suomen valtiontalouden, kansantalouden kannalta ollut mahdollista hoitaa jo viimeistään 60-luvulla eli runsaat 20 vuotta sitten. Mutta kun sitä ei ole silloin hoidettu eikä viimeisten 20 vuoden aikana pantu asialliseen kuntoon, niin nyt on todella kiireellinen aika näin toimia. Siksi on paikallaan korottaa ylimääräisen rintamalisän perustana olevaa prosenttilukua, ei niin kuin hallitus esittää 12,5 prosenttiin, vaan 30 prosenttiin, joka on kohtuullinen ja hieman tuntuvampi korotus kuin se, mihin hallitus on esityksessään päätenyt. Meillä on todella nyt kiireellinen aika tehdä tämä ratkaisu.

Ed. Väistö: Herra puhemies! Kiitos itsenäisestä isänmaasta kuuluu veteraaneille, joiden joukko on kaiken aikaa harventumassa kuten edellä on jo todettu. Tästä syystä on välttämätöntä, että nyt vihdoin toteutamme nopeammin niitä ratkaisuja, joilla turvataan erityisesti vähimmän toimeentuloturvan piirissä oleville tuntuvampi korotus ylimääräiseen rintamalisään korottamalla lisä 500 markkaan kuukaudessa kuten valiokunnan mietinnön vastalauseen mukainen ehdotus edellyttää. Ed. Maijalan lakialoitteeseen perustuva ehdotus merkitsee sitä, että ylimääräinen rintamalisä todella nostetaan 30 prosentin tasoon kansaneläkkeen lisäosan määräksi.

Valiokunnassa keskusteltiin siitä, että ehdotus voisi merkitä menetyksiä joillekin. Kun kyseessä on 162 000 edun saajaa ja jos heistä 2 000:lle tämä korotus merkitsee menetyksiä, niin saamiemme tietojen mukaan he eivät kuitenkaan ole kaikkein vähätuloisimpia. On tietysti tärkeää, että selvitetään mahdollisimman pian kokonaisuus niin, että rintamalisän korotuksen myötä veteraanit eivät menetä jotain muuta etuutta.

Kannatan ed. Maijalan tekemää ehdotusta käsittelyn pohjasta.

Ed. Wasz-Höckert: Herra puhemies! Tässä on nyt keskusteltu ensisijaisesti taloudellisesta asemasta, ja olen aivan varma siitä, että ne rintamaveteraanit, jotka kuuluvat hallituspuolueisiin, olisivat varmasti toivoneet vielä ripeämpää otetta hallitukselta. Minä puolestani joudun elämään siinä toivossa, että me vielä pystymme jotakin tekemään ja ennen kaikkea seuraavana vuonna tämä asia saisi toisenlaisen ratkaisun.

Herra puhemies! Koska etulinjapataljoonan lääkärinä olen joutunut kaatuneiden ja haavoittuneiden lisäksi ottamaan hoitooni tavallisia taistelijoita, niin voin sanoa, että melkein kaikki olemme siitä saaneet jonkin näköiset henkiset vauriot. Tämän vuoksi minusta sosiaalivaliokunnan ratkaisu kuntoutuksessa ei ollut onnistunut, kun siinä pantiin sairaat etusijalle. He kuuluvat luonnolliseen sairaiden ihmisten väylään, ja niin kauan kuin näinkin paljon sotaveteraaneja on vielä olemassa, heitä tulisi kuntouttaa. Siitä olen iloinen, että kuntoutusrahaan kuitenkin on saatu lisäystä.

Ed. Louvo: Arvoisa puhemies! Haluan ed. Wasz-Höckertille todeta, että se ei ollut sosiaalivaliokunnan linja. Me olimme nimenomaan veteraanijärjestöjen kanssa sitä mieltä, että jokaiselle veteraanille tulee kuulua kuntoutus, ja se kyllä mainitaan mietinnössä. Minä tiedän, että siitä on käytännössä tullut nyt tulkintaerimielisyyksiä. Siitä ovat myös sosiaalivaliokunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, eräät sosiaalivaliokunnan jäsenet ja rintamaveteraanijärjestöt neuvotelleet. Tapaturmavirasto on tässä hyvin pitkälti avainasemassa, ja sieltä on luvattu näissä neuvotteluissa, että tästä annetaan uudet ohjeet kentälle ja siinä otetaan huomioon myös tämä sosiaalivaliokunnan kanta.

Ed. Wasz-Höckert: Herra puhemies! Olen iloinen siitä, että ed. Louvo antoi minulle nyt oikeat informaatiot, jotta voin viedä ne perille, koska kentällä on aika suurta katkeruutta.

Voin sanoa, että päivää ennen talvisodan puhkeamispäivää muodostettiin Rintamamiesveteraanien liiton valtuuskunta. Siinä on puheenjohtajana entinen puhemies Veikko Helle. 20 jäsenen joukosta löytyy mm. kolme nykyistä tai aikaisempaa maaherraa. Me tulemme hyvin tarkkaan seuraamaan, mitä tapahtuu, ja tällä panoksella yritämme niiden nyt jo olemassa olevien elimien lisäksi tehdä työtä, koska kaikki, jotka kuuluvat tähän 20 miehen porukkaan, ovat itse entisiä rintamamiehiä.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Yleiskeskustelussa on ed. Majjala ed. Kankaanniemen kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi hyväksyttäisiin vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy suuren valiokunnan mietinnön, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Majjalan ehdotus hyväksytty.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 54 jaa- ja 33 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 109. (Koneään. 20)

Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt suuren valiokunnan mietinnön.

Eduskunta ryhtyy hallitukseen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

9 a § hyväksytään keskustelutta.

Voimaantulo- ja soveltamissäännös.

Keskustelu:

Ed. Alaranta: Herra puhemies! Ehdotan, että voimaantulo- ja soveltamissäännös hyväksyttäisiin vastalauseen mukaisena, mikä tarkoittaa sitä, että ylimääräisen rintamalisän korotus voimaan heti vuoden alusta eikä elokuun alusta, kuten hallituspuolueet ovat täällä sopineet.

Ed. Väistö: Herra puhemies! Kannatan ed. Alarannan ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Alaranta ed. Väistön kannattamana ehdottanut, että voimaantulo- ja soveltamissäännös hyväksyttäisiin vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. Alarannan ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 57 jaa- ja 32 ei-ääntä; poissa 110. (Koneään. 21)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Eduskunta yhtyy suuren valiokunnan ehdotukseen lakialoitteisiin sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

18) Ehdotukset laeiksi asuntotuotantolain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 194

Toisen lakivaliokunnan mietintö n:o 12

Suuren valiokunnan mietintö n:o 208

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 208. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 19) asiasta.

Yleiskeskustelu:

Ed. Löyttyjärvi: Arvoisa puhemies! Nämä kaksi esityskokonaisuutta antaisivat hyvän mahdollisuuden käsitellä asuntopoliittikkaa hyvinkin perusteellisesti. Tyydyn tässä kuitenkin ottaen huomioon ajankohdan ja rivien harventumisen esitelmään lyhyesti näihin kahteen lakikokonaisuuteen, lakipakettiin, liittyvät SKDL:n ja demokraattisen vaihtoehdon yhteiset vastalauseet.

Hallituksen esitykseen n:o 194 liittyen on valiokunta hyvin laajasti käsitellyt asuntopoliittikkaa ja esittänyt ja hahmotellut hyvin myönteisiä ratkaisuja. Erityisen myönteistä on se, että valiokunta on vastoin hallituksen esityksen perusteluissa ilmaisemaa kantaa edellyttänyt, että omistusravalainoitus säilytetään edelleenkin ja että sitä laajennetaan, ja samalla edellyttänyt, että korkotukilainoista valtion asuntolainaa korvaavana omistus-asuntojen rahoitusmuotona luovutaan.

Valiokunta on tämän esityksen n:o 194 perusteluissa kiirehtinyt peruskorjaus- ja perusparannuslainoituksen ottamista myös yhtenäislainajärjestelmän piiriin eli 95 prosentin valtion lainoituksen piiriin. Vastalauseen allekirjoittaneiden mielestä tämä pitäisi toteuttaa välittömästi tässä yhteydessä, muuttaa

tältä osin sekä asuntotuotantolakia että perusparannusta koskevaa lakia. Tällaiset esitykset sisältyvät vastalauseeseen.

Olisi välttämätöntä, että koko asuntokantaa voitaisiin näillä keskeisillä asuntopoliittikan keinoilla käsitellä yhtäaikaaisesti, että voitaisiin, paitsi että rakennetaan uusia asuntoja poistamaan asuntopulaa, huolehtia siitä, että asuntojen poistuma on mahdollisimman vähäinen. Tämä edellyttää sitä, että huolehditaan peruskorjauksesta ja perusparantamisesta. Tältä osinhan eduskunta muutaman viime vuoden budjettipäätöksiä tehdessään on omaksunut varsin huonon linjan, kun on supistanut tämän toiminnan melkein minimiin, lähes kokonaan laiminlyönyt asuntojen korjaustoiminnan tukemisen. Tätä tarkoittavat esitykset, että yhtenäislainajärjestelmä ulotetaan peruskorjaukseen, sisältyvät vastalauseeseen.

Asuntotuotantolain 6 §:n muutoksella tulee asuntojen hankinta vanhasta asuntokannasta valtion lainoituksen piiriin silloin, kun kyseessä on asuntojen hankkiminen asunnottomille, pakolaisille tai romaaneille. On hyvä, että saadaan tässä asiassa pää auki. Kuitenkin meidän mielestämme tulisi ylipäänsäkin kuntien asuntojen hankintaa vanhasta kannasta tukea aravalainoituksen turvin, ja kiireisin tarve olisi siinä, että nyt jo voitaisiin lakia muuttaa siten, että mahdollistettaisiin kuntien puuttuminen esimerkiksi niihin tilanteisiin, jotka Helsingissä viime vuosina ovat olleet hyvin yleisiä, että mm. perikuntien omistamia kokonaisia vuokratiloja tulee myyntiin ja näiden pienituloiset asukkaat, jotka pääasiassa ovat eläkeläisväestöä, joutuvat hädän kohteeksi. Tällaisissa tapauksissa olisi välttämätöntä, että voitaisiin tilanteeseen puuttua, hankkia näitä asuntoja valtion lainan turvin kuntien omistukseen ja turvata näille asukkaille asumisen oikeuden jatkuminen. Jotta tämä mahdollistuisi, esitämme asianomaisiin asuntotuotantolain pykälisiin myös korjaus ehdotuksia.

Emme myöskään ole voineet pitää tarkoituksenmukaisena sitä, että nyt ehdotetaan kumottavaksi pykälä, joka mahdollistaa mm. avustusten antamisen kunnille asuntojen hankintaan vanhasta kannasta. Nämä olivat lyhyesti ne esitykset, jotka liittyvät vastalauseeseen hallituksen esityksen n:o 194 osalta.

Asuntorahasto on hyvin keskeinen väline edistettäessä asuntopoliittisia tavoitteita, ja

pidämme sitä sinänsä hyvin myönteisenä askelena eteenpäin. Asuntorahaston perustaminen ei kuitenkaan sinänsä minään automaattina lisää yhteiskunnan osuutta ja sääätelymahdollisuuksia asuntomarkkinoilla, vaan se edellyttää sitä, että eduskunta myös budjettipäätöksillä ja muutoinakin osoittaa todella tahtonsa käyttää tätä uutta rahoitusmahdollisuutta hyväkseen, joka takaa siis nykyistä budjettikäytäntöä joustavammat mahdollisuudet rahoittaa asuntotuotantoa ja edistää muutenkin asuntopoliittisia tavoitteita.

Erittäin suuri puute asuntorahastolakiehdotuksessa on se, että tässä yhteydessä asuntorahastolle annettaisiin mahdollisuus ainoastaan hankkia ulkopuolisilta rahoitusmarkkinoilta lainaa lyhytaikaisena vain maksuvalmiuden turvaamiseksi. Jotta asuntorahasto voisi todella täyttää tehtävänsä ja toimia joustavasti, olisi välttämätöntä, että se voisi hankkia lainaa aina kulloinkin edullisimmin muodoin ja ehdoin ja myös pitkäaikaisena. Vastalauseemme sisältää tätä tarkoittavat esitykset lain pykälisiin.

Tämän asuntorahastolain yhteydessä esitämme myös siihen liittyvän lain valtion korkotuesta omistusasunnoille hylättäväksi, koska mielestämme tämä lakiehdotus, jonka toinen lakivaliokunta on jo silloin, kun vastaava laki ensimmäisen kerran säädettiin, ja joka laki on voimassa tämän vuoden ajan, todennut hyvin toimimattomaksi, tarkoitustaan vastaamattomaksi, asunnon hankkijan tai asunnon rakentajan kannalta huomattavasti epäedullisemmaksi kuin normaali aravalaina ja myös muulla tavoin toimimattomaksi, mitä osoittaa myöskin se, että korkotukea on haettu ja myönnetty vain hyvin harvoissa tapauksissa. Siis ehdotamme, että tätä lakia tässä yhteydessä ei lainkaan hyväksyttäisi, mikä vastaisi myös valiokunnan esityksen n:o 194 yhteydessä ottamaa hyvin perusteltua kantaa.

Arvoisa puhemies! Ehdotan tässä yhteydessä päiväjärjestyksen 18) asiaan liittyen, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin valiokunnan mietintöön liitettyyn vastalauseeseen sisältyvät lakiehdotukset.

Ed. Myller: Arvoisa puhemies! Aivan niin kuin jo ed. Löyttyjärvi kertoi, asian käsittely toisessa lakivaliokunnassa on ollut varsin yksimielistä, ja näitä molempia asun-

tolakeja on käsitelty yhtä aikaa, sekä asuntotuotantolain muuttamista että asunto-olojen kehittämisrahastoa.

Asuntotuotantolain muutos pitää pääasiassa sisällään vuokra-asuntojen lainoituksen uudistamisen, eli uudet aravavuokrakohteet tulevat yhtenäislainajärjestelmän piiriin, jossa valtion lainan suuruus enimmillään on 95 prosenttia. Tavoitteena on uudistaa aravavuokra-asuntojen lainoitusjärjestelmä niin, että tulevaisuudessa yhä paremmin voidaan kiinnittää huomiota siihen, miten vuokrat muodostuvat, eli tavoitteena on se, että voidaan vaikuttaa vuokratasoa alentavasti.

Tämän lain hyväksymisen jälkeen uudet aravavuokra-asuntolainat annetaan asuntorahaston kautta, ja kuten on jo todettu, rahasto on budjetin ulkopuolinen, joten se lisää asuntomarkkinoille sen kovasti kaipaamaa joustoa.

Toisessa lakivaliokunnassa hyvin yksimielisen käsittelyn jälkeen muutettiin hallituksen rahastolain esityksen perusteluja varsin oleellisilta osin. Valiokunnassa jo hyvin varhain, kun asiantuntijoita alettiin kuunnella, todettiin, että myös omistusraviin tai omistus-asuntoihin tarvitaan nykymuotoinen aravalainoitus tai nykymuotoinen valtion lainoitus, ja on myös erittäin järkevää antaa omistusravat asuntorahaston kautta hoidettavaksi.

Vaihtoehtona ollutta esitystä korkotukilainoituksesta aravien kohdalla ei pidetty järkevänä siitä syystä, että korkotukijärjestelmä on käyttäjälle monimutkaisempi ja yhteiskunnalle todennäköisesti nykyistä tai esitettyä lainoitusjärjestelmää kalliimpi, koska kuten hyvin tiedetään, meillähän ei ole kovin paljon mahdollisuuksia vaikuttaa pankkien korkopoliittikkaan.

Mutta sen sijaan ed. Löyttyjärvellekin voin sen verran sanoa, että kyllähän valiokunnassa hyvin yksimielisesti edellytettiin sitä, että asuntorahasto tulee hankkimaan pitkäaikaisia lainoja obligaatioilla ja muilla keinoin. Juuri tämä onkin tämän asuntorahastoidean keskeisin sisältö, koska näin päästään vaikuttamaan edes jossain määrin asuntojen hintoihin ja asuntomarkkinoihin.

Aravatuotannon hintojen nousua hillitsevää vaikutusta kuvaa se, että viimeaikaisen kiihkeän asuntojen hintojen nousun aikana uusien vapaarahoitteisten asuntojen keskihinta oli pääkaupunkiseudulla yli 4 000

markkaa ja muualla maassa noin 1 800 markkaa korkeampi kuin uusien arava-asuntojen. Kun pankit eivät ole ainoa asuntorahoituksessa mukana oleva osapuoli, saadaan Suomeen myös tälle sektorille kilpailua, jota kuluttajat todella kaipaavat.

Ruotsin ja Suomen asunto-oloja vertailututkija Matti Niva on kiinnittänyt huomiota nimenomaan siihen, että Suomesta puuttuu kilpailu asuntosektorilla, ja hänen mukaansa on silloin turha hurskastella sillä, miten epätoivottavaa keinottelu on, jos ei keinotellun syihin puututa. Sen vuoksi on erittäin hyvä, että hallitus on valmistelemaan parastaikaa uutta kilpailulainsäädäntöä, joka toivottavasti tuo kilpailua myös asuntotuotantoon. Mutta yhtä tärkeää on, että nyt rakennuslain yhteydessä olevat maalait, jotka ovat myös eduskunnan käsittelyssä, tulevat hallituksen esittämässä muodossa hyväksytyiksi.

Arvoisa puhemies! Kaiken kaikkiaan käsillä olevat asuntolait vievät hajanaista ja tavoitteetonta asuntopolitiikkaa koko joukon eteenpäin. On sanottava, että vihdoinkin Suomessa ollaan saamassa välineitä asuntopolitiikan käyttöön.

Ed. Lehtosaari: Arvoisa puhemies! Kunnollinen asunto ja asumisen taso kuuluvat jokaisen ihmisen keskeisiin asioihin. Asuntopolitiikan lähtökohdan tulisi olla se, että asuminen määriteltäisiin kansalaisille samanlaisena perusoikeutena kuin terveydenhuolto tai kansalaistemme kouluttaminen. Jokaisella ihmisellä tulee olla oikeus sellaiseen asuntoon, jossa hän viihtyy ja jonka hän voi tuntea kodikseen. Tämä koskee kaikkia ikäluokkia lapsista eläkeikään ehtineisiin. Erityisesti lasten kannalta on tärkeää, että he voivat elää elämänsä kasvuvaiheet asunnossa, joka on tilava, viihtyisä ja kodikas. Asumisen viihtyisyyden kannalta suuri merkitys on myös sillä, minkälainen asuinympäristö on. Siksi asuntoalueita suunniteltaessa onkin hyvin tärkeää kiinnittää huomiota asuntoalueitten kaikinpuoliseen viihtyisyyteen. Nyt käsiteltävänä oleva lakiesitys asuntotuotantolain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta tähtää asunto-olojen helpottamiseen ja kohentamiseen. Asuntotuotantolain muuttamista koskevassa ehdotuksessa esitetään siirryttäväksi uusien vuokratatulohteiden osalta yhtenäislainajärjestelmään. Tarkoituksena on samalla uudistaa

aravavuokratulojen lainoitusjärjestelmää siten, että pääomamenojen kehitys voidaan nykyistä paremmin sopeuttaa muuttuviin olosuhteisiin. Tavoitteena onkin saada erikäisten talojen pääomamenot vastaamaan niiden käyttöarvoa.

Hallituksen esitys monelta osin on siis aivan oikean suuntainen. Kun asiaa käsiteltiin toisessa lakivaliokunnassa, joutui valio-kunta kuitenkin puuttumaan moneen lakiesityksen keskeiseen kohtaan. Käsiteltävänä oleva lakiesitys samoin kuin listalla seuraavana oleva asia, kehittämisrahastolaki, saivat valiokuntakäsittelyn aikana välttämättömät muutokset, joita ilman keskustan edustajat eivät olisi voineet tulla esillä olevien esitysten taakse.

Tässä yhteydessä on paikallaan todeta, että näitten kahden hyvin merkittävän lakiesityksen sisällön muutokseen vaikutti ratkaisevasti ympäristöministerin ja ryhmämme puheenjohtajan Juhantalon keskeinen neuvonpito, joka johti myönteisen ratkaisun syntymiseen. Jos tältä paikalta voisi jakaa sulkia hattuun, niin tämän asian neuvottelijat, ympäristöministeri Bärnlund ja ryhmämme puheenjohtaja Juhantalo sen ansaitsisivat. Nimittäin niin merkittävistä asioista ja korjauksista neuvottelussa oli kysymys. Myönteisenä on todettava myös se, että tämän neuvottelun tulos on hyväksytty Suomen kolmanneksi suurimman puolueen edustajien parissa.

Hallituksen esityshän lähti alun alkaen siitä, että omistusasuntojen aravajärjestelmästä luovuttaisiin ja lainoitus hoidettaisiin korkotukilainoituksen kautta. Tämän suuntainen asuntolainoituksen hoito olisi ollut kohtalokasta tulevalle asuntotuotannolle. Varsin merkittävä osa suomalaista asuntopolitiikkaa on ollut koko sodan jälkeisen ajan juuri valtion lainoittama omistusasuntotuotanto. Tämä ns. aravaomistusasuntotuotantomalli on tarjonnut pieni- ja keskituloisille mahdollisuuden päästä kohtuuhintaiseen omistusasuntoon, ja samalla ovat vuokra-asuntojonot tuntuvasti lyhentyneet. Mikäli omistusaravajärjestelmästä luovuttaisiin, se olisi ollut paha isku koko asuntotuotannolle.

Kun asiaa käsiteltiin valiokunnassa, valio-kunta katsoikin, että korkotukijärjestelmän säätäminen asunnon hankkijan ensisijaiseksi vaihtoehdoksi tekee järjestelmästä väistämättä hankalan ja monimutkaisen. Rahamarkki-

noilla viime aikoina tapahtuneet nopeat muutokset ovat johtaneet korkotason suuriin heilahduksiin, mikä aiheuttaa suuria ongelmia korkotuen mitoitukselle.

Mietinnössä valiokunta edellyttää, että valtion lainoittama omistusasuntotuotanto turvataan myös tulevaisuudessa ja sen määrää entisestään lisätään. Samalla valiokunta edellyttää, että korkotukilainoituksesta arvaomistusasuntojen rahoitusmuotona kokonaan luovutaan. Käytännössä tämä tarkoittaa vuoden 1990 alkua, siis aivan kuten ympäristöministeri ja ryhmämme puheenjohtaja sopivat.

Hallituksen esitys korjaantui valiokunnassa myös muilta osin kuin lainamuotojen osalta. Lakiesityksen 6 §, jossa luetellaan, kenelle lainaa voidaan myöntää, oli alkupe räisen esityksen mukaan pudottamassa mm. Y-säätiön lainaa saavien joukosta. Tämä olisi ollut suuri virhe, sillä Y-säätiö on olemassaolonsa aikana tehnyt arvokasta työtä rakentaen eri puolille maamme suuren määrän asuntoja asunnottomille. Tämän johdosta valiokunta ehdottikin, että 6 §:n 7 kohtaan lisätään säännös, jonka mukaan asuntolainaa voidaan myöntää myös ympäristöministeriön nimeämälle, asuntojen vuokraamista asunnottomille pakolaisille tai romaanille harjoittavalle yhteisölle.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä edelleen tullaan ehdottamaan, että hankittaessa asuntoa olemassa olevasta asuntokannasta mm. asunnottomille lainansaannin edellytyksenä on, että asuntohallitus hyväksyy lainan avulla hankittavan osakkeen tai vuokratilojen hankinta-arvon ja rahoitus suunnitelman. Tällainen menettely olisi ollut kovin hidas ja joustamaton tilanteissa, joissa kunnan tulisi voida nopeasti tehdä ostopäätös edullisen kohteen tullessa myyntiin. Myös tältä osin valiokunnassa samoin kuin neuvotteluissa todettiin, että säännöstöä on muutettava siten, että asuntolainan myöntämisen edellytyksenä on, että asunto hankitaan asuntohallituksen hyväksymän hankintasuunnitelman mukaisesti.

Arvoisa puhemies! Niin kuin totesin, puheena oleva laki on valiokuntakäsittelyn aikana muuttunut merkittävästi niiden epäkohtien osalta, joita esitys piti sisällään. Lain toteutuminen tavalla, joka lakiesityksessä ja valiokunnan lausunnossa on mainittu ja myös se, mitä ympäristöministeri ja ryhmän

puheenjohtajat neuvotteluissa sopivat takaa-vat sen, että asuntoasiat etenevät myönteiseen suuntaan tässä valtakunnassa myös tästä eteenpäin.

Ed. Juhantalo: Arvoisa puhemies! Ed. Lehtosaaren sinänsä varsin osuvan puheen-vuoron jälkeen ei ole paljon lisättävää. Mutta lyhyesti haluan kerrata ja katsoa niitä toimenpiteitä, minkä vuoksi keskusta on lähtenyt lämpimästi tukemaan erityistä asun-torahastoa siinä muodossa kuin se nyt on valiokunnassa aikaan saatu.

Alun perin Suomen keskusta suhtautui myönteisesti asuntorahastoajatukseen, eten-kin sen jälkeen, kun katsoimme oman kan-tamme mukaisesti, että asuntorahasto on käyttökelpoinen väline, mikäli sillä on riittä-västi voimavaroja ja mikäli asuntorahastosta ei tehdä byrokraattisesti jäykkää ja sellaista, joka käytännön toimin estää sen tarkoituk-senmukaisen toiminnan. Asuntotilanne Suo-messa on niin vaikea ja hankala, että jokai-sen toimenpiteen ja järjestelmän, jolla voi-daan monipuolistaa ja parantaa etenkin nuorten ihmisten, mutta kaikkien meidän Suomen kansalaisten asunnonhankintamah-dollisuutta tavalla taikka toisella, tulee olla tukemisen arvoinen.

Asuntorahastoasiaa käsitellessämme tote-simme tukemme eräiksi keskeisiksi osiksi ensinnäkin sen, että siitä ei tehdä byrokraat-tisesti jäykkää eikä vaikeasti toimivaa. Sen lisäksi edellytimme, kuten keskustan edusta-jien vastalauseesta aikaisemmassa valiokun-takäsittelyssä ilmenee, että rahastolle tulee luoda oikeus hankkia nykyaikaisin instru-mentein ulkopuolista pääomaa, jotta rahas-ton idea voisi käytännössä toteutua. Mikäli alkuperäinen muoto olisi ainoastaan ollut olemassa, kierrätettävien lyhennysten ja kor-kojen kerääminen uudelleen lainattavaksi, me pidimme sitä liian vaatimattomana rahas-ton pohjaksi. Me edellytimme lainattavaksi markkinoilta pitkäaikaisia lainoja mm. obli-gaatioita ja sijoitustodistuksia apuna käyt-täen. Vastalauseessamme edellytimme, että lakiin tulee tehdä vastaavat muutokset.

Toiseksi meidän keskeinen kannanottom-me kohdistui omistusravajärjestelmään. Me olemme katsoneet, miten sinänsä ideana hy-vältäkin näyttävä korkotukijärjestelmä on toiminut. Meillähän Suomessa käytetään hy-vin monellakin eri sektorilla korkotukiluot-

toja, eikä siihen järjestelmään sinänsä ole monestikaan huomauttamista. Asuntorintamalla tämä järjestelmä lähti erittäin kangerellen ja huonosti liikkeelle. Me kaikki täällä olemme käsittelyn aikana voineet todeta, että tänä vuonna on myönnetty ainoastaan kuusi kappaletta korkotukiluottoja. Se ei siis ole minkäänlainen väline ollut asuntotilanteen helpottamiseksi. Me edellytimme, että omistusravainlainoitus turvataan ja että omistusravainjärjestelmää kehitetään edelleen ja siihen varataan riittävät vuotuiset määrärahat.

Me sidosimme vastalauseessamme myös laajempia aineksia asuntorahastokysymyksen yhteyteen. Me halusimme laajemminkin pohdittavan myös tämän lain ja edellisen lain yhteydessä monipuolisempia lähestymistapoja asuntotilanteen helpottamiseksi ja edellytimme, ettei hallituksen esittämiä asuntolainojen korkojen vähennysoikeuksien leikkauksia tulisi suorittaa ja että asuntolainojen korkojen omavastuuosuus poistetaan. Edelleen me tässä yhteydessä edellytimme hallituksenkin lupausten mukaisesti, että asuntokauppojen leimavero tulisi pikaisesti poistaa kaikilta ensiasunnon ostajilta ja säätää yhte-näiseksi kaikkien asumismuotojen osalta ja ellei sitä voida poistaa, se tulisi säätää kuitenkin tasoltaan olennaisesti alemmaksi.

Tämän vastalauseen jälkeen kävi, kuten tiedämme, että tämän lakinipun säätämisjärjestykseen sisältyi perustuslaillisia ongelmia ja hallitus otti yhteyden suurimpaan oppositioryhmään, keskustaan. Me olemme avoimesti antaneet hallitukselle suuren kiitoksen ja tunnustuksen siitä, että oikeastaan ensimmäisen kerran tämän hallituskauden aikana hallitus on rehdisti tullut neuvottelemaan opposition kanssa. Voin yhtyä ed. Lehtosaaren antamaan tunnustukseen ministeri Bär-lundille siitä, että varsin hankalat ja sitkeät neuvottelut voitiin loppuun viedä. Kuten me saatoimme todeta, ministeri Bär-lundin kanssa neuvottelut tapahtuivat siten, että koko hallitus oli koko ajan neuvottelutilanteesta ja lopputuloksesta perillä ja selvillä.

Tämän neuvottelun yhteydessä me saatoimme päästä siihen, että oppositio, keskustaa, ja hallitus ovat etenkin voineet todeta sen, että omistusravainlainoitus säilytetään ja, kuten me sovimme, sen lopettamisesta vuoden 1991 jälkeen luovutaan ja vaihtoehtoista korkotukilainoituksesta luovutaan. Me olemme olleet mukana valiokunnassa kylläkin

hyväksymässä sitä, että korkotukilainoitusmuotoja edelleen selvitetään. Minusta aikaisemman kannanottomme mukaisesti ei yksioikoisesti ja tiukasti kannata edellyttää minkään järjestelmän ehdotonta lopettamista nopeasti, jos voidaan löytää keinoja järjestelmän parantamiseksi. Me olemme kuitenkin nähneet, että korkotukiluotoitus toimii erittäin huonosti. Toinen keskeinen edellytyksemme eli omistusravainlainoituksen säilyttäminen on voitu hyväksyä.

Me olemme tässä sopimuksessa voineet myös päästä yhteisymmärrykseen siitä, että ulkopuolinen rahoitusmahdollisuus otetaan huomioon, ja tulemmme sopimuksen mukaisesti esittämään salissa lausuman hyväksyttäväksi. Uskomme, että tuon sopimuksen mukaisesti eduskunnan tekemä velvoittava lausuma siitä, että rahastolle myönnetään mahdollisuus ulkopuolisten rahoitusmahdollisuuksien hyväksikäyttöön, myös muuttuu sopimuksesta ja puheesta lihaksi ja teoiksi.

Tämän neuvottelun ja sopimuksen yhteydessä saatoimme myös päästä eteenpäin val-lan erinomaisesti uudessa asumisjärjestelmämuodossa eli asumisoikeuden ja osuuskunta-asumisjärjestelmän toteuttamiseksi käytännössä siten, että vuonna 1990 aloitetaan 500 asumisoikeusosuuskunta-asumismuodon rakentaminen. Tiedämme, että Suomesta on puuttunut erilaisia välittäviä välittäviä asu-mismuotoja. Tiedämme myös hyvin, että Ruotsissa asumisoikeusjärjestelmä on osoit-tautunut onnistuneeksi. Laajan kirjon pitää olla koko ajan tarjolla kansalaiselle siitä, missä muodossa hän haluaa asua, on se puhdasta perinteistä omistamisasumista, on se asumisoikeusasumista, on se perinteistä vuokralla asumista tai osuuskunta-asumista.

Kun jokainen on voimakas ja jokaista muotoa on tarjolla riittävästi ja kun me kykenemme saamaan nykyistä ehdottomasti huomattavasti edullisemman rahoitusjärjes-telmän, on edellytykset sille, että kohtuuton hintataso ja asumisen hinnoittelu Suomessa saadaan loppumaan. Kukaan ei voi pitää onnistuneena asumisjärjestelmiämme. Suomalaisilta menee kohtuuton osa, ylimitoitettu osa asumiseen. Kuten tiedämme monelle, monelle suomalaiselle asunnon hankinta nykyjärjestelmin on ylivoimainen tehtävä. Ne-kin, jotka ovat uskaltaneet lähteä asuntoru-lettiin, ovat etenkin nykytilanteessa aivan todellisen uhan ja vaikeuden edessä.

Kun tämä sopimus, jonka kuten sanoin, omasta mielestämme laadimme koko hallituksen ollessa asiasta tietoinen, tuli valiokuntakäsittelyyn, meille oli suuri yllätys se, että hallituksen porvariosapuoli ei lainkaan halunnut ymmärtää omistusasumismuotojen tärkeyttä. Kokoomukselle oli äärimmäisen vaikeaa ja osin vieläkin ylivoimaiselta tuntuvaa hyväksynnän antaminen omistamiselle. Tämä meitä ei-sosialistisena puolueena on kovin yllättänyt. Kuten sanoin toissa yönä täällä, kokoomuksen on ehkä vallannut opettajinhuonekokoomuslaisuus, jolle omistaminen, yrittäminen ja kaikki tähän liittyvä on jo tullut vieraaksi. Poliitikanteon ainoaksi tavoitteeksi on tullut marginaalivero.

Erityisesti kummaksuttaa asian edelleen kangerteleminen valiokunnassa etenkin sen jälkeen, kun eilen olemme voineet havaita, miten Kallion tupopapereissakin on otettu jo huomioon omistusasunarakentaminen. Kohdassa 1.3 todetaan vuoden 1991 osalta, että valtion vuoden 1991 tulo- ja menoarvioesitys laaditaan asuntotoimen osalta myöntämismäisvaltuuksiltaan ja määrärahoiltaan siten, että kyseisenä vuonna voidaan aloittaa vähintään 14 000 aravavuokra-, asumisoikeus- ja asunto-osuuskunta-asunnon rakentaminen sekä rakennusalan suhdannetilanteesta riippuen yhteensä 6 000—8 000 uuden aravaomistus-asunnon rakentaminen.

Minä toivon, että hallituksenkin myötävaikutuksella tehty tupo-sopimus antaisi rohkeutta ja pontta kokoomukselle niin, että nyt valiokunnassa kangerteleva asian eteenpäinmeno voitaisiin viedä loppuun ja me voisimme menetellä asian ensi viikon käsittelyssä niin kuin olemme sopineet. Keskusta antaa ehdottomasti tukensa sopimuksen mukaiselle muodolle valiokunnan mietinnössä, ja edellytämme, että tämä sopimusmuoto myös hoidetaan valtiovarainvaliokunnan jaostossa alkuvuodesta, jolloin asia kangertelematta voidaan saattaa myönteiseen lopputulokseen.

Haluan vielä lopuksi sanoa, että me olemme olleet tyytyväisiä hallituksen yhteydenottoon. Keskustaoppositio on vastuuntuntoisesti asiassa tullut vähintään puolitiehen, ja olemme onnistuneet saavuttamaan siinä samalla tietysti myös omia tavoitteitamme. Olkoon tämä esimerkki muillakin sektoreilla hallituksen ja opposition välillä siitä, että me voisimme löytää yhteisymmärryksen. Me olemme esittäneet mm. ajankohtaisessa EY-

keskustelussa yhteistyömallia siten, että parlamentista saattaisi ulospäin tulla mahdollisimman yksimielinen ja yhtenäinen signaali, niin kuin hienosti nykyisin sanotaan, ulospäin, kun päätöstä aikanaan ensi viikolla sorvataan.

Ed. Siitonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Juhantalo toisti väitteensä, jonka hän jo esitti lain aikaisemmassa käsittelyssä, jossa hän yrittää jankuttaa mahdollisimman moneen kertaan sitä, että kokoomus ei suosi valtion lainoittamaa omistusasuntotuotantoa. Mutta vaikka hän toistaisi sen 20 kertaa, niin riittänee, että jälleen kerran yhden kerran sen kumoan, koska sitä ei usko kukaan.

Mitä tulee siihen, että kyseinen lakiesitys kangerteli hänen kertomansa mukaan valiokunnassa, se taas johtuu siitä, että me nimenomaan päinvastoin kuin ed. Juhantalo haluamme tukea kaikkien mahdollisten keinojen kirjoa. Ihan niin kuin ed. Juhantalo äsken käyttämässään puheenvuorossaan itsekin totesi, he olisivat halunneet luopua kotokijärjestelmästä. Me haluamme säilyttää myös tämän mahdollisuuden rinnalla. On erittäin hyvä, että nyt on syntynyt sovinto siitä, että myös tätä järjestelmää selvitetään ja kehitetään ja meillä todella on tarjota sitten asunnontarvitsijoille monta mahdollista keinoa. On myös erittäin hyvä, että valtiovarainministeriö on tullut samalle kannalle ja nyt olemme saavuttamassa suuren yksimielisyyden siitä, että todella voidaan monia keinoja käyttää asuntotuotannon edistämiseksi.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tarkkaan ottaen ed. Juhantalo oli hieman epätarkka puhuessaan porvarillisista ryhmistä tai jotakin siihen suuntaan. Hän tietenkin tarkoitti puhua ”merkittävistä porvarillisista ryhmistä”.

Haluan korostaa sitä, että SMP:n eduskuntaryhmän edustajana toisessa lakivaliokunnassa olin koko ajan kannattamassa nimenomaan samanlaista mallia kuin se, mikä tuli lopputulokseksi: ehdottomasti omistusasunon pitämistä voimakkaasti mukana asuntotuotannossa ja toisaalta itsestään selvänä asiana kannattamassa asumisoikeusjärjestelmää eli osuuskuntamuotoa, joka on ollut Suomen maaseudun puolueen eduskun-

taryhmän ja Suomen maaseudun puolueen ohjelmassa jo pitkään ja selkeästi tämänkin budjetin käsittelyssä tullut esille. Sen enemähti en ota kantaa luonnollisesti näiden isoisten asioihin. Halusin korjata tämän väärinkäsityksen tai väärin esitetyn asianlaidan tässä yhteydessä.

Ed. Uitto: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Löyttyjärven tekemää ehdotusta.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Yleiskeskustelussa on ed. Löyttyjärvi ed. Uiton kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin vastalauseen mukaiset lakiehdotukset.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy suuren valiokunnan mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Löyttyjärven ehdotus hyväksytty.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 67 jaa- ja 12 ei-ääntä; poissa 120. (Koneään. 22)

Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt suuren valiokunnan mietinnön.

Eduskunta ryhtyy ensimmäisen lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1 § hyväksytään keskustelutta.

6 §.

Keskustelu:

Ed. Löyttyjärvi: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että tämä pykälä hyväksyttäisiin siinä muodossa kuin se on vastalauseessa, mikä tarkoittaa sitä, että voitaisiin jonkin verran laajentaa kuntien mahdollisuuksia hankkia asuntoja vanhasta asuntokannasta.

Ed. Uitto: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Löyttyjärven tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Löyttyjärvi ed. Uiton kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Löyttyjärven ehdotus ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 65 jaa- ja 12 ei-ääntä; poissa 122. (Koneään. 24)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

7 §.

Keskustelu:

Ed. Löyttyjärvi: Arvoisa puhemies! Koska nämä päiväjärjestyksen loppupään asiat eivät ole vähempiarvoisia kuin alkupäänsäkin asiat, ehdotan vielä, että 7 § hyväksyttäisiin siinä muodossa kuin se on vastalauseessa, mikä tarkoittaa myös peruskorjauslainoituksen ottamista yhtenäislainajärjestelmän piiriin.

Ed. Uitto: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Löyttyjärven ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Löyttyjärvi ed. Uiton kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Löyttyjärven ehdotus ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestysessä on annettu 65 jaa- ja 12 ei-ääntä; poissa 122. (Koneään. 25)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

7 b, 8, 8 a, 9, 9 a, 10, 11, 11 a — 11 e, 14, 15 e, 15 f ja 17 §, voimaantulo-, soveltamis- ja siirtymäsäännös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta toisen lakiehdotuksen 1 ja 2 §, johtolause ja nimike, kolmannen lakiehdotuksen 4 §, voimaantulo-, soveltamis- ja siirtymäsäännös, johtolause ja nimike sekä neljännen lakiehdotuksen 1, 6 ja 22, voimaantulo-, soveltamis- ja siirtymäsäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

19) Ehdotukset laeiksi asunto-olojen kehittämisrahastosta sekä siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 183

Toisen lakivaliokunnan mietintö n:o 13

Suuren valiokunnan mietintö n:o 209

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 209. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Löyttyjärvi: Arvoisa puhemies! Viitaten edellisen asian yhteydessä käyttämäni puheenvuoroon ehdotan vain lyhyesti, että ensimmäisen lakiehdotuksen käsittelyn pohjaksi otettaisiin vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Ed. Uitto: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Löyttyjärven tekemää ehdotusta.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Yleiskeskustelussa on ed. Löyttyjärvi ed. Uiton kannattamana ehdottanut, että ensimmäisen lakiehdotuksen käsittelyn pohjaksi otettaisiin vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy suuren valiokunnan mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Löyttyjärven ehdotus hyväksytty.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestysessä on annettu 64 jaa- ja 10 ei-ääntä; poissa 125. (Koneään. 26)

Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt suuren valiokunnan mietinnön.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta ensimmäisen lakiehdotuksen 1—10 §, johtolause ja nimike, toisen lakiehdotuksen 3 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike, kolmannen lakiehdotuksen 1, 7 a ja 21 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike, neljännen lakiehdotuksen 1 ja 13 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike, viidennen lakiehdotuksen 1, 11 ja 25 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä kuudennen lakiehdotuksen 1, 3 ja 13 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

20) Ehdotus testaustulosten ja vaatimusten mukaisuudesta esitettyjen todisteiden keskinäisestä tunnustamisesta tehdyn yleissopimuksen sekä siihen liittyvän pöytäkirjan hyväksymisestä

Ainoa käsittely

Hallituksen esitys n:o 221

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 34

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 34.

Keskustelua ei synny.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

21) Asetus 13 päivältä lokakuuta 1989 merenkulkulaitoksen eräiden virkojen perustamisesta ja lakkauttamisesta

Ainoa käsittely

Mainittu asetus (A n:o 32)

Liikennevaliokunnan mietintö n:o 11

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on liikennevaliokunnan mietintö n:o 11.

Keskustelua ei synny.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

22) Ehdotukset laiksi valtion eläkerahastosta sekä laiksi valtion liikelaitoksista annetun lain 25 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 163

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 82

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 82.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

23) Ehdotukset laeiksi kansaneläkelain 79 §:n ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 231

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 38

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 38.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

24) Ehdotukset ulosottomiehen oikeutta saada eräitä tietoja eläke- ja vakuutuslaitoksilta tarkoittaviksi laeiksi

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 219

Toisen lakivaliokunnan mietintö n:o 14

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on toisen lakivaliokunnan mietintö n:o 14.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

valtiovarainvaliokuntaan

25) Hallituksen esitys n:o 226 laiksi valtio-neuvoston oikeudesta luovuttaa Vammaskosken tehtaan hallinnassa olevaa omaisuutta perustettavalle osakeyhtiölle sekä ryhtyä eräisiin muihin perustamiseen liittyviin järjestelyihin

talousvaliokuntaan

26) Hallituksen esitys n:o 230 säteilylaiksi

perustuslakivaliokuntaan

27) Ed. Kankaanniemen ym. lakialoite n:o 106 laiksi Suomen Hallitusmuodon 6 §:n muuttamisesta

28) Ed. Knuuttilan ym. lakialoite n:o 107 laiksi Suomen Hallitusmuodon 7 §:n muuttamisesta

Pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi tiistain täysistuntoon

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi maanantaina kello 13.

29) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 83
(HE n:o 186)

Täysistunto lopetetaan kello 18.59.

30) Puolustusasiainvaliokunnan mietintö n:o 3
(HE n:o 23)

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Erkki Ketola (s. 4195—4226)

M. V. Mandelin (s. 4226—4262)
